

သမာဓိကိုလည်း ပရိကမ္မဘာဝနာသမာဓိ ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။ ယင်း အဖြူရောင် ကသိုဏ်းနိမိတ်အာရုံကိုလည်း ပရိကမ္မနိမိတ်ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။ ပရိကမ္မနိမိတ်ကား အရောင်ညိုညစ်မှု အသင့်အတင့်ရှိ၏။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကား ဆွတ်ဆွတ်ဖြူ၍ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကား အလွန် ကြည်လင်တောက်ပ၏။ အကယ်၍ အဖြူရောင် ကသိုဏ်းနိမိတ်အာရုံကို ယခုကဲ့သို့ ဗဟိဒ္ဓက စတင်၍မရှုဘဲ အဇ္ဈတ္တက စ၍ရှုခဲ့သော် အလားတူပင် ပရိကမ္မဘာဝနာသညာ၊ ပရိကမ္မဘာဝနာသမာဓိ၊ ပရိကမ္မနိမိတ်ဟု ခေါ်ဆိုပုံကိုလည်း သဘောပေါက်ပါလေ။

ထိုသို့ရှုရာ၌ ဝိပဿနာပိုင်းတွင် အလေ့အကျက်များခဲ့သဖြင့် အဇ္ဈတ္တ အရိုးကောဋ္ဌာသကိုပင် ဖြစ်စေ၊ ဗဟိဒ္ဓ အရိုးကောဋ္ဌာသကိုပင် ဖြစ်စေ စိုက်၍ ရှုလိုက်တိုင်း ရုပ်ကလာပ်အမှုန်များ ဖြစ်ဖြစ်သွားတတ်၏။ ထိုအရိုးကောဋ္ဌာသ၌ အဖြူရောင်ကို အာရုံယူ၍ စိုက်ရှုလိုက်ရာ၌လည်း အလားတူပင် ရုပ်ကလာပ်အမှုန်များ ဖြစ်ဖြစ်သွားတတ်၏။ ထိုအခါ၌ စိတ်ကို အနည်းငယ် လျော့ချ၍ အဖြူကိုပင် တစ်ဖက်သတ် နှလုံးသွင်းပါ။ ထိုသို့ နှလုံးသွင်း၍မှ မအောင်မြင်လျှင် (၃၂)ကောဋ္ဌာသကို အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ခပ်သွက်သွက် ပြန်ရှုပါ။ ပညတ်အတုံးအခဲကိုပင် တစ်ဖက်သတ် အာရုံပြုပါ။ အောင်မြင်မှု ရရှိသောအခါမှ ဗဟိဒ္ဓအရိုးစု၏ အဖြူရောင်ကို တစ်ဖန်ပြန်၍ အာရုံယူကာ ရှုပွားပါ။ အကယ်၍ ဝိပဿနာသို့ မကူးမီ (၃၂)ကောဋ္ဌာသမှ ဝဏ္ဏကသိုဏ်းသို့ ပြောင်းရှုပါက ရုပ်ကလာပ်များကို တွေ့ရှိနေသည့် ပြဿနာမှာ လျော့ပါးဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။

- ၁။ အဇ္ဈတ္တ အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပရိကမ္မနိမိတ်၌ ပရိကမ္မဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်ဖြင့် ပရိကမ္မဘာဝနာသမာဓိကို ထူထောင်ပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊
- ၂။ အဇ္ဈတ္တ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းရုပ်ကို အရှိန်အားကောင်းနေသော ဘာဝနာသမာဓိနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ဖြင့် စိုက်ရှုလိုက်သောအခါ ကသိုဏ်းရုပ်မှာ ပြိုပြိုကျကျနေသဖြင့် သို့မဟုတ် ရုပ်ကလာပ်အမှုန်များ ဖြစ်ဖြစ်သွားတတ်သဖြင့် အဖြူရောင်ကသိုဏ်းနိမိတ်၌ ပရိကမ္မဘာဝနာ ပြုစုပျိုးထောင်မှုလုပ်ငန်း မအောင်မြင် ဖြစ်နေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊
- ၃။ မိမိ၏ ကိုယ်တွင်းအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ တည်ရှိသော အရောင်ကသိုဏ်းရုပ်တို့၌ ပရိကမ္မဘာဝနာ လုပ်ငန်းရပ်ကို ပွားများအားထုတ်ခြင်းငှာ အလိုမရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊
- ၄။ သို့တည်းမဟုတ် ဗဟိဒ္ဓက ပို၍ရှုကောင်းသဖြင့် ဗဟိဒ္ဓ အရိုးစုကောဋ္ဌာသမှ စတင်၍ ပရိကမ္မဘာဝနာ ဥပစာရဘာဝနာ အပ္ပနာဘာဝနာတို့ကို ပြုစုပျိုးထောင်လိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း

မိမိကိုကျောခိုင်းလျက် တည်နေသော မိမိ၏ရှေ့တည့်တည့်တွင် တည်နေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ သို့မဟုတ် ရှု၍လွယ်ကူရာ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ အရိုးစုကောဋ္ဌာသ၏ အဖြူဆုံးတစ်နေရာကို ရွေးချယ်၍ အထူးသဖြင့် ဦးခေါင်းခွံကို ရွေးချယ်၍ ထိုအရိုးကောဋ္ဌာသ၌ ဘာဝနာစိတ်ကို စိုက်ထားပြီးလျှင် အဖြူ အဖြူဟု ရှုနေပါ။

ဤသို့ ဗဟိဒ္ဓ၌ ဩဒါတကသိုဏ်းပရိကံကို စတင်ထူထောင်ရာ၌ ပန်းအဖြူ အဝတ်အဖြူ ကျောက်တုံး အဖြူ ကျောက်ဖျာအဖြူ လပြည့်ဝန်း ငွေလင်ပန်း စသည်တို့၌လည်း အဖြူရောင်ကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူလိုကယူနိုင်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၈ - ကြည့်ပါ။) ဤ၌ကား ဗဟိဒ္ဓ အရိုးစုကောဋ္ဌာသ၏ အဖြူရောင်နိမိတ်ကို အာရုံယူ၍ ရှုပွားပုံကို ပုံစံအဖြစ် ဖော်ပြထားပေသည်။

ထိုဗဟိဒ္ဓအရိုးစု၏ အဖြူဆုံးတစ်နေရာသို့ စိတ်စိုက်၍ ရှုပွားနှလုံးသွင်းနေသော အဖြူရောင်နိမိတ်ကို ပရိကမ္မနိမိတ်ဟု ခေါ်၏။ ထိုပရိကမ္မနိမိတ်ကို လှမ်းအာရုံယူနေသော အဖြူ အဖြူဟု နှလုံးသွင်းရှုပွားနေသော ဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်ကို ပရိကမ္မဘာဝနာဟု ခေါ်၏။ ထိုအဖြူရောင် ပရိကမ္မနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်နေသော ဘာဝနာသမာဓိကို ပရိကမ္မဘာဝနာသမာဓိဟု ခေါ်၏။

ထိုဗဟိဒ္ဓအရိုးစု၏ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းနိမိတ်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်၍ တည်သွားအောင် ဆက်လက်၍ အဖြူ အဖြူဟု နှလုံးသွင်းရှုပွားနေပါ။ ဆန်ကောငယ် ဗန်းငယ် စလောင်းဖုံးငယ်စသည့် အရွယ်အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ အရိုးစုတစ်ခုလုံးသော်လည်းကောင်း ဖြူသွား၍ အရိုးကို မတွေ့မမြင်ရတော့ဘဲ အဖြူပြင် သက်သက် အဖြစ်ဖြင့်သာ တွေ့မြင်လာရသော် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြီ ဖြစ်၏။ အရိုးစု ပုံသဏ္ဌာန်များသည် ပျောက်ကွယ်သွားကြ၍ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဝန်းသာ ကျန်ရှိနေမည် ဖြစ်၏။ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်အခိုက်၌ -

ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တေ ကသိဏဒေါသော ပညာယတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၇။)

ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၌ ကသိုဏ်းအပြစ်သည် ထင်ရှားနေသေး၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၇။)

ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထားသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာနှင့် အညီ အဖြူကသိုဏ်းနိမိတ်မှာ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူ မဟုတ်သေးဘဲ ကသိုဏ်းအပြစ် အညစ်အကြေးများ အတော်အသင့် ရှိနေဦးမည် ဖြစ်သည်။

ထိုအဖြူရောင် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကိုပင် အဖြူ အဖြူဟု ထပ်ကာထပ်ကာ နှလုံးသွင်းရှုပွားခဲ့သော် ထိုအဖြူရောင် ကသိုဏ်းနိမိတ်သည် တစ်စတစ်စ အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သန့်ရှင်း၍ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူလာပေမည်။ မူလအရိုးစု အဖြူရောင်မှ လွတ်ထွက်သွားပြီးလျှင် ကောင်းကင်၌ မိုးသားတိမ်တိုက်ကြားမှ ထွက်ပေါ်လာသော လဝန်းကဲ့သို့ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်ဝ၌ ထင်နေမည် ဖြစ်သည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၇-၁၆၈ - ကြည့်ပါ။)

အညစ်အကြေး မထင် စင်ကြယ်သန့်ရှင်းလျက် ဆွတ်ဆွတ်ဖြူနေသော ထိုကသိုဏ်းဝန်းကား ပဋိဘာဂနိမိတ်တည်း။ ထိုအဖြူရောင် ကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ်ကား ကြည်လင်တောက်ပမှုလည်း ရှိ၏။ ယင်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ ပွားများနေသော ဘာဝနာလုပ်ငန်းကား ဥပစာရဘာဝနာတည်း။ ထိုအဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၌ ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်၍ တည်နေသော သမာဓိကား ဥပစာရသမာဓိတည်း။ ဤဥပစာရသမာဓိအခိုက်၌ နီဝရဏအညစ်အကြေးများသည် ကွာကျသွားကြပြီ ဖြစ်၏။ ဘာဝနာစိတ်သည်လည်း အလွန်တည်ငြိမ်လာပြီ ဖြစ်၏။ ဤဥပစာရသမာဓိအခိုက်၌ အချို့အချို့သော ပါရမီအရှိန်အဝါလည်း အားကောင်း၊ ဘာဝနာအရှိန်အဝါလည်း အားကောင်း၍ ဉာဏ်ထက်မြက်သူ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို အထူးမဖြန့်ရတော့ဘဲ ဘာဝနာသမာဓိအရှိန်ကြောင့် တဖြည်းဖြည်း ပြန့်ထွက်သွားသည်လည်း ရှိတတ်၏။ ပါရမီအားပျော့သူ ဉာဏ်နဲ့သူများအဖို့ ကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ်မှာ ပြန့်ထွက်မသွားဘဲ ဗန်းငယ် ဆန်ကောငယ် စလောင်းဖုံးငယ်ခန့်လောက်တွင် ငြိမ်ဝပ်စွာ တည်နေသည်လည်း ရှိတတ်၏။

အကယ်၍ ကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ပြန့်ထွက်သွားလျှင်လည်း ထိုပြန့်ထွက်သွားသော ကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၌ပင် ဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာ တည်နေအောင် ကပ်ထားပါက မကြာမီ အချိန်ကာလအတွင်း မှာပင် ဈာန်အင်္ဂါများသည် အလွန်ထင်ရှားလာကြ၍ အားရှိကာ အပ္ပနာသမာဓိခေါ်သော ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကား (၂)အမှတ်ပြ အဘိဘာယတနဈာန်ကို ရရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတည်း။

(ဒီ-ဋ္ဌ-၂-၁၅၂။ ဒီ-ဋီ-၂-၁၆၁။)

အကယ်၍ ကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံမှာ အရပ်ဆယ်မျက်နှာသို့တိုင်အောင် ပြန့်ထွက်မသွားဘဲ ဆန်ကောငယ် ဗန်းငယ် စလောင်းဖုံးငယ် ပမာဏခန့်လောက်သာလည်းကောင်း၊ ထိုအောက် အနည်းငယ်လျော့၍လည်းကောင်း၊ ထိုထက် အနည်းငယ်ပို၍သော်လည်းကောင်း တည်ရှိနေပါလျှင်လည်း ထိုတည်မြဲတိုင်းသော ပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုပင် ထပ်ကာထပ်ကာ နှလုံးသွင်းပွားပွားနေပါက သမာဓိအရှိန်အဝါ အားကောင်းလျှင် အားကောင်းသည်နှင့်အမျှ လျင်မြန်စွာ အပ္ပနာသမာဓိသို့ = ဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ပေသည်။ ဤသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ (၁)အမှတ်ပြ အဘိဘာယတနဈာန်ကို ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။

(ဒီ-ဋ္ဌ-၂-၁၅၁။ ဒီ-ဋီ-၂-၁၆၀။)

နိမိတ္တဝေဒနနယ = နိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်နည်း

စိတ္တဘာဝနာဝေပုလ္လတ္တိ ယထာလဒ္ဓိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဝေတေဗ္ဗံ။ တဿ ဒွေ ဝေဒနာဘူမိယော ဥပစာရံ ဝါ အပ္ပနံ ဝါ။ ဥပစာရံ ပတွာပိ ဟိ တံ ဝေတေဗ္ဗံ ဝဋ္ဋတိ အပ္ပနံ ပတွာပိ။ ဧကသ္မိံ ပန ဌာနေ အဝဿံ ဝေတေဗ္ဗံ။ တေန ဝုတ္တံ “ယထာလဒ္ဓိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဝေတေဗ္ဗံ”န္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၄၇။)

စိတ္တဘာဝနာဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ဘာဝနာစိတ်၏ ပြန့်ပြောကြီးကျယ်ခြင်း အကျိုးငှာ မိမိရရှိထားပြီး ဖြစ်သော ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ကြီးကျယ်ပြန့်ပြောအောင် ပြုလုပ်သင့် ပြုလုပ်ထိုက်ပေသည်။ မှန်ပေသည် - ဘာဝနာ၏ စွမ်းအားကြောင့် ဤပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာရသကဲ့သို့ ဤအတူ ဘာဝနာ၏ စွမ်းအားကြောင့်ပင်လျှင် ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်၏ တိုးပွားခြင်း ကြီးမားကျယ်ပြန့်ခြင်းသည်လည်း ဖြစ်ပေါ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် လက်တစ်သစ် လက်နှစ်သစ်စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားစေ ကြီးမားကျယ်ပြန့်စေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား ကြိမ်ဖန်များစွာ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အပ္ပနာ ဈာန်သည်လည်းကောင်း၊ သမာဓိဘာဝနာသည်လည်းကောင်း မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ရသည်တိုင်အောင် တိုးတက် စည်ကား ကြီးပွားခြင်း ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ရှိနိုင်ပေသည်။ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ကြီးမား ကျယ်ပြန့်အောင် ပြုလုပ်နိုင်သောဘုံ = အရာဌာနတို့သည်ကား နှစ်မျိုး ရှိကြကုန်၏။

၁။ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်ပြီးသောအခါ၌လည်း ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ကြီးမားကျယ်ပြန့်အောင် ပြုလုပ်သင့်၏။

၂။ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုပင် အာရုံပြု၍ ဥပစာရသမာဓိကို ရရှိအောင် ထူထောင်ပြီးနောက် ထိုပဋိဘာဂနိမိတ် ကိုပင် ကြိမ်ဖန်များစွာ ဆက်လက်ရှုပွားနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ကြီးမား ကျယ်ပြန့်၍ မသွားဘဲ ဗန်းငယ် ဆန်ကောငယ် စလောင်းဖုံးငယ် ပမာဏခန့်၌သာ တည်၍သာနေမှု ထို ပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုပင် အာရုံပြု၍ အဖြူ အဖြူဟု ဆက်လက်ပွားများနေပါက အပ္ပနာဈာန်သို့လည်း ဆိုက်- ရောက်နိုင်၏။ ထိုအပ္ပနာဈာန်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြီးရာအခါ၌လည်း ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ကြီးမားကျယ်ပြန့်အောင် ပြုလုပ်နိုင်ပေသည်။

ထိုနှစ်မျိုးသော ဘုံဌာနတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော ဘုံဌာန၌ မချွတ်ဧကန် ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ကြီးမားကျယ်ပြန့်အောင် ပြုလုပ်သင့် ပြုလုပ်ထိုက်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် “မိမိရရှိထားပြီးဖြစ်သော ပဋိဘာဂနိမိတ် ကို တိုးပွားအောင် ကြီးမားကျယ်ပြန့်အောင် ကြီးကျယ်ပြန့်ပြောအောင် ပြုလုပ်သင့် ပြုလုပ်ထိုက်၏”ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၄၇။ မဟာဋီ-၁-၁၇၇။)

အထက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ စကားရပ်များ၌ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ကြီးမားကျယ်ပြန့်အောင် မပြုလုပ်ပါက ဈာန်နှင့် ဘာဝနာလုပ်ငန်းတို့သည် တိုးတက်စည်ကား ကြီးပွားခြင်း ပြန့်ပြောခြင်းသို့ မရောက်နိုင်ဟု ဖွင့်ဆိုထား၏။ ဤဖွင့်ဆိုချက်များနှင့် အညီ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်များကို သုတေသနပြုကြည့်ရာ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် မပြုလုပ်ဘဲ သမာဓိကိုသာ ဆက်လက်ထူထောင်နေပါက ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိ နှစ်မျိုး လုံးပင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော်လည်း ထိုသမာဓိမှာ အခွန်ရှည်စွာ တည်တံ့မှု မရှိသည်ကို တွေ့ရ၏။ အဖြူရောင်ပဋိ- ဘာဂနိမိတ်သည် ကြီးမားကျယ်ပြန့်မှု မရှိသေးဘဲ ဗန်းငယ် ဆန်ကောငယ် စလောင်းဖုံးငယ်ခန့်လောက်သာ တည်ရှိနေသေးသော ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်ကို တစ်နာရီ နှစ်နာရီစသည်ဖြင့် ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်၍ တည်နေအောင် ကြိုးစားသော်လည်း အချို့ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ အောင်မြင်မှု နည်းပါးသည်ကို တွေ့ရ၏။

ထို့ကြောင့် အဖြူရောင် ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ဝန်းကျင်ပတ်ချာ ခပ်သိမ်းသော အရပ် (၁၀)မျက်နှာသို့ တိုင်အောင် မဖြန့်ကြက်ရသေးလျှင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ဖြန့်သင့်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် အသင်သူတော်ကောင်းသည် ထိုမဖြန့်ကြက်ရသေးသော ဗဟိဒ္ဓ အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ ဘာဝနာစိတ်ကို အနည်းဆုံး နာရီဝက်ခန့် ငြိမ်ဝပ်စွာ တည်နေအောင် ကြိုးစားပါ။ ထိုအဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်သည် ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍တည်နေပြီးနောက် ယင်းအဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်သည်လည်း အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သန့်ရှင်း၍ တည်ငြိမ်လာသောအခါ - “ကသိုဏ်းဝန်း၏ ဘေးပတ်လည်သို့ လက်တစ်သစ်ခန့် တိုးပွားပါစေ”ဟု စိတ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ဖြန့်ကြည့်ပါ။ ထိုကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ပြန့်သွားပါလိမ့်မည်။ ထိုသို့ ဖြန့်လိုက်ရာ၌ ကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ်မှာ အနည်းငယ် လှုပ်သွားတတ်၏။ ထိုအခါ ကသိုဏ်းဝန်းကို ငြိမ်ဝပ်သွားအောင် ယင်းကသိုဏ်းဝန်းကိုပင် အာရုံပြု၍ အဖြူအဖြူ အဖြူ ဟု နှလုံးသွင်းရှုပွားပါ။ ကသိုဏ်းဝန်းသည် ငြိမ်ဝပ်၍ ကြည်လင်သန့်ရှင်းလာပေလိမ့်မည်။ ထိုနောက် “ကသိုဏ်းဝန်း၏ ဘေးပတ်လည်သို့ လက်နှစ်သစ်ခန့် တိုးပွားပါစေ၊ လက်လေးသစ်ခန့်၊ တစ်မိုက်ခန့်၊ တစ်ထွာခန့်၊ တစ်တောင်ခန့်၊ တစ်လံခန့် တိုးပွားပါစေ” - ဤသို့စသည်ဖြင့် စိတ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ပိုင်းခြား၍ အထက်ပါအတိုင်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ပါ။ တဖြည်းဖြည်း စကြဝဠာအပိုင်းအခြား တိုင်အောင်လည်းကောင်း၊ ထိုထက်အလွန်လည်းကောင်း ထိုအဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ပါ။ ကသိုဏ်းဝန်းမှာ အလွယ်တကူနှင့် တဖြည်းဖြည်း ပြန့်သွားပါက အဖြူ အဖြူ အဖြူ ဟုသာရှုလျက် ယင်းအဖြူကသိုဏ်းဝန်းကို အနန္တစကြဝဠာသို့ တိုင်အောင် တိုးပွားအောင် ဖြန့်ကြက်ပါ။ အရပ်ဆယ်မျက်နှာအားလုံး၌ အဖြူရောင်ဖြင့် လွှမ်းခြုံထားသကဲ့သို့ ဖြူနေပါစေ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်ဆက်တည်းဖြူ၍ အဇ္ဈတ္တအဖြူနှင့် ဗဟိဒ္ဓအဖြူသည် တစ်သားတည်းဖြစ်ကာ အဖြူသက်သက်ကိုသာ ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်နေပါစေ။ အရပ် ဆယ်မျက်နှာ၌ မည်သည့်အရပ်ကိုမဆို ကြည့်ကြည့်၊ ကြည့်လိုက်တိုင်း ဖြူလာပြီဖြစ်က ထိုအဖြူရောင်ကသိုဏ်းအာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍တည်နေအောင် အဖြူ အဖြူ ဟု ဆက်လက်၍ နှလုံးသွင်းရှုပွားနေပါ။ ဤအချိန်အခါမျိုး၌ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းမှာ ကြီးမားကျယ်ပြန့်လွန်းသဖြင့် ဘာဝနာဉာဏ်က မငုံ့မိနိုင် ဖြစ်နေပါက - ဖြူဖွေးသော နံရံတစ်ခုပေါ်၌ ဦးထုပ်တစ်လုံးကို ချိတ်ဆွဲထားသကဲ့သို့ - အလားတူပင် မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ ရှု၍ ပိုကောင်းသည့်နေရာ၌ ဘာဝနာစိတ်ကို စိုက်၍ အဖြူ အဖြူ ဟု ရှုနေပါ။ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဝန်းက ဘာဝနာစိတ်ကို လှုပ်မရအောင် ချုပ်ကိုင်ထားသကဲ့သို့၊ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဝန်း၌ ဘာဝနာစိတ်သည် နစ်မြုပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ကာ ဘာဝနာစိတ်သည် ယင်းကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်၌ ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်၍ တည်နေပေလိမ့်မည်။

ထိုသို့ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်၌ ဘာဝနာစိတ်သည် ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍ တည်လာသောအခါ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်သည်လည်း အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သန့်ရှင်းလျက် ဆွတ်ဆွတ် ဖြူလာပေလိမ့်မည်။ မူလပထမ ဗန်းငယ် ဆန်ကောငယ် စလောင်းဖုံးငယ်ခန့်လောက်ရှိသော ကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်သည်လည်း ဘာဝနာသမာဓိ၏ စွမ်းဟုန်ကြောင့် ပရိကမ္မနိမိတ်မှ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်မှ ပဋိဘာဂနိမိတ်သို့တိုင်အောင် ပြောင်းလဲခဲ့၏။ ယင်းသေးငယ်သော ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တစ်ဖန်ထပ်၍ ယခုကဲ့သို့ အနန္တစကြဝဠာသို့တိုင်အောင် သို့မဟုတ် မိမိစွမ်းအားရှိသမျှ ဝန်းကျင်ပတ်ချာ အရပ်ဆယ်မျက်နှာသို့တိုင်အောင် ကသိုဏ်းဝန်းကို ဖြန့်ကြက်ပြီးနောက် ဘာဝနာသမာဓိကို ဆက်လက်ထူထောင်လေရာ ဒုတိယအကြိမ် ပဋိဘာဂနိမိတ်သို့ ဆိုက်ရောက်လာခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကိုပင် အာရုံပြု၍ အဖြူ အဖြူ ဟုသာ ဆက်လက်၍ နှလုံးသွင်းရှုပွားနေပါက ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်သည်လည်း ငြိမ်ဝပ်သထက် ငြိမ်ဝပ်ကာ စွာန်အင်္ဂါများသည်လည်း ရှေးကထက် ပို၍ အထူးထင်ရှားလာပေလိမ့်မည်။

အကယ်၍ သေးငယ်သော ကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဥပစာရသမာဓိကို အခြေခံ၍ ယင်းသေးငယ်သော ကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ခဲ့လျှင်လည်း နိမိတ်ကို ဖြန့်ကြက်ပြီးနောက် ပဋိဘာဂနိမိတ်သို့ တစ်ဖန်ပြန်၍ ဆိုက်ရောက်လာရာ ဤအပိုင်းတွင် အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံနှင့် ဘာဝနာစိတ်တို့သည် တစ်သားတည်းလိုဖြစ်ကာ ဘာဝနာစိတ်သည် အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၌ လှုပ်၍ မရအောင် ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍ တည်နေပေလိမ့်မည်။ ထိုအခါတွင်ကား ဈာန်အင်္ဂါများသည်လည်း စွမ်းအား ပြည့်ပြည့်ဝဝဖြင့် အထူးထင်ရှားလာသည့်အတွက် အပ္ပနာဈာန်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြီ ဖြစ်ပေသည်။

အကယ်၍ ယင်းသေးငယ်သော ကသိုဏ်းဝန်းပဋိဘာဂနိမိတ်၌ အပ္ပနာဈာန်သမာဓိကို ဖြစ်စေပြီးမှ အဖြူရောင် ကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ခဲ့လျှင်လည်း နိမိတ်ကို ဖြန့်ကြက်ပြီးနောက် ပဋိဘာဂနိမိတ်သို့ တစ်ဖန်ပြန်၍ ဆိုက်ရောက်လာရာ ဤအပိုင်းတွင် အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံနှင့် ဘာဝနာစိတ်တို့သည် တစ်သားတည်းလိုဖြစ်ကာ ဘာဝနာစိတ်သည် အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၌ လှုပ်၍ မရအောင် ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍ တည်နေပေလိမ့်မည်။ ထိုအခါတွင်ကား ဈာန်အင်္ဂါများသည်လည်း စွမ်းအား ပြည့်ပြည့်ဝဝဖြင့် အထူးထင်ရှားလာသည့်အတွက် ဒုတိယအကြိမ် အပ္ပနာဈာန်သို့ တစ်ဖန်ဆိုက်ရောက်ပြီ ဖြစ်ပေသည်။ ငယ်သော ကသိုဏ်းဝန်းပဋိဘာဂနိမိတ်၌ တစ်ကြိမ်၊ ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော အတိုင်းအတာပမာဏ မရှိသော ကသိုဏ်းဝန်းပဋိဘာဂနိမိတ်၌ တစ်ကြိမ် - ဤသို့ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် အပ္ပနာဈာန်သို့ ဆိုက်ရောက်သည် ဟူ၏။

အာနာပါနဿတိသမာဓိပိုင်း၌ ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဤဩဒါတကသိုဏ်း၌လည်း ပထမဈာန်ကို ရစ အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်သည် ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ခဏခဏ ဆင်ခြင်မှုလုပ်ငန်းကို ခေတ္တရပ်ဆိုင်းထား၍ ထိုအဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်၏ ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍ တည်နေမှု = ဈာန်ဝင်စားမှု လုပ်ငန်းရပ်ကိုသာ ဦးစားပေး၍ အလုပ်လုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဈာန်သမာဓိကို တစ်နာရီ နှစ်နာရီခန့် စသည်ဖြင့် တည်တံ့အောင် အဓိဋ္ဌာန်ပြုကာ ကြိုးစားအားထုတ်ပါ။

အပြန် — အကယ်၍ ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားမှု အားနည်း၍ ဈာန်အင်္ဂါများကို ဆင်ခြင်မှု များပြားပါက ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ဈာန်အင်္ဂါတို့သည် ရုန့်ရင်းကုန်သည်ဖြစ်၍ ထင်လာတတ်ကုန်၏။ ထိုသို့ထင်လာလတ်သော် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုဈာန်အင်္ဂါတို့သည် ဤသို့ ရုန့်ရင်းကုန်သည် အားနည်းကုန်သည်ဖြစ်၍ ထင်လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဘာဝနာဖြင့် အထက်အထက်သော ဈာန်သို့ တက်ခြင်းငှာ အကြောင်းတရား၏ အဖြစ်သို့ မရောက်ရှိကြလေကုန်။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဈာန်သမာဓိကို မပွားစေအပ် မလေ့လာအပ်သည် ရှိသော် အထက်အထက်သောဈာန်ကို ရရှိစိမ့်သောငှာ အားထုတ်ပါသော်လည်း မိမိရရှိထားပြီးသော ပထမဈာန်မှလည်း ဆုတ်ယုတ်တတ်၏။ ဒုတိယဈာန်သို့ ရောက်ရှိဖို့ရန်လည်း မစွမ်းနိုင်ရှိတတ်သည်။ ဤကား အပြစ်တည်း။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၄၈။)

ထို့ကြောင့် မိမိရရှိထားပြီးသော ပထမဈာန်ကို ခိုင်ခံ့အောင် ရှည်မြင့်စွာ တည်တံ့အောင် ကြိုးစားဖို့ လိုအပ်ပေသည်။ ထိုဈာန်ကို ရရှိစဉ်အခါက (၁) စားသုံးခဲ့သော ဘောဇဉ်၊ (၂) မှီဝဲခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၃) မှီဝဲခဲ့သော ကျောင်း၊ (၄) မှီဝဲခဲ့သော ဣရိယာပုထ်၊ (၅) ပွားများခဲ့သော အချိန်တို့ကို ကောင်းစွာ မှတ်သား၍ထားပါ။ အကယ်၍ ရပြီးဈာန်သည် ပျောက်ပျက်ခဲ့သော် ထိုအခြင်းအရာတို့ကို ပြည့်စုံစေ၍ တစ်ဖန် ဈာန်ကို ဖြစ်စေခြင်းငှာလည်း စွမ်းနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ကျေပွန်စွာ မလေ့လာအပ်သေးသော ဈာန်သမာဓိကိုလည်း ကျေပွန်စွာ လေ့လာမှုကို ပြုလျက် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အပ္ပနာဈာန်ကို ဝင်စားခြင်းငှာလည်း စွမ်းနိုင်ပေလိမ့်မည်။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၄၆။)

ထိုအခြင်းအရာနိမိတ်ကို မှတ်သားခြင်းဖြင့် ထိုအခြင်းအရာတို့ကို ပြည့်စုံစေသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ် အား အပ္ပနာဈာန်မျှသည်သာလျှင် ပြည့်စုံနိုင်၏။ မြင့်ရှည်စွာ တည်တံ့ခြင်းသည်မူကား မပြည့်စုံသေးပေ။ ဈာန် သမာဓိ၏ ဘေးရန်ဖြစ်ကြကုန်သော ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏစသော ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့ကို ကောင်းစွာ သုခိသင်သန့်ရှင်းအောင် ပြုလုပ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းတရားကြောင့် ဈာန်သမာဓိ၏ မြင့်ရှည်စွာသော ကာလ ပတ်လုံး တည်တံ့ခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်၏။ မှန်ပေသည် အကြင်ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် (၁) သက်ရှိသက်မဲ့ ကာမဝတ္ထု အစုစု၌ အပြစ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ မစင်မကြယ် ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘသဘောကို နှလုံးသွင်းခြင်း (အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းခြင်း)၊ ကာမဂုဏ်တို့မှ ထွက်မြောက်ခြင်း၌ အကျိုးအာနိသင်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ကာမဂုဏ်တို့၌ လိုလားတောင့်တမှု = ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏ အညစ်အကြေးကို ကောင်းစွာ မခွာမူ၍၊ (၂) ကိုယ်စိတ်တို့ ပူပန်ခြင်းကို ကောင်းစွာ ငြိမ်းအေးသည်ကို မပြုမူ၍ = ကိုယ်စိတ်တို့၏ ပူပန်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သော ဒေါသဟူသော ဗျာပါဒနိဝရဏကို ကောင်းစွာ သုခိသင်ရှင်းလင်းခြင်းကို မပြုမူ၍၊ (၃) ရှေးဦးအစ ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း = အာရမ္မဓာတ်စသော ဝီရိယသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်းတရားတို့ကို နှလုံးသွင်းခြင်း၊ အာလောကသညာ = အရောင်အလင်း အမှတ်သညာကို နှလုံးသွင်းခြင်း စွမ်းနိုင်ပါက အာလောကကသိုဏ်းကို နှလုံးသွင်းခြင်း စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် စိတ်စေတသိက်တို့၏ ထိုင်းမှိုင်းမှု ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏကို ကောင်းစွာ မပယ်-ဖျောက်မူ၍၊ (၄) စိတ်တည်ငြိမ်မှု သမာဓိဖြစ်ကြောင်း သမထနိမိတ်ကို နှလုံးသွင်းခြင်း၊ သမာဓိသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်းတရားတို့ကို နှလုံးသွင်းခြင်း စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် စိတ်ပျံ့လွင့်မှု = ဥဒ္ဓစ္စ၊ နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်မှု = ကုက္ကုစ္စဟူသော နိဝရဏ အညစ်အကြေးတို့ကို ကောင်းစွာပယ်နှုတ်အပ်သည်ကို မပြုမူ၍၊ (၅) ရတနာသုံးတန် ကံ-ကံ၏အကျိုးတရားစသည့် (၈)ဌာနတို့၌ သို့လော သို့လော တွေးတောယုံမှားခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏ အညစ် အကြေး၊ မာန်ယစ်ခြင်း မာန်ထောင်လွှားခြင်းစသော သမာဓိ၏ ဘေးရန်ဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာ အညစ်အကြေး တို့ကို ကောင်းစွာ သုခိသင်ရှင်းလင်းခြင်းကို မပြုမူ၍ ဈာန်ကို ဝင်စား၏။

ထိုကဲ့သို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် မသုခိသင်အပ်သော မိမိတို့ကိန်းအောင်းရာ ဝါးခေါင်းစသော နေရာသို့ ဝင်ရောက်သော ပျားပိတုန်းကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဘေးရန်ကို မသုခိသင်အပ်သေးသော ဥယျာဉ်သို့ ဝင်ရောက်မိသော ရှင်ဘုရင်ကဲ့သို့လည်းကောင်း လျင်မြန်စွာသာလျှင် ဈာန်မှထွက်၍ လာရတတ်၏။ ဈာန်မှ ထရတတ်၏။ အချိန်ကြာမြင့်စွာ ဈာန်ဝင်စား၍ မရနိုင်။ အလျော်အားဖြင့်ကား အကြင်ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ် သူမြတ်သည် သမာဓိ၏ ဘေးရန်ဖြစ်ကုန်သော သမာဓိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် နိဝရဏတရားတို့ကို ကောင်းစွာ သုခိသင် ရှင်းလင်း စင်ကြယ်စေ၍ ဈာန်ကို ဝင်စားသည် ဖြစ်အံ့။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် ကောင်းစွာ သုခိသင် အပ်သော မိမိတို့ကိန်းအောင်းရာ ဝါးခေါင်းစသော နေရာသို့ ဝင်ရောက်သော ပျားပိတုန်းကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရွံရှာအပ်သော ဘေးရန်မရှိသဖြင့် ကောင်းစွာ စင်ကြယ်သော ဥယျာဉ်သို့ ဝင်ရောက်လာသော ရှင်ဘုရင်ကဲ့သို့ လည်းကောင်း တစ်နေ့ပတ်လုံးသော်လည်း ဈာန်သမာပတ်၏ အတွင်း၌သာလျှင် နေနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဈာန်သမာဓိ၏ ရှည်မြင့်စွာ တည်တံ့ခြင်းကို အလိုရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် သမာဓိ၏ ဘေးရန် ဖြစ်သော နိဝရဏ အညစ်အကြေးတို့ကို သုခိသင်ရှင်းလင်း စင်ကြယ်စေ၍ ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားပါလေ။
(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၄၅-၁၄၇။ မဟာဋီ-၁-၁၇၆-၁၇၇။)

[မှတ်ချက် — ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏကို နှိမ်နင်းနိုင်ရေးအတွက် အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများမှုကိုလည်း- ကောင်း၊ ဗျာပါဒနိဝရဏကို တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများမှုကိုလည်းကောင်း၊ ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏကို နှိမ်နင်းနိုင်ရေးအတွက် အာလောကကသိုဏ်းကို ပွားများမှုကိုလည်းကောင်း အထူးလိုအပ် သည်ကို သတိပြုမှတ်သားပါ။ မေဃိယသုတ္တန်နှင့် အညီပင်တည်း။]

အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဈာန်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရာ အချိန်ကာလ အခြင်းအရာများကို အမှတ်မထားမိခြင်းကြောင့် ထိုအခြင်းအရာတို့ကို မပြည့်စုံစေနိုင်ခြင်း၊ ဈာန်ဝင်စားမှု နည်းပါးခြင်း၊ ကာမဂုဏ်နှင့် ပတ်သက်၍ ကြံစည်စိတ်ကူးမှု ကာမဝိတက်၊ တစ်ဦးဦးအပေါ် မကျေနပ်မှုနှင့် ဆက်စပ်နေသော ဗျာပါဒဝိတက်စသော နိဝရဏ အညစ်အကြေးတို့၏ နှိပ်စက်မှုကို ခံရခြင်းစသော အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ဈာန်မှ လျှော့ကျခြင်း၊ သမထနိမိတ်ဖြစ်သော အဖြူရောင်ကသိုဏ်းနိမိတ် ပျောက်ကွယ်သွားခြင်းစသည့် ပြဿနာများသည် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော် အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့် အစီအစဉ်အတိုင်း အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းမှစ၍ တစ်ဖန် သမာဓိကို ထူထောင်ဖို့ လိုအပ်ပေသည်။

- ၁။ အာနာပါန စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ၊ သို့မဟုတ် ဓာတုမနသိကာရ ဥပစာရသမာဓိ၊
- ၂။ (၃၂)ကောဋ္ဌာသ (အဇ္ဈတ္တ - ဗဟိဒ္ဓ)၊
- ၃။ ဗဟိဒ္ဓ အရိုးစုကောဋ္ဌာသ - ပဋိကူလမနသိကာရ၊
- ၄။ ဗဟိဒ္ဓ အရိုးကောဋ္ဌာသ၏ အဖြူရောင်ကသိုဏ်း -

ဤ အစီအစဉ်ကို ထိုင်တိုင်း ထိုင်တိုင်း ပြုလုပ်သင့်၏။ လေ့ကျင့်ခန်း ကျွမ်းကျင်လာပါက အချိန်အနည်းငယ် အတွင်းမှာပင် အဖြူရောင်ကသိုဏ်းရုပ်ကို အာရုံယူ၍ ပထမဈာန်စသည့် ဈာန်သမာဓိများ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် တိုင်အောင် ကြိုးပမ်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အထူးသတိပြုရန် အချက်တစ်ရပ်

ဤသမထနိမိတ်ဖြစ်သော (၁) အာနာပါနနိမိတ်၌လည်းကောင်း၊ (၂) သုံးဆယ့်နှစ်ကောဋ္ဌာသ၌လည်းကောင်း၊ (၃) ပဋိကူလမနသိကာရလမ်းမှ ပွားများအပ်သော အရိုးစုကောဋ္ဌာသ၌လည်းကောင်း၊ (၄) ဗဟိဒ္ဓ အရိုးကောဋ္ဌာသ၏ အဖြူရောင်ကို ပြည်တည်၍ ပြုစုပျိုးထောင်ထားအပ်သော အဖြူရောင်ကသိုဏ်းရုပ်၌လည်းကောင်း - န လက္ခဏာ မနသိကာတဗ္ဗံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၂၁။)ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့် အညီ ယခုကဲ့သို့ သမာဓိကို ထူထောင်ခိုက်၌ သဘာဝလက္ခဏာနှင့် သာမညလက္ခဏာများကို နှလုံးမသွင်းဖို့ အထူးသတိပြုပါ။ အကယ်၍ နှလုံးသွင်းခဲ့လျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်း လမ်းပြောင်းသွား၍ သမာဓိဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော သမထနိမိတ်ကို ရရှိလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

- ၁။ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ဟူသော ပညတ်အစုအပုံ၊
- ၂။ (၃၂)ကောဋ္ဌာသဟူသော ပုံသဏ္ဌာန်ပညတ် အစုအပုံ၊
- ၃။ အရိုးစုကောဋ္ဌာသဟူသော ပညတ်အစုအပုံ၊
- ၄။ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဝန်းဟူသော ပညတ်အစုအပုံ -

ဤ အသီးအသီးသော ပညတ်အစုအပုံ၌သာ ဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်ထားပါ။ ဤကဲ့သို့သော ပညတ်နိမိတ် အသီးအသီးကို အာရုံယူ၍ နှလုံးသွင်း ရှုပွားပါမှသာလျှင် ပရိကမ္မနိမိတ် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟူသော နိမိတ်သုံးမျိုး ထင်လာနိုင်၍ ပရိကမ္မဘာဝနာ ဥပစာရဘာဝနာ အပ္ပနာဘာဝနာဟူသော ဘာဝနာ သမာဓိများသည်လည်း အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်လာနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

အကယ်၍ (၃၂)ကောဋ္ဌာသတို့၌လည်းကောင်း၊ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဝန်း၏ တည်ရာ အရိုးစုအာရုံ၌လည်းကောင်း ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ သဘာဝလက္ခဏာကို စိုက်၍ ရှုလိုက်မိပါက ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းလမ်းသို့ ပြောင်းသွားပြီဖြစ်၍ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သမာဓိသည် ထက်လျှင်ထက်သလို ထိုထိုကောဋ္ဌာသများ အဖြူရောင်

ကသိုဏ်းဝန်း၏တည်ရာ ထိုထိုအရိုးစုများသည် ပြိုပြိုကျကျသွားသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းတို့၌ တည်ရှိသော ရုပ်ကလာပ်အမှုန်များကိုလည်းကောင်း တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်နေပါက ဈာန်သမာဓိကို ရရှိဖို့ရန်မှာ အလွန်ခဲယဉ်းသွားပြီ ဖြစ်ပေသည်။ တစ်ဖန် ရုပ်ကလာပ်အမှုန်များကို တွေ့၍လည်းကောင်း၊ (၃၂)ကောဋ္ဌာသ တို့၏ ပြိုပြိုကျနေသည်ကို တွေ့မြင်၍လည်းကောင်း လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်တင်၍ ဝိပဿနာရှုမိပါကလည်း သို့မဟုတ် ဖြစ်-ပျက် ရှုမိပါကလည်း ပို၍ပင် လမ်းလွဲသွားပြီ ဖြစ်ပေသည်။

ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံများမှာ ရုပ်အစစ် နာမ်အစစ် ပရမတ်အစစ်များသာ ဖြစ်ကြ၏။ ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုတစ်ခု၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော (၈)မျိုး၊ (၉)မျိုး၊ (၁၀)မျိုး စသော ရုပ်ပရမတ်တရား၊ နာမ်ကလာပ် တစ်ခုတစ်ခု၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော (၈)မျိုး၊ (၁၁)မျိုး၊ (၁၂)မျိုး၊ (၃၄)မျိုး စသော နာမ်ပရမတ်တရားတို့ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍ ဓာတ်ခွဲနိုင် ရှုနိုင်ပါမှ ရုပ်အစစ် နာမ်အစစ် ပရမတ်အစစ် ဓာတ် အနှစ်ကို တွေ့မည် ဖြစ်၏။ ရုပ်အစစ် နာမ်အစစ် ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်ကိုမျှ မသိမမြင်သေးဘဲ ဖြစ်-ပျက် ဖြစ်-ပျက်ဟု ဝိပဿနာရှုနေလျှင်ကား ပိုးသာကုန်၍ မောင်ပုံစောင်းမတတ် ဖြစ်ချေမည်၊ ဘုရားသာသနာနှင့် အလွဲကြီး လွဲလေပြီ၊ သတိရှိစေ။

နိမိတ်သုံးမျိုး နှင့် ဘာဝနာသုံးမျိုး

ဗန်းငယ် ဆန်ကောငယ် စလောင်းဖုံးငယ် ပမာဏခန့်ရှိသော သေးငယ်သော အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိ- ဘာဂနိမိတ်ကို အပ္ပနာဈာန်သို့ မဆိုက်ခင်မှာပင် ဖြစ်စေ၊ အပ္ပနာဈာန်သို့ ဆိုက်ပြီးနောက်မှပင် ဖြစ်စေ ကသိုဏ်း ဝန်းကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ခဲ့သော် စကြဝဠာတစ်ခုလုံးမှသည် စကြဝဠာအနန္တသို့တိုင်အောင် ဖြန့်ကြက်နိုင်၏။ ထိုသို့ ဖြန့်ကြက်ပြီးနောက် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သွားသော ထိုကသိုဏ်းဝန်းကို သို့မဟုတ် ထိုကသိုဏ်းဝန်း၏ အစိတ် အပိုင်း တစ်ခုကို အာရုံပြု၍ အဖြူ အဖြူဟုပင် ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပွားသုံးသပ်နေပါက ဘာဝနာစိတ်သည် ထို အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဝန်းအာရုံ၌ တဖြည်းဖြည်း ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်၍ တည်လာပေလိမ့်မည်။ ထိုကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ် သည်လည်း တဖြည်းဖြည်း ပရိကမ္မနိမိတ်မှသည် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သို့၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်မှသည် ပဋိဘာဂနိမိတ်သို့တိုင်အောင် ပြောင်းလဲသွားမည် ဖြစ်၏။ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကား အလွန်စင်ကြယ်သန့်ရှင်း၏။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၌ အပြစ်ဒေါသ အနည်းငယ်ရှိသော်လည်း ဤပဋိဘာဂနိမိတ်ကား အပြစ်ဒေါသ လုံးဝကင်းစင်၍ စကြဝဠာအနန္တသို့တိုင်အောင် ပျံ့သွားသော်လည်း ကသိုဏ်းဝန်း၌ မညီညာမှုများ လုံးဝမရှိဘဲ အလွန်ညီညာချောမွေ့သော အလွန်သန့်ရှင်း စင်ကြယ် ကြည်လင်သော နိမိတ် ဖြစ်နေပေမည်။ ထိုနိမိတ်၌ကား ပုံသဏ္ဌာန်လည်း မရှိတော့ပေ။ ဤတွင် နိမိတ်သုံးမျိုးနှင့် ဘာဝနာသုံးမျိုးကို ထပ်မံ၍ ရှင်းလင်းတင်ပြအပ်ပါသည်။

၁။ အရိုးစုအာရုံ၌ အဖြူ အဖြူ ဟု အဖြူရောင်ဩဒါတကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူနေခိုက် ထိုနိမိတ်မှာ **ပရိကမ္မ နိမိတ်** ဖြစ်၏။ ထိုအဖြူရောင် ပရိကမ္မနိမိတ်ကို အာရုံယူ၍ အဖြူ အဖြူဟု ဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်ကို စတင် ပြုစု ပျိုးထောင်မှုသည် **ပရိကမ္မဘာဝနာ** မည်၏။ ထိုအခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော သမာဓိကို **ပရိကမ္မဘာဝနာသမာဓိ** ဟုလည်း ခေါ်ဆိုနိုင်ပေသည်။ အဇ္ဈတ္တ အရိုးကောဋ္ဌာသ၌လည်းကောင်း၊ ဗဟိဒ္ဓ အရိုးကောဋ္ဌာသ၌လည်းကောင်း အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ နှစ်မျိုးလုံး၌ ဤပရိကမ္မဘာဝနာသညာကို ရရှိနိုင်ပေသည်။

၂။ အကြင်အခါ၌ကား ထိုအဖြူရောင် ပရိကမ္မနိမိတ်ကို စိတ်ဖြင့် ကောင်းစွာ ယူနိုင်၏။ ပကတိသော ပသာဒ စက္ခုဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ မနောဒွါရ၌ ထင်လာ၏။ အရိုးစုကောဋ္ဌာသ ပျောက်၍ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဝန်း ဖြစ်- လာ၏။ ထိုအခါ၌ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အဇ္ဈတ္တ အရိုးစုကောဋ္ဌာသမှစ၍ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဝန်း၌ ပရိကမ္မ

ဘာဝနာသညာကို ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်နေသူဖြစ်လျှင် ဗဟိဒ္ဓ အရိုးစုကောဋ္ဌာသ၏ အဖြူရောင်ကို အာရုံယူ၍ ပရိကမ္မဘာဝနာသညာကို ရရှိအောင် ပြောင်း၍ ရှုလိုက ရှုနိုင်ပြီ။ (အကယ်၍ ဗဟိဒ္ဓသို့ ပြောင်း၍ မရှုလိုဘဲ အဇ္ဈတ္တ အရိုးစုကောဋ္ဌာသ၌သာ အပ္ပနာစာသို့ တိုင်အောင် ကြိုးစားလိုကလည်း ကြိုးစားနိုင်ပေသည်။) အကယ်၍ ဗဟိဒ္ဓ အရိုးစုကောဋ္ဌာသ၏ အဖြူရောင်ကို အာရုံယူ၍ အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပရိကမ္မ လုပ်ငန်းကို စတင်ပြုစုပျိုးထောင်သူ ပရိကမ္မဘာဝနာသညာကို ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်သူဖြစ်လျှင် အခြား ဗဟိဒ္ဓအရိုးစုကောဋ္ဌာသသို့ ထပ်ပြောင်းနေဖွယ် မလိုတော့ပေ။ မူလအရိုးစုကောဋ္ဌာသမှ အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ဝန်းအဖြစ် ထင်လာမြင်လာသော ထိုနိမိတ်ကား ဥဂ္ဂဟနိမိတ်တည်း။ ဘာဝနာမှာ အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပရိကမ္မ လုပ်ငန်းကို ပြုစုပျိုးထောင်နေသည့် ပရိကမ္မဘာဝနာသာ ရှိသေး၏။ သို့သော် ထိုဘာဝနာကား အဖြူရောင် ကသိုဏ်းအာရုံ၌ ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍ တည်နေပြီ ဖြစ်၏။ ပရိကမ္မဘာဝနာသမာဓိဟုပင် ခေါ်ဆိုနိုင်၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၄၀။)၊ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၁၆၀။)၊ မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ (မဟာနိ-ဋ္ဌ-၁၁၁။)တို့၌ သုခသည် ကိုယ်ဝန်တည်၍ ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် ခဏိကသမာဓိ ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိဟူသော သုံးမျိုးကုန်သော သမာဓိကို ပြည့်စေနိုင်၏ဟု ဖွင့်ဆိုထား၏။ ပဋိသန္တိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (ပဋိသ-ဋ္ဌ-၁-၁၁၇။)၌ကား ခဏိကသမာဓိ ဝိပဿနာသမာဓိ ဥပစာရသမာဓိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိဟု လေးမျိုး ဖွင့်ဆိုထား၏။ ဤပရိကမ္မဘာဝနာသမာဓိကိုပင် ခဏိကသမာဓိဟူ၍လည်း ယင်းအဋ္ဌကထာတို့၌ ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲထားပေသည်။

၃။ ထိုသို့ ပရိကမ္မဘာဝနာသမာဓိဖြင့် အဖြူရောင်ကသိုဏ်းအာရုံ၌ ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်၍ တည်ကြည်နေသော သမာဓိရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်၏ သန္တာန်၌ ထိုနောင် ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်၌ပင် ပရိကမ္မဘာဝနာသမာဓိဖြင့် အဖြူ အဖြူဟု အဖန်တလဲလဲ ပွားများအားထုတ်ခြင်း ဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်ကို ဆက်လက်၍ ကြိုးပမ်းခဲ့သော် အရိုးစုကောဋ္ဌာသအာရုံပေါ်၌ ထင်နေသော အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းဝန်းနှင့် ပုံစံတူ အဖြူရောင် ဩဒါတ ကသိုဏ်းဝန်းသည် မူလတည်ရာ အရိုးစုအာရုံနိမိတ်မှ လွတ်၍ တည်နေသည် ဖြစ်အံ့။ တစ်နည်း - မူလ အဖြူ-ရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းဝန်း၏တည်ရာဖြစ်သော အရိုးစုကောဋ္ဌာသအာရုံသည် ပျောက်ကွယ်သွား၍ ဆွတ်ဆွတ် ဖြူနေသော အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းဝန်းသာ တည်နေသည် ဖြစ်အံ့။ ထိုကသိုဏ်းဝန်းကား ဘာဝနာသညာ ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပညတ်အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းဝန်းအာရုံတည်း။ ထိုအာရုံသည် ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်၌ ငြိမ်သက်စွာ တည်နေ၏။ လှုပ်ရှားမှု မရှိ၊ ဘာဝနာစိတ်၌ ကောင်းစွာ သွင်းထားအပ်သကဲ့သို့ဖြစ်၏။ မပျောက်မပျက် ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ကြည်ကြည်လင်လင် ထင်ထင်ရှားရှား ထင်လာ၏။ ထိုနိမိတ်ကား ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ထက် အဆအရာအထောင်မက သာလွန်၍ ကြည်လင်၏။ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသော ဗျိုင်း ငယ်သည် ညိုမှောင်သော မိုးတိမ်တိုက်အတွင်း၌ ပျံ့ဝဲနေသကဲ့သို့၊ တိမ်တိုက်ကြားမှ ထွက်ပေါ်လာသော လဝန်း ကဲ့သို့၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ဖောက်ခွဲ၍ ထွက်လာသကဲ့သို့ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်ထက် အဆပေါင်း အရာအထောင်မက စင်ကြယ်သည်ဖြစ်၍ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်ဝ၌ ထင်လာ၏။

ထိုနိမိတ်ကား ပရမတ္ထဓမ္မမှ လွတ်နေသော ပညတ်သက်သက်သာတည်း။ မူလပရိကမ္မနိမိတ် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် တို့၏တည်ရာ အရိုးစုကောဋ္ဌာသကား ဤ၌ သက်ရှိသတ္တဝါတို့၏အရိုးစုကောဋ္ဌာသဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်း ပိုင်းတွင်း ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း (၄၄)မျိုးသော ရုပ်ပရမတ်တရားတို့၏ အစုအပုံသာတည်း။ ထို့ကြောင့် ပရိကမ္မနိမိတ် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်တို့ကား ပရမတ္ထဓမ္မမှ မလွတ်သေးပေ။ ယင်း ဥဂ္ဂဟနိမိတ်မှ လွတ်ထွက်လာသော အလွန် ကြည်လင်တောက်ပနေသော ဤနိမိတ်ကား မူလပရိကမ္မနိမိတ် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်များနှင့် အလားတူသော-ကြောင့် ပဋိဘာဝနိမိတ်တည်း။ ထိုနိမိတ်ကို အာရုံယူ၍ ပွားများနေသော ကာမာဝစရသမာဓိကား နိဝရဏ

ဘေးရန်များကို ပယ်ခွာနိုင်၏။ ထိုဘာဝနာကို ဥပစာရဘာဝနာဟု ခေါ်ဆို၍ ထိုသမာဓိကို ဥပစာရသမာဓိဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။ ဤအပိုင်းတွင် နိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်လိုပါက ပြုလုပ်နိုင်သည်။

ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုပင် ဥပစာရသမာဓိဖြင့် ဆက်လက်ပွားများခဲ့သော် ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ သမာဓိကို ဆက်လက်ထူထောင်ခဲ့သော် ရူပါဝစရ ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်၏။ ထိုရူပါဝစရ ပထမဈာန်သမာဓိကို အပ္ပနာသမာဓိဟု ခေါ်ဆိုပေသည်။ ထိုဘာဝနာကိုလည်း အပ္ပနာဘာဝနာဟု ခေါ်ဆိုပေသည်။ ဤကား ဉာဏ်ကြီးရှင်တို့အတွက်တည်း။ ဤအပိုင်းတွင်လည်း အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်သည် ကြီးမားကျယ်ပြန့်မှု မရှိသေးက တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်လိုပါက ပြုလုပ်နိုင်ပေသည်။ ကသိုဏ်းဝန်းကို တိုးပွားအောင် ဖြန့်ကြက်ပြီးနောက် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပရိကမ္မနိမိတ် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်တို့ကို အာရုံယူ၍ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာသော ပရိကမ္မသမာဓိ ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိတို့၌လည်း နည်းတူ သဘောပေါက်ပါလေ။
(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၂၂။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ကြည့်ပါ။)

ဆန်ကောငယ် ဗန်းငယ် စလောင်းဖုံးငယ်လောက် သေးငယ်သော အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းဝန်း ပဋိဘာဂနိမိတ်၌ အပ္ပနာဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်လောက်အောင် ဉာဏ်မထက်မြက်သူတို့မှာကား တစ်ထိုင်တည်း အတွင်းမှာပင် ပဋိဘာဂနိမိတ်ပေါ်လာပြီးနောက် ထိုနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်၍ အပ္ပနာဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် ရှုပွားနိုင်ရန် မစွမ်းနိုင်ပေ။ သို့သော် ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မည်သည်ကား အလွန် ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ပြုကျင့်ရသော လုပ်ငန်းရပ်တစ်ခု ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကသိုဏ်းဝန်းကို ဖြန့်ကြက်လျက် အပ္ပနာဈာန်သို့ ဆိုက်ရောက်အောင် တစ်ရှိန်ထိုး ကြိုးပမ်းရန် မစွမ်းဆောင်နိုင်သော ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် — စကြာမင်း ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဟောကိန်းထွက်ထားပြီးသော ကိုယ်ဝန်သားငယ်ကို မယ်တော်မိဖုရားကြီးက အထူးယုယစောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ ထိုရအပ်ပြီးသော ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ပျောက်ကွယ်မသွားအောင် အသပ္ပာယ် ခုနစ်ပါးတို့ကို ရှောင်ရှားလျက် သပ္ပာယ် ခုနစ်ပါးတို့ကို မှီဝဲလျက် အပ္ပနာကောသလ္လတရား (၁၀)ပါးနှင့် ပြည့်စုံအောင် ဖြည့်ကျင့်လေရာသည်။ ဣန္ဒြေ ငါးပါး ဗောဇ္ဈင် ခုနစ်ပါးတို့ကို ညီမျှအောင် ကြိုးပမ်းလေရာသည်။ (ကြိုးစားပုံ အစီအရင်ကို အာနာပါနုဿတိသမာဓိပိုင်းတွင် ပြန်ကြည့်ပါ။)

ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါး

- ၁။ ဝိတက် = အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံပေါ်သို့ စိတ်ကို ရှေးရှုတင်ပေးခြင်းသဘော။
- ၂။ ဝိစာရ = အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို ထပ်ကာထပ်ကာ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ခြင်းသဘော။
- ၃။ ဝီတိ = အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို နှစ်သက်ခြင်းသဘော။
- ၄။ သုခ = အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၏ အရသာကို ချမ်းချမ်းသာသာ ခံစားခြင်းသဘော။
- ၅။ ဧကဂ္ဂတာ = အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ တစ်ခုတည်းပေါ်သို့ စိတ်ကျရောက် တည်ငြိမ်နေခြင်းသဘော။

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဝန်းကို အရပ်ဆယ်မျက်နှာသို့ တိုင်အောင် စွမ်းအားရှိသလောက် ဖြန့်ကြက်ပြီးနောက် ရရှိလာသော အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို သပ္ပာယ် ခုနစ်ပါးတို့ကို ပြည့်စုံစေလျက် အပ္ပနာကောသလ္လတရား ဆယ်ပါးတို့ကို ပြီးစီးပြည့်စုံစေလျက် ဥပစာရသမာဓိဘာဝနာဖြင့် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် မှီဝဲပွားများခဲ့သည်ရှိသော် မကြာမြင့်မီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာပင် နီဝရဏများ ကွာရှဲကာ ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသည့် ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်ပေလတ္တံ့။

ဣဒ ဘိက္ခုဝေ ဘိက္ခု ဝိဝိစ္ဆေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။ (မ-၁-၈၉။)

ရဟန်းတို့ . . . ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ကာမဂုဏ်တို့မှ ကင်း၍သာလျှင် အကုသိုလ်တရားတို့မှ ကင်း၍သာလျှင် ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်သော ဝိစာရနှင့်တကွဖြစ်သော နီဝရဏကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပီတိ သုခရှိသော ပထမဈာန်သို့ ရောက်၍ နေ၏။ (မ-၁-၈၉။)

ဒုတိယဈာန်သို့

မိမိရရှိထားပြီးသော ပထမဈာန်ကို ဝသီဘော်ငါးတန်တို့ဖြင့် နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်ပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီးသော အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော ပထမဈာန်မှ ထ၍ ပထမဈာန်၏ အပြစ်ဒေါသကို ဤသို့ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤပထမဈာန်သမာပတ်ကား နီဝရဏ ပယ်ခွာရေးလုပ်ငန်း၌ ရှေးဦးပထမ ဖြစ်သောကြောင့် နီးကပ်သော နီဝရဏ ရန်သူရှိ၏ဟုလည်းကောင်း၊ ဩဒါတကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံပေါ်သို့ ဘာဝနာစိတ်ကို ရှေးရှုတင်ပေးရခြင်း ဝိတက်၊ ဩဒါတကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို ထပ်ကာထပ်ကာ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ခြင်း ဝိစာရ - ဤဈာန်အင်္ဂါ နှစ်ပါးတို့သည်ကား ငြိမ်သက်မှုသမာဓိစွမ်းအင်ကို အလိုရှိနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်အတွက် အလွန်ပင်ပန်းသော တရားများဖြစ်နေ၍ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းနေ၏။ အာရုံပေါ်သို့ ဘာဝနာစိတ်ကို တင်တင်ပေးနေရခြင်း အာရုံကို ထပ်ကာထပ်ကာ သုံးသပ်နေရခြင်း သဘောတို့သည် ငြိမ်သက်မှုသမာဓိကို အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ စိတ်၏ ကြမ်းတမ်းသော အမူအရာတစ်မျိုး ဖြစ်နေ၏။ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော အရာဝတ္ထုမည်သည် ပြန့်ပြောကြီးမားသော်လည်း အကာကဲ့သို့ လွယ်ကူစွာ ချိုးဖျက်နိုင်၏။ သို့အတွက် ဈာန်အင်္ဂါများကား အားနည်းလှ၏ဟုလည်းကောင်း - ဤသို့ ပထမဈာန်၏ အပြစ်ကို မြင်အောင်ရှု၍၊ ဒုတိယဈာန်ကို ငြိမ်သက်သော တရားဟူ၍ နှလုံးသွင်းပြီးလျှင်၊ ပထမဈာန်၌ လိုချင်ငဲ့ကွက် တသက်သက်ရှိခြင်းကို ကုန်စေ၍ ဒုတိယဈာန်ကို ရရှိခြင်းငှာ ဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်၌ ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းကို ပြုအပ်ပေ၏။

ထိုသို့ အားထုတ်လတ်သော် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား အကြင်အခါ၌ ဩဒါတကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော ပထမဈာန်မှ ထ၍ သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ သမ္ပဇဉ်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါးတို့ကို ရှေးရှုဉာဏ်ဖြင့် သက်၍ ဆင်ခြင်စဉ် ဝိတက်ဝိစာရတို့သည် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသောအားဖြင့် ထင်လာကုန်၏။ ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာတို့သည် ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် ထင်လာကုန်၏။ ထိုအခါ၌ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ဝိတက် ဝိစာရ ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ပယ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ငြိမ်သက်သော ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာတို့ကို ရရှိခြင်းငှာလည်းကောင်း ထိုဩဒါတကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုပင်လျှင် အာရုံပြု၍ အဖြူ အဖြူ ဟု အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် နှလုံးသွင်းသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မကြာမီ အချိန်ကာလ အတွင်းမှာပင်လျှင် ဝိတက် ဝိစာရတို့ ငြိမ်းသွားသော ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ သုံးပါးသာ ကျန်ရှိသော ဒုတိယဈာန်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၅၀-၁၅၂။)

ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။ (မ-၁-၈၉။)

ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် မိမိ၏ကိုယ်တွင်းအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ စိတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်သော မြတ်သော တည်ကြည်မှု သမာဓိကို ပွားစေတတ်သော ဝိတက်လည်း မရှိသော ဝိစာရလည်း မရှိသော ပထမဈာန်သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော တစ်နည်း သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိ သုခရှိသော ဒုတိယဈာန်သို့

ရောက်၍နေ၏။ (မ-၁-၈၉။)

တတိယဈာန်သို့

ဤဒုတိယဈာန်ကိုလည်း ဝသီဘော်ငါးတန် နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်ပါ။ ယင်းဈာန်ကို ဝသီဘော်ငါးတန် နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်ပြီးသော် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီးသော ဒုတိယဈာန်မှ ထ၍ ဤဒုတိယဈာန်သမာပတ်ကား နီးကပ်သော ဝိတက် ဝိစာရဟူသော ရန်သူရှိ၏ဟုလည်းကောင်း၊ ထိုဒုတိယဈာန် သမာပတ်၌ စိတ်၏ လောက်လက်ပေါ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ပေါ်လွင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော အကြင်ပီတိသည် ရှိ၏။ ဤပီတိကြောင့်ပင်လျှင် ဤဒုတိယဈာန်ကို ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်း၏ဟူ၍ ဘုရားအစရှိသော သူတော်ကောင်း သူမြတ်လောင်းတို့သည် ဟောကြားတော်မူအပ်ကုန်၏ဟု ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားတော် မူအပ်သော ပီတိ၏ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဈာန်အင်္ဂါများကား အားနည်းလှ၏ဟုလည်း- ကောင်း ထိုဒုတိယဈာန်၌ အပြစ်ဒေါသကို မြင်အောင်ရှု၍၊ တတိယဈာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၍၊ ဒုတိယဈာန်၌ လိုချင်ငဲ့ကွက် တသက်သက်ရှိခြင်းကို ကုန်စေ၍ တတိယဈာန်ကို ရရှိခြင်းငှာ ယင်းအဖြူရောင် သြဒါတကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုပင် အာရုံပြု၍ အဖြူ အဖြူ ဟု ရူပွားခြင်း ဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်၌ ကြိုးစား အားထုတ်ခြင်းကို ပြုအပ်ပေ၏။

ထိုသို့ အားထုတ်လတ်သော် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် အကြင်အခါ၌ ဒုတိယဈာန်မှ ထ၍ သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ သမ္ပဇင်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ရှေးရှု ဉာဏ်ဖြင့် သက်၍ဆင်ခြင်စဉ် ပီတိသည် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသောအားဖြင့် ထင်လာ၏။ သုခနှင့် ဧကဂ္ဂတာ- ကား ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် ထင်လာ၏။ ထိုအခါ၌ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ပီတိဈာန်အင်္ဂါကို ပယ်ခြင်းငှာ ငြိမ်သက်သော သုခ ဧကဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါကို ရရှိခြင်းငှာ ထိုသြဒါတကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုပင်လျှင် အဖြူ အဖြူ ဟု အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် နှလုံးသွင်းသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မကြာမီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာပင် တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၅၃-၁၅၄။)

ဤဈာန်၌ ပီတိသည် တစ်ဖန်ပြုတ်သွား၍ သုခ ဧကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါနှစ်ပါးသာကျန်ရှိပေလိမ့်မည်။

ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ၊ သတော စ သမ္ပဇာနော၊ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ၊ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ “ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ”တိ၊ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇေ ဝိဟရတိ။ (မ-၁-၈၉။)

ပီတိ၏လည်း ကင်းခြင်းကြောင့် သြဒါတကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အညီအမျှ လျစ်လျူရှုလျက် သတိ ရှိလျက် သမ္ပဇင်ဉာဏ်ရှိလျက် နေ၏။ ကာယိကသုခ စေတသိကသုခကိုလည်း ရူပကာယ နာမကာယဖြင့် ခံစား၏။ အကြင် တတိယဈာန်ကြောင့် ထိုတတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသူကို “အညီအမျှ လျစ်လျူရှုသူ သတိရှိသူ ချမ်းသာစွာ နေလေ့ရှိသူ”ဟု အရိယာသူတော်ကောင်းတို့သည် ချီးမွမ်းစကား ပြောကြားတော်မူကြကုန်၏။ ထိုတတိယဈာန်သို့ ရောက်၍နေ၏။ (မ-၁-၈၉။)

စတုတ္ထဈာန်သို့

ဤတတိယဈာန်ကိုလည်း ဝသီဘော်ငါးတန် နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်ပါ။ တတိယဈာန်ကို ဝသီဘော် ငါးတန်တို့ဖြင့် နိုင်နိုင်နင်းနင်း လေ့ကျင့်ပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီး- သော တတိယဈာန်မှ ထ၍ — ဤ တတိယဈာန်သမာပတ်သည် ပီတိဟူသော နီးကပ်သောရန်သူ ရှိ၏ဟု လည်းကောင်း၊ ထိုတတိယဈာန်၌ အကြင်ဈာန်အင်္ဂါကို သုခဟူ၍ စိတ်နှလုံးသွင်းမှုသည် ရှိ၏။ ဤသုခဖြင့်ပင်လျှင်

ထို တတိယဈာန်ကို ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်း၏ဟူ၍ ဟောကြားတော်မူအပ်၏။ ဤသို့ ဟောကြားတော်မူအပ်သော သုခ၏ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဈာန်အင်္ဂါများကား အားနည်းလှ၏ဟုလည်းကောင်း ဤသို့လျှင် တတိယဈာန်၌ အပြစ်ဒေါသကို မြင်အောင်ရှု၍ စတုတ္ထဈာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၍ တတိယ ဈာန်၌ လိုချင်ငဲ့ကွက် တသက်သက်ရှိခြင်းကို ကုန်စေ၍ စတုတ္ထဈာန်ကို ရရှိခြင်းငှာ အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ပဋိ ဘာဂနိမိတ်ကိုပင် အာရုံပြု၍ အဖြူ အဖြူ ဟု ပွားများအားထုတ်ခြင်း ဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်၌ ကြိုးစားအား- ထုတ်ခြင်းကို ပြုအပ်ပေ၏။

ထိုသို့ အားထုတ်လတ်သော် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် အကြင်အခါ၌ တတိယဈာန်မှ ထ၍ သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ သမ္ပဇဉ်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ သုခ ဧကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ရှေးရှု ဉာဏ်ဖြင့် သက်၍ ဆင်ခြင်စဉ် ထိုတတိယဈာန်ရ ပုဂ္ဂိုလ်အား စိတ်၌ဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း စေတသိက သောမနဿဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော သုခသည် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသောအားဖြင့် ထင်လာ၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာသည် သာလျှင်လည်းကောင်း၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာ = စိတ်၏တည်ငြိမ်မှု သမာဓိသည်လည်းကောင်း ငြိမ်သက်သောသဘော အားဖြင့် ထင်လာ၏။ ထိုအခါ၌ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော သုခဈာန်အင်္ဂါကို ပယ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း ငြိမ်သက်- သော ဥပေက္ခာ ဧကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါကို ရရှိခြင်းငှာလည်းကောင်း ထိုဩဒါတကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ် အာရုံကိုပင်လျှင် အဖြူ အဖြူ ဟု အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် နှလုံးသွင်းသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မကြာမီ အချိန်ကာလ အတွင်းမှာပင်လျှင် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ပေသည်။ ဤစတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို လည်း ဝသီဘော်ငါးတန်တို့ဖြင့် နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်ပါ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၅၉။)

သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ သမ္မာသမာဓိ။ (မ-၁-၈၉။)

ချမ်းသာ ဆင်းရဲကို ပယ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးဦးကပင် ဝမ်းသာခြင်း နှလုံးမသာယာခြင်းတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဆင်းရဲ ချမ်းသာကင်းသော ဥပေက္ခာကြောင့်ဖြစ်သော သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်း ရှိသော စတုတ္ထဈာန်သို့ ရောက်၍နေ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ဤသမာဓိကို မှန်စွာ တည်ကြည်ခြင်း သမ္မာသမာဓိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ (မ-၁-၈၉။)

ဤကား ဗဟိဒ္ဓအရိုးစု၏ အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းနိမိတ်ကို အာရုံယူ၍ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်- အောင် ရှုပွားပုံ အကျဉ်းတည်း။ အကျယ်ကို အာနာပါနဿတိသမာဓိပိုင်းတွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့် အချက် အလက်များကို နည်းမှီး၍ သိရှိပါလေ။ ပဉ္စကနည်းကိုလည်း သဘောပေါက်လောက်ပေပြီ။ (အဇ္ဈတ္တ အရိုးစု ကောဋ္ဌာသ၌ အဖြူရောင် ပရိကမ္မဘာဝနာသညာကို ရရှိပြီးသော သူတော်ကောင်းသည်လည်း အလိုရှိပါက၊ ရှု၍လည်း ကောင်းပါက ယင်းအဇ္ဈတ္တအဖြူရောင်ကသိုဏ်းရုပ်၌ ကသိုဏ်းရုပ်ကို အလိုရှိသလောက် ဖြန့်ကျက် လျက် ပရိကမ္မဘာဝနာ ဥပစာရဘာဝနာ အပ္ပနာဘာဝနာတို့ကို နည်းတူပင် ပွားများနိုင်သည်။) အကယ်၍ အသင် သူတော်ကောင်းသည် အလိုရှိခဲ့ပါမူ ဤအချိန်တွင် ပန်းပွင့်အဖြူ ပိတ်စအဖြူ ကျောက်တုံးအဖြူစသော အဖြူ ရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းနိမိတ်တို့ကို ပြောင်း၍ အာရုံယူပြီး ရှုလိုက ရှုနိုင်သည်သာ ဖြစ်သည်။ အကျော်ပန်းခိုင် ကဲ့သို့သော ပန်းခိုင်တစ်ခု၏ အဖြူရောင်ကို ဩဒါတကသိုဏ်းနိမိတ်အဖြစ် လှမ်း၍ အာရုံယူလိုက်သောအခါ အချို့အချို့သော ဉာဏ်ထက်မြက်သူ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့အဖို့ မကြာမီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာပင် အဖြူ ရောင်ကသိုဏ်းဝန်း အသွင်သို့ ပြောင်းသွားတတ်၏။ အရပ်ဆယ်မျက်နှာသို့ ကြည့်လိုက်တိုင်း တစ်လောကလုံးကို အဖြူရောင်ဖြင့် လွှမ်းခြုံထားသည်ကို တွေ့မြင်ရတတ်၏။ ငြိမ်သက်သော သမာဓိကို လျင်မြန်စွာ ရရှိတတ်၏။ ရှေးရှေးသော ဘာဝနာသမာဓိတို့၏ အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှုကြောင့် ဘာဝနာ

သမာဓိမှာ လျင်မြန် လွယ်ကူစွာ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးနောက် အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းဝန်းမှာလည်း အချိန် အနည်းငယ် အတွင်းမှာပင် ပရိကမ္မနိမိတ် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟူသော နိမိတ်သုံးမျိုးသို့ အစဉ်အတိုင်း ပြောင်းသွားကာ ပထမဈာန်သမာဓိ ဒုတိယဈာန်သမာဓိ တတိယဈာန်သမာဓိ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိများသည်လည်း တစ်ခုပြီးတစ်ခု အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပေသည်။ ပန်းပွင့်တစ်ပွင့်အတွင်းမှ ဘာဝနာဟူသော အနှစ်ကို ထုတ်ယူလိုက်ခြင်းပင်တည်း။ အလားတူပင် ရွံ့ရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းလှသော အဇ္ဈတ္တ သို့မဟုတ် ဗဟိဒ္ဓ သက်ရှိ သွားကောဋ္ဌာသမ္ပလည်း စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ တိုင်အောင်သော ဘာဝနာအနှစ်ကို ထုတ်ယူလိုက် အလွယ် တကူပင် ရယူနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ကြိုးစားက ဘုရားဖြစ်နိုင်၏။

အာနာပါနကျင့်စဉ်လမ်းမှ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် ပွားများအားထုတ်ထားပြီးသော ယောဂါ-ဝစရပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ ဩဒါတကသိုဏ်းကို အာရုံပြု၍ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် ပွားများအားထုတ်မှု ဘာဝနာ လုပ်ငန်းခွင်မှာ အလွန်ကြီးမခက်ခဲတော့ပြီ ဖြစ်၏။ အကယ်၍ ဝိပဿနာပိုင်းအထိ ကျေနပ်မှု အထိုက်အလျောက် ရရှိထားသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်မှုကား ဆိုဖွယ်ရာပင် မရှိ ဖြစ်တော့သည်။

အချို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်များ၌ ဖြစ်တတ်ပုံ

- ၁။ အာကင်္ခမာနဿ ဝဏ္ဏတော၊
- ၂။ အာကင်္ခမာနဿ ပဋိကူလတော၊
- ၃။ အာကင်္ခမာနဿ သုညတော ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥပဋ္ဌဟိဿတိယေဝ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၂၄၃။)
- ၁။ အလိုရှိသသူအား ဝဏ္ဏကသိုဏ်းအားဖြင့်၊
- ၂။ အလိုရှိသသူအား ပဋိကူလမနသိကာရအားဖြင့်၊
- ၃။ အလိုရှိသသူအား သုညတအားဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ထင်ရှားလာလိမ့်မည်သာတည်း။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၂၄၃။)

အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သော ရှုကွက်များမှာ ဤအဋ္ဌကထာအဖွင့်နှင့် အညီ —

- ၁။ အရိုးစုကောဋ္ဌာသ၏ ရွံ့ရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ပဋိကူလသဘောကို အာရုံယူ၍ ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်-အောင် ရှုပွားပုံ၊
- ၂။ ထိုအရိုးစုကောဋ္ဌာသ၏ ဩဒါတ = အဖြူရောင်ကို အာရုံယူ၍ ဝဏ္ဏကသိုဏ်းလမ်းမှ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ သို့ တိုင်အောင် ရှုပွားပုံ ဖြစ်သည်။
- ၃။ သုညတရှုပွားပုံကို ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်း ဝိပဿနာပိုင်းတို့တွင် ရေးသား တင်ပြခဲ့ပြီးလေပြီ။

သို့သော် အချို့အချို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်များ၌ အရိုးစုကောဋ္ဌာသ၏ ပဋိကူလသဘောကို အာရုံ ယူ၍ ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် ရှုထားပြီးသော်လည်း အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းသို့ ပြောင်း၍ ရှုလိုက်သောအခါ ထိုအဖြူရောင်ကသိုဏ်း ဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်က အလွန်မြဲမြံခိုင်ခံ့လာလျှင် အရိုးစု ၏ ပဋိကူလသဘောကို တစ်ဖန် ပြန်အာရုံယူ၍ ရှုမရတော့ဘဲ အရိုးစုကိုမြင်အောင် စိုက်လိုက်ရုံမျှဖြင့် တစ်ခဏ အတွင်းမှာပင် အဖြူရောင်ကသိုဏ်းဘက်သို့ လွယ်လင့်တကူ ကူး၍ သွားတတ်၏။ ထိုအခါမျိုး၌ အရိုးစု၏ ပဋိကူလသဘောကို အာရုံစိုက်ဖို့ရန် အချိန်မပေးနိုင် ဖြစ်နေတတ်၏။ ထိုကဲ့သို့ အရိုးစုကို စိုက်၍ရှုလိုက်ကာမျှ အချိန်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် အလွန်လျင်လျင်မြန်မြန် အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းဘက်သို့ ပြောင်းပြောင်း သွားတတ်ပါက အရိုးစု၏ ပဋိကူလအာရုံသို့ ဘာဝနာစိတ်ကို ပြန်လည်ရောက်ရှိအောင် အထူးကြိုးပမ်းနေပါလျှင်

အသင်သူတော်ကောင်းအတွက် စိတ်ပင်ပန်းဖွယ်ရာ ဖြစ်တတ်ပေသည်။ အချိန်လည်း ကြန့်ကြာသွားတတ်ပေသည်။ သို့အတွက် အရိုးစုကို စိုက်၍ ရှုလိုက်ကာမျှဖြင့် လွယ်လင့်တကူ လျင်လျင်မြန်မြန် အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်း ဘက်သို့ ပြောင်းလဲသွားပါက အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းလမ်းမှ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ပေါက်သည်တိုင်-အောင် ဆက်လက်၍သာ ရှုပါ။ အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဝိပဿနာသို့ မကူးရသေးသူ ဖြစ်လျှင် ယင်းစတုတ္ထဈာန်သမာဓိကိုပင် ဝိပဿနာ၏ အခြေပါဒကပြု၍ ဝိပဿနာသို့ ကူးလိုက ကူးနိုင်ပြီ ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် ဤကျမ်း၌ကား အရိုးစုကောဋ္ဌာသ၏ ပဋိကူလသဘောကို အာရုံယူ၍ ပထမဈာန်သမာဓိသို့ဆိုက်အောင် လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တ သို့မဟုတ် ဗဟိဒ္ဓ အရိုးစုကောဋ္ဌာသ၏ အဖြူရောင်ကို အာရုံယူ၍ ဩဒါတကသိုဏ်း လမ်းမှ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင်လည်းကောင်း နှစ်မျိုးလုံးကို ရှုပွားနိုင်သူ ရှု၍ ရသူတို့အနေ ဖြင့် အလုပ်စခန်းကို ဆက်လက်ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ပင် ဖော်ပြထားသော်လည်း အရိုးစုကောဋ္ဌာသ၏ ပဋိ ကူလသဘောကို ပြန်၍ရှုရန် အချိန်မရတော့ဘဲ အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းဘက်သို့ အလွယ်တကူ လျင်လျင် မြန်မြန် ပြောင်းသွားတတ်သူတို့ကား အရိုးစု၏ ပဋိကူလသဘောကို အာရုံယူ၍ ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက် အောင် ရှုပွားသည့်အပိုင်းကို ချန်လှပ်ထားနိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။

နီလကသိုဏ်း = အညိုရောင်ကသိုဏ်း

အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းမှစ၍ ဩဒါတကသိုဏ်း စတုတ္ထဈာန် သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်ပါ။ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စတင်အားထုတ်ထားသူ ဖြစ်လျှင်လည်း ဓာတ်ကြီးလေးပါးမှစ၍ ဩဒါတကသိုဏ်း စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်ပါ။ လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင်များ အားကောင်းလာသောအခါ —

- ၁။ ညိုသော ပန်းပွင့်များ၌သော်လည်းကောင်း၊
 - ၂။ ညိုသော အဝတ်၌သော်လည်းကောင်း၊
 - ၃။ ညိုသော အဆင်းရှိသော မျက်စဉ်းညိုကျောက် အစရှိသော ကျောက်ဓာတ်၌သော်လည်းကောင်း —
- နီလကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ရယူနိုင်ပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၇။)

ထို့ပြင် အထက်တွင် ရှင်းပြခဲ့သည်အတိုင်း (၃၂)ကောဋ္ဌာသတို့တွင် ဆံပင် သည်းခြေ စသည်တို့ကဲ့သို့ ညိုသော ကောဋ္ဌာသတို့၏ ညိုသော အရောင်ကို အာရုံယူ၍ နီလကသိုဏ်းနိမိတ်ကိုလည်း ယူနိုင်သည်သာ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်းသည် ဩဒါတကသိုဏ်းလမ်းမှ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်-အောင် သမာဓိထူထောင်ပြီးသောအခါ ထိုစတုတ္ထဈာန်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဉာဏ်အရောင်အလင်း ဖြင့် မိမိ၏ရှေ့တွင် သို့မဟုတ် ရှု၍လွယ်ကူရာ အရပ်တွင် တည်ရှိသော ဗဟိဒ္ဓ (၃၂)ကောဋ္ဌာသတို့တွင် ဆံပင် ကောဋ္ဌာသ၏ ညိုသော အရောင်အဆင်းကို လှမ်းအာရုံယူပါ။ သို့မဟုတ် အလိုရှိပါက၊ ရှု၍လည်းရပါက အဇ္ဈတ္တ ဆံပင်ကောဋ္ဌာသ၏ ညိုသော အရောင်အဆင်းကို လှမ်းအာရုံယူပါ။ ထိုအညိုရောင်ကို အာရုံယူ၍ —

နီလံ နီလံ နီလံ = အညို အညို အညို ဟု ရှုနေပါ။ နှလုံးသွင်းနေပါ။

ပရိကမ္မနိမိတ် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟူသော နိမိတ်သုံးပါး၊ ပရိကမ္မဘာဝနာ ဥပစာရဘာဝနာ အပ္ပနာဘာဝနာဟူသော ဘာဝနာသုံးပါး၊ ပရိကမ္မသမာဓိ ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိဟူသော သမာဓိသုံးပါး တို့ကို အစဉ်အတိုင်း ရသည်တိုင်အောင် ရှေးဩဒါတကသိုဏ်း၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ဆက်လက် နှလုံး သွင်းပါ။

ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၌ကား ကသိုဏ်းအပြစ်ဒေါသများ ထင်နေသေး၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကား ကသိုဏ်းဝန်းမှလွတ်၍ ကောင်းကင်၌တည်နေသော ဣန္ဒြနီလာပတ္တမြားဖြင့် ပြီးသော ယပ်ဝန်းအတူ ထင်လာ၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလိုကပြု၍ ဆက်လက်ကာ သမာဓိကို ထူထောင်ခဲ့သော် အစဉ်အတိုင်း စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ တိုင်အောင် ဆိုက်ရောက်နိုင်ပေသည်။ ကြွင်းသော အကြောင်းအရာများကို ရှေးဩဒါတကသိုဏ်း၌ ဆိုအပ်- ခဲ့ပြီးသည့် နည်းအတိုင်း သိရှိပါလေ။

အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဆံပင်နိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ နီလကသိုဏ်းကို စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်- သည်တိုင်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်ပြီးသောအခါ အောက်မဲညိုပွင့်ကဲ့သို့ သို့မဟုတ် မြွေခွာညိုပွင့်ကဲ့သို့သော ပန်းတစ်ပွင့်ကို အာရုံယူ၍ အညိုရောင်ကသိုဏ်းကို ပွားများအားထုတ်ကြည့်ပါ။ ယင်းအညိုရောင် ပန်းပွင့် တစ်- ပွင့်က အသင်သူတော်ကောင်း၏ ဘာဝနာစိတ်ကို စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် အားကြီးသော မှီရာ အာရုံအကြောင်းတရားအဖြစ် ရပ်တည်ကာ အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးလိမ့်မည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ပန်းတစ်ပွင့်မှ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိဟူသော ဘာဝနာအနှစ်ကို ထုတ်ယူလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ နည်းမှန် လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းတတ်သည့် ယောနိသောမနသိကာရရှိသူကို ကုသိုလ်တရားတို့က အမြဲတမ်း စောင့်ကြိုလျက်ပင် ရှိပေသည်။ ဘုရားရှင်၏ ကျေးဇူးတော်ကား အလွန်ကြီးမားတော်မူပါပေစွ။

ပီတကသိုဏ်း = အဝါရောင်ကသိုဏ်း

မိမိရရှိထားပြီးဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ တိုင်အောင်သော သမာဓိကို တစ်ဖန် ထူထောင်ပါ။ လင်း- ရောင်ခြည် စွမ်းအင်များ အားကောင်းလာသောအခါ -

- ၁။ ရွှေသော အဆင်း = ဝါသော အဆင်းရှိသော ပန်း၌သော်လည်းကောင်း၊
- ၂။ ရွှေသော အဆင်း = ဝါသော အဆင်းရှိသော အဝတ်၌လည်းကောင်း၊
- ၃။ ရွှေသော အဆင်း = ဝါသော အဆင်းရှိသော ဆေးဒန်း မြင်းသီလာ အစရှိသော ကျောက်ဓာတ်၌သော် လည်းကောင်း -

ပီတကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ရယူနိုင်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၈။)

- ၄။ (၃၂)ကောဋ္ဌာသတို့တွင် အဆီခဲသည်ကဲ့သို့ ဝါရွှေသော အရောင်အဆင်းရှိသော ကောဋ္ဌာသ၌လည်း ပီတကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ရယူနိုင်၏။

စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ တိုင်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်ပြီးသောအခါ ထိုစတုတ္ထဈာန်သမာဓိကြောင့် လင်းရောင်ခြည်များ ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက် တောက်ပလာသောအခါ ယင်းလင်းရောင်ခြည် အကူအညီ ဖြင့် အဇ္ဈတ္တ သို့မဟုတ် ဗဟိဒ္ဓ (၃၂)ကောဋ္ဌာသတို့တွင် အဆီခဲ၏ သို့မဟုတ် ကျင်ငယ်၏ အဝါရောင်ကို အာရုံယူ၍

ပီတကံ ပီတကံ ပီတကံ = အဝါ အဝါ အဝါ ဟု နှလုံးသွင်းပါ။

ကြွင်းသော အချက်အလက်များကို ဩဒါတကသိုဏ်း၌ ဆိုခဲ့သည့် အချက်များကို နည်းမှီ၍ သိရှိပါလေ။ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် ပွားများပါ။

ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်တို့သည် သဘာဝအားဖြင့် အလွန်ရှုရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ကောဋ္ဌာသများပင် ဖြစ်ကြ၏။ မည်မျှပင် ရှုရှာဖွယ်ကောင်းသော ကောဋ္ဌာသပင် ဖြစ်ချင်ဖြစ်ပါစေ၊ အသင်သူတော်ကောင်း၏သန္တာန်၌ နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းတတ်သည့် ယောနိသောမနသိကာရတရားသည် ထင်ရှား တည်ရှိနေသည် ဖြစ်အံ့။

ထိုကျင်ကြီးသည် သို့မဟုတ် ထိုကျင်ငယ်သည် အဝါရောင်ဖြစ်ပါက ဝါရွှေသော အရောင်ရှိသော ထိုကျင်ကြီးက သို့မဟုတ် ထိုကျင်ငယ်က အသင်သူတော်ကောင်း၏ သန္တာန်ဝယ် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ ဖြစ်ပေါ်လာသည်တိုင်အောင် အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် အာရုံအဖြစ် ရပ်တည်ကာ ကျေးဇူးပြုပေးနေမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းစတုတ္ထဈာန်ကို ဝိပဿနာ၏ အခြေပါဒကပြု၍ ဝိပဿနာသို့ ကူးခဲ့သော် ပါရမီအားလျော်စွာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ တိုင်အောင်ပင် ဆိုက်ရောက်နိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို လိုလားတောင့်တလျက်ရှိသော အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း ယောနိသောမနသိကာရကို အမြဲတမ်း မွေးမြူပါ။ အနှစ်သာရ ဘာမျှရှာမရသော ခန္ဓာအိမ်အတွင်းမှ ဘာဝနာဟူသော အနှစ်ကို ထုတ်ယူစမ်းပါ။ တန်ဖိုးရှိသော ဘဝတစ်ခုဖြစ်အောင် အစွမ်းကုန် ကြိုးပမ်းပါလော့။

ပန်းပိတောက်နှင့် ငုရွှေဝါ

ပိတောက်တွေ ရွှေရည်လူးသည့် အတာကူးသည့် လတန်ခူးပတ်ဝန်းကျင်တွင် ပင်လုံးကျွတ် ဖူးပွင့်ဝေဆာလျက်ရှိသော ပန်းပိတောက်နှင့် ငုရွှေဝါတို့က ယခုကဲ့သို့ အဝါရောင် ပီတကသိုဏ်းကို ပွားများအားထုတ်လျက် ရှိသော သူတော်ကောင်းကို “လာစမ်းပါ ရှုကြည့်စမ်းပါ” ဟု ဖိတ်ခေါ်နေသကဲ့သို့ ရှိကြ၏။ ပီတကသိုဏ်း၌ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် အဝါးဝစွာ လေ့လာထားပြီသော အချို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပင်လုံးကျွတ် ပွင့်နေသော ပိတောက်ပန်းတို့ကို တွေ့မြင်ရသောအခါ၊ ပင်လုံးကျွတ် ပွင့်နေသော ငုရွှေဝါတို့ကို တွေ့မြင်ရသောအခါ ရှေးရှေးဘာဝနာသမာဓိတို့၏ အကူအညီကို ယူ၍ဖြစ်စေ၊ မယူဘဲနှင့်ပင်ဖြစ်စေ ယင်းပင်းလုံးကျွတ် ပွင့်နေသော ပန်းတို့၏ အဝါရောင်ကို ပီတကသိုဏ်းနိမိတ်အဖြစ် လှမ်း၍ အာရုံယူလိုက်ပါက အချိန်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် တစ်လောကလုံးကို အဝါရောင်ဖြင့် လွှမ်းခြုံထားသည်ကို တွေ့မြင်ရကာ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို လွယ်ကူစွာပင် ထူထောင်ရရှိကြသော ဟူ၏။ ကားစီးသွားလျက်ပင် လေ့ကျင့်၍ ရတတ်ကြ၏။ တရားတော်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်ကား ကြီးမားတော်မူလှပေသည်။ နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းတတ်သည့် ယောနိသောမနသိကာရရှိသူ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအဖို့ အဝါရောင် ဝတ်စုံတစ်ခုသည်လည်း ပီတကသိုဏ်း၏ တည်ရာ အာရုံနိမိတ် ဖြစ်နိုင်၏။ ယင်း အဝါရောင်ဝတ်စုံက ပီတကသိုဏ်းကို ပွားများလျက်ရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ ဖြစ်ပေါ်လာသည်တိုင်အောင် အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် အာရုံအကြောင်းတရားအဖြစ် ရပ်တည်ကာ ကျေးဇူးပြုလျက်ပင် ရှိ၏။

လောဟိတကသိုဏ်း = အနီရောင်ကသိုဏ်း

- ၁။ နီသော အဆင်းရှိသော ပန်း၌သော်လည်းကောင်း၊
- ၂။ နီသော အဆင်းရှိသော အဝတ်၌သော်လည်းကောင်း၊
- ၃။ နီသော အဆင်းရှိသော ပတ္တမြားနီ စသော ကျောက်ဓာတ်၌သော်လည်းကောင်း -
လောဟိတကသိုဏ်း နိမိတ်ကို ရယူနိုင်သည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၈။)
- ၄။ သွေးကောဋ္ဌာသ စသည်တို့ကဲ့သို့ နီသော ကောဋ္ဌာသ၌လည်း လောဟိတကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ရယူနိုင်သည်။

အာနာပါနဿတိသမာဓိကိုဖြစ်စေ ဩဒါတကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော သမာဓိကိုပင်ဖြစ်စေ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်ပါ။ လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင်များ အထူး အားကောင်းလာသောအခါ ယင်းလင်းရောင်ခြည်၏ အကူအညီဖြင့် အဇ္ဈတ္တ၌ သို့မဟုတ် ဗဟိဒ္ဓ၌ တည်ရှိသော နီးစပ်ရာ လွယ်ကူရာ၊ အသည်း နှလုံးစသည်တို့၏ ဝန်းကျင်၌ တည်ရှိသော အိုင်နေသော သွေးကောဋ္ဌာသ၏ သို့မဟုတ်

နှလုံးအိမ်၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော သွေးကောဋ္ဌာသ၏ အနီရောင်ကို အာရုံယူ၍ - **လောဟိတကံ လောဟိတကံ လောဟိတကံ = အနီ အနီ အနီ** ဟု နှလုံးသွင်းနေပါ။ နိမိတ်သုံးမျိုး ဘာဝနာသုံးမျိုး သမာဓိသုံးမျိုးတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာအောင် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် ရှုပါ။

လောဟိတကသိုဏ်းကို စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် အဝါးဝစွာ လေ့လာထားပြီးသော သူတော်-ကောင်း တစ်ဦးကို ပဒုမ္မာကြာပန်း တစ်ပွင့်ကလည်း “လာစမ်းပါ ရှုကြည့်စမ်းပါ”ဟု ဖိတ်ခေါ်သကဲ့သို့ တည်ရှိနေမည်သာ ဖြစ်၏။ နိမိတ်သော လယ်ခေါင်ရန်းပန်း တစ်ပွင့်ကလည်း “လာစမ်းပါ ရှုကြည့်စမ်းပါ”ဟု ဖိတ်ခေါ်သကဲ့သို့ တည်ရှိနေမည်သာ ဖြစ်၏။ ပတ္တမြားလက်စွပ် တစ်ကွင်းကလည်း “လာစမ်းပါ ရှုကြည့်စမ်းပါ”ဟု ဖိတ်ခေါ်သကဲ့သို့ တည်ရှိနေမည်သာ ဖြစ်၏။ အနီရောင်ဝတ်စုံ တစ်စုံကလည်း “လာစမ်းပါ ရှုကြည့်စမ်းပါ”ဟု ဖိတ်ခေါ်သကဲ့သို့ တည်ရှိနေမည်သာ ဖြစ်၏။ မက်မောဖွယ်ရာ မြတ်နိုးဖွယ်ရာ နှစ်သက်ဖွယ်ရာ တဏှာလောဘ ဖြစ်စရာ ငါးဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်အတွင်းမှ ဘာဝနာဟူသော အနှစ်ကို ထုတ်ယူခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့သော ကျင့်စဉ်များကို ဘုရားရှင်၏ လက်ထက်တော်မှသည် ယနေ့သို့တိုင်အောင် မပျောက်မပျက်အောင် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်တော်မူလာသော ဆရာစဉ်ဆက် မပျက်မကွက် သယ်ဆောင်တော်မူလာသော သံဃာတော်၏ ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော်ကား ကြီးမားတော်မူပါပေစွ။

အလွန်ရှုရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော သွားတစ်ချောင်းသည်လည်း အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်းအဖြစ် ရပ်တည်ကာ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် ကျေးဇူးပြုပေးနိုင်သော စွမ်းအားရှိနေ၏။ အလွန်မြတ်နိုးဖွယ်ရာသော ပတ္တမြားရတနာတစ်လုံးကလည်း အနီရောင် လောဟိတကသိုဏ်းအဖြစ် ရပ်တည်ကာ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် ကျေးဇူးပြုပေးနိုင်သော စွမ်းအားရှိနေ၏။ ယောနိသောမနသိကာရ ရှိသူ ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအနေဖြင့် ငါးဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်ညွှန်ဗွက်မှ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ တိုင်အောင်သော ဘာဝနာဟူသော အနှစ်သာရကို အချိန်မရွေး ထုတ်ယူ၍ ရနိုင်၏။ ယင်းစတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ဝိပဿနာ၏ အခြေပါဒကပြု၍ ဝိပဿနာသို့ ကူးခဲ့သော် ပါရမီအားလျော်စွာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ တိုင်အောင်သော အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း ရရှိနိုင်သည်သာ ဖြစ်၏။ အကယ်၍ ပါရမီနဲ့၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ မပေါက်ရောက်သေးခဲ့လျှင်လည်း မလျှော့ကျသော ဈာန်ရှိသော ထိုသူတော်ကောင်းကို သံသရာခရီးတွင် အလွန်အဆင့်အတန်း မြင့်မားလှသော ဗြဟ္မာချမ်းသာကြီးက “လာစမ်းပါ လာစမ်းပါ”ဟု ဆီးကြိုဖိတ်ခေါ်လျက် ရှိနေမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤမျှ ကြီးမားလှသော ဂုဏ်ကျေးဇူးရှိသည့် ဤကဲ့သို့သော တရားထူး တရားမြတ်များကို သာသနာတော်၌ သက်ဝင်ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားကို လက်ကိုင်ထားလျက်ရှိသော သင်ကဲ့သို့သော သူတော်ကောင်းတစ်ဦးသည် အဘယ်ကြောင့် မပွားများ အားမထုတ်ဘဲ နေထိုင်ပါအံ့နည်း။ အချိန်ရှိခိုက် လုံ့လစိုက်ပါလော့။

ပထဝီကသိုဏ်း = မြေကသိုဏ်း

- ၁။ ကသိုဏ်းဝန်းအဖြစ် ပြုပြင်အပ်ပြီးသော မြေ၊
- ၂။ ကသိုဏ်းဝန်းအဖြစ် မပြုပြင်အပ်သေးသော ပြာကတေသော ကောက်စပါးနယ်ရာ တလင်းစသော မြေ၊
- ၃။ အပိုင်းအခြားရှိသည်သာ ဖြစ်သော မြေ၊
- ၄။ အပိုင်းအခြား မရှိသည်ကား မဟုတ်သော မြေ၊
- ၅။ မန်းငယ် = ဗန်းငယ် ဆန်ကောငယ် ပမာဏရှိသော မြေ၊
- ၆။ အိုးစရည်းဖုံး စလောင်းဖုံး ပမာဏရှိသော မြေ -

ဤမြေတို့၌ ပထဝီကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ရယူနိုင်ပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၂၀။)

တတ္ထ ယေန အတိတဘဝေပိ သာသနေ ဝါ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဝါ ပဗ္ဗဇိတွာ ပထဝီကသိဏေ စတုက္က-
ပဉ္စကဇ္ဈာနာနိ နိဗ္ဗတ္တိတပုဗ္ဗာနိ၊ ဧဝရူပဿ ပုညဝတော ဥပနိဿယသမ္ပန္နဿ အကတာယ ပထဝိယာ ကသိတ-
ဌာနေ ဝါ ခလမဏ္ဍလေ ဝါ နိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၂၀။)

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် ရှေးရှေးအတိတ်ဘဝ၌လည်း သာသနာတော်တွင်း၌သော်လည်းကောင်း
ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်၌သော်လည်းကောင်း ရှင်ရဟန်းပြုဖူး၍ ပထဝီကသိုဏ်း၌ စတုက္ကဗျာန် ပဉ္စကဗျာန်တို့ကို
ဖြစ်စေအပ်ဖူးကုန်၏။ ဤသို့ သဘောရှိသော ဘာဝနာကြောင့်ဖြစ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ် ပါရမီ ပုညသမ္ဘာရ
အဆောက်အဦရှိသော အားကြီးသော ဘာဝနာကုသိုလ်တည်းဟူသော မှီရာ ဥပနိဿယနှင့် ပြည့်စုံသော ထို
ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်မြတ်အဖို့မူကား အလောင်းတော် ဟတ္ထိပါလသတို့သားသည် ကသိုဏ်းဝန်းအဖြစ် မပြုပြင်အပ်
သေးသော ဂင်္ဂါမြစ်ရေအယဉ်ကို ကြည့်၍ အာပေါကသိုဏ်းနိမိတ်ကို လွယ်ကူစွာ ရယူနိုင်သကဲ့သို့ - အလားတူပင်
ကသိုဏ်းဝန်းအဖြစ် မပြုပြင်အပ်သေးသော ပကတိသော မြေဝယ် လယ်ထွန်ရာ အရပ်၌သော်လည်းကောင်း
ကောက်နယ်တလင်း အဝန်း၌သော်လည်းကောင်း ပရိကမ္မနိမိတ်ကို ယူခဲ့သော် ပထဝီ ပထဝီ ဟု စီးဖြန်းခဲ့သော်
ထိုပရိကမ္မနိမိတ်မှ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သို့ တစ်ခဏချင်း ပြောင်းလဲသွား၍ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ရရှိနိုင်ပေသည်။
(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၂၀။)

ဤအထက်ပါ ညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပထဝီကသိုဏ်း၌ နိမိတ်ကို
ရယူလိုခဲ့သော် ညီညာ၍ မြက် သစ်ရွက် ခဲစသော အပြစ်ကင်းသော ပကတိသော မြေကြီးတစ်နေရာတွင် တုတ်ဖြင့်
ဖြစ်စေ အရာဝတ္ထုတစ်ခုဖြင့် ဖြစ်စေ ဝန်းဝိုင်းသော အရေးအသားတစ်ခုကို ပြုပါ။ မန်းငယ် = ဗန်းငယ် ဆန်ကော-
ငယ် ပမာဏမှစ၍ အသင်သူတော်ကောင်း၏ ဆန္ဒရှိသလောက် ပမာဏကို ပြုပါ။ အရုဏဝဏ္ဏာယ မတ္တိကာယ
ကသိဏံ ကာတဗ္ဗံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၂၀။)ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ ကသိုဏ်းပြုလုပ်မည့်
မြေကြီး၏ အရောင်မှာ မမည်းလွန်း မဖြူလွန်းသော အနီရောင် = အရုဏ်ရောင် အသင့်အတင့် သန်းနေသော
မြေကြီးရောင် ဖြစ်ပါစေ။ ထို မြေအဝန်းအဝိုင်းကို စိုက်ကြည့်၍ -

ပထဝီ ပထဝီ ပထဝီ = မြေ မြေ မြေ ဟု နှလုံးသွင်းပါ။

မျက်စိကို ဖွင့်လိုက် ပိတ်လိုက် ပြုလုပ်၍ နိမိတ်ကို ယူကြည့်ပါ။ အကယ်၍ နိမိတ်မှာ မထင်မရှား ဖြစ်နေလျှင်
အာနာပါနဿတိသမာဓိကို စတုတ္ထဗျာန်သို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် တစ်ဖန်ပြန်၍ သမာဓိကို ထူထောင်ပါ။
သို့မဟုတ် ဩဒါတကသိုဏ်း စတုတ္ထဗျာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်ပါ။ ထို
စတုတ္ထဗျာန်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အရောင်အလင်း၏ အကူအညီဖြင့် ထို မိမိပြုပြင်ထားသော ပထဝီ
ကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်ကို လှမ်းကြည့်၍ ပထဝီ ပထဝီ ပထဝီ = မြေ မြေ မြေ ဟု နှလုံးသွင်းပါ။ ပကတိသော
မျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ နိမိတ်ကို ယူ၍ရခဲ့သော် မိမိနှစ်သက်ရာ နေရာသို့သွား၍ ထိုင်နိုင်ပြီ။ ထိုသို့ ထိုင်သော
အခါ၌လည်း မိမိရရှိထားပြီးသော စတုတ္ထဗျာန်သမာဓိကို တစ်ဖန်ပြန်ထူထောင်၍ လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင်များ
ပြီးပြီးပြတ်ပြတ် တလက်လက် တောက်ပလာသောအခါ ထိုလင်းရောင်ခြည်၏ အကူအညီဖြင့် ထိုပထဝီကသိုဏ်း
နိမိတ်ကိုပင် တစ်ဖန်ပြန်လည်၍ လှမ်းကာ အာရုံယူပါ။ ကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်ကို တစ်ဖန် အာရုံယူ၍ ရခဲ့သော်
ထိုပထဝီကသိုဏ်းနိမိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် မှီဝဲပါ။

န ဝဏ္ဏော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော၊ န လက္ခဏံ မနသိကာတဗ္ဗံ။ အပိစ ဝဏ္ဏံ အမုဉ္ဇိတွာ နိဿယသဝဏ္ဏံ ကတွာ
ဥဿဒဝသေန ပဏ္ဏတ္တိဓမ္မေ စိတ္တံ ပဋ္ဌပေတွာ မနသိကာတဗ္ဗံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၂၂။)

ထိုသို့ ပထဝီကသိုဏ်းနိမိတ်ကို နှလုံးသွင်းရာ၌ ထိုပထဝီကသိုဏ်းဝန်း၌ တည်သော အရုဏ်ရောင် အဆင်း-

နှင့်တူသော အရောင်အဆင်းကိုလည်း မနောဝိညာဏ်ဖြင့် မဆင်ခြင်အပ် နှလုံးမသွင်းအပ်။ ထိုပထဝီကသိုဏ်း ဝန်း၏ တည်ရာ မြေကြီး၏ ထဒ္ဒလက္ခဏာ = ခက်မာခြင်း ပထဝီဓာတ် လက္ခဏာကိုလည်း နှလုံးမသွင်းအပ်။ စင်စစ်မူကား အရောင်အဆင်းကို မလွှတ်မူ၍ ထိုအရောင်အဆင်းကို မိမိအရောင်အဆင်း၏ မှီရာ ပထဝီကသိုဏ်း ဝန်းနှင့်တူသော အခြင်းအရာ တူသောအလားရှိသည်ကို ပြု၍ ပထဝီဓာတ်ထူပြောသည်၏အဖြစ် သတ္တိအားဖြင့် လွန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ပထဝီ = မြေဟူသော လောကဝေါဟာရပညတ်၌ စိတ်ကို ရှေးရှုတည်စေ၍ ပထဝီ ပထဝီ = မြေ မြေ ဟု နှလုံးသွင်းပါ။

အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ပထဝီကသိုဏ်းဝန်း၌ တည်ရှိသော အရုဏ်ရောင် ဟူသော အရောင်အဆင်းကို နှလုံးသွင်းပါက ပထဝီကသိုဏ်း မဖြစ်တော့ဘဲ ဝဏ္ဏကသိုဏ်း = အရောင်ကသိုဏ်း ဖြစ်သွား ပေလိမ့်မည်။ အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ပထဝီကသိုဏ်းဝန်း၌ ထူပြောလျက်ရှိသော ပထဝီဓာတ်၏ ခက်မာမှုသဘောကို နှလုံးသွင်းမိပါက ပထဝီကသိုဏ်းကို နှလုံးသွင်းသည် မမည်တော့ဘဲ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းသည် မည်ပေလိမ့်မည်။ ပထဝီကသိုဏ်းလမ်းမှ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းလမ်းဘက်သို့ ပြောင်းသွားပြီ ဖြစ်၏။ ပို၍ရှုပ်ထွေးသော ပြဿနာတစ်ရပ်ကား ယင်းပထဝီကသိုဏ်းဝန်း၌ တည်ရှိသော မာမူသဘောကို နှလုံးသွင်းမိ ပါက ယင်းပထဝီကသိုဏ်းဝန်းကလည်း အရပ်ဆယ်မျက်နှာသို့ ပြန့်ကားသွားသောအခါ ယင်းမာမူသဘောက ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ရူပကာယတစ်ခုလုံးကို လွှမ်းခြုံထားသကဲ့သို့ဖြစ်ကာ သမာဓိ၏ စွမ်းအင် ထက်မြက်လာ သည်နှင့်အမျှ မာမူသဘောမှာလည်း လွန်ကဲလာကာ ထိုယောဂီသူတော်ကောင်းအနေဖြင့် ထိုမာမူသဘောကို သည်းမခံနိုင် ဖြစ်တတ်ပေသည်။ သတိရှိစေ။ ဤစည်းကမ်းချက်ကို ပကတိသော မြေဝန်း၌ နိမိတ်ယူစဉ်၌သော် လည်းကောင်း၊ တစ်နေရာတွင် တရားထိုင်စဉ် ယင်းနိမိတ်ကို တစ်ဖန်ပြန်၍ အာရုံယူစဉ်၌လည်းကောင်း လိုက်နာပါ။

မြေကြီး၌တည်ရှိသော မူလပထဝီကသိုဏ်းဝန်းကို မျက်စိဖွင့်တုံမှိတ်တုံပြု၍ နိမိတ်ကိုယူရာ၌ ပကတိသော ဖွင့်ထားသော မျက်စိဖြင့် ကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်ကို မြင်ရသကဲ့သို့ မှိတ်ထားသောအခါ၌လည်း ထိုကသိုဏ်းဝန်း နိမိတ်သည် ထင်နေပါက ထိုအခါ ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ဖြစ်ပေါ်လာပြီ ဖြစ်၏။ တစ်ဖန် တစ်နေရာတွင် သွားရောက်ကာ တရားထိုင်သောအခါ၌လည်း မိမိရရှိထားပြီးသော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ထူထောင်ပြီးနောက် ထိုစတုတ္ထဈာန် သမာဓိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လင်းရောင်ခြည်၏ အကူအညီဖြင့် ထိုမူလနိမိတ်ယူခဲ့ဖူးသော ပထဝီကသိုဏ်း ဝန်းနိမိတ်ကိုပင် တစ်ဖန်ပြန်၍ အာရုံယူလိုက်သောအခါ ဖွင့်ထားသော မျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ ထင်လာပါမူ ထိုအခါတွင်လည်း ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာသည် မည်၏။ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကိုပင် ဆက်လက်၍ နှလုံးသွင်း ခဲ့သော် မှီဝဲခဲ့သော် ပွားများခဲ့သော် အစဉ်အတိုင်း နီဝရဏတို့သည် ခွာအပ်ပြီး ဖြစ်ကုန်၏ = ကွာသွားကြကုန်၏။ ကိလေသာတို့သည် အနည်ထိုင်သွားကြကုန်၏။ ဥပစာရသမာဓိဖြင့် စိတ်သည် တည်ကြည်လာ၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ပြု၍သော်လည်းကောင်း မတိုးပွားစေဘဲသော် လည်းကောင်း ဆက်လက်၍ နှလုံးသွင်းခဲ့သော် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ တိုင်အောင် ဆိုက်ရောက်နိုင်ပေသည်။ သို့သော် နိမိတ်ကို ဖြန့်ကြက်ခဲ့သော် ဘာဝနာသမာဓိမှာ ရှည်မြင့်စွာ တည်နိုင်သဖြင့် နိမိတ်ကို စွမ်းအား ရှိသ လောက် ဖြန့်ကြက်ပြီးလျှင် စတုတ္ထဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် ရှုပါ။

ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၌ လက်ချောင်းရာ တုတ်ရာ စသည့် ကသိုဏ်းအပြစ်ဒေါသများ ထင်ရှားနေတတ်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကား အိတ်အတွင်းမှ ထုတ်ယူအပ်သော ကြေးမုံဝန်းကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကောင်းစွာ ပွတ်အပ်ပြီးသော ခရုသင်းခွက်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တိမ်တိုက်အကြားမှ ထွက်ပေါ်လာသော လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မိုးတိမ်ညိုဝ၌ ပျံသန်းနေသော ဥဗျိုင်းတို့ကဲ့သို့ လည်းကောင်း ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ထွင်းဖောက်၍ ထွက်ပေါ်လာ သကဲ့သို့ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်ထက် အဆပေါင်း အရာအထောင်မက အလွန်စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသည်ဖြစ်၍ ထင်လာ

တတ်ပေ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၂၂။)

အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြထားသည့်အတိုင်း ဩဒါတကသိုဏ်းမှစ၍ အခြားအခြားသော ကသိုဏ်းတို့၌ ဘာဝနာသမာဓိအရှိန်အဝါ အားကောင်းလာသော အချို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အဖို့မူကား ပထဝီကသိုဏ်း နိမိတ်ဝန်းကိုပင် အထူးမပြုလုပ်ရတော့ဘဲ ဩဒါတကသိုဏ်းစသည်တို့ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်၍ ထိုစတုတ္ထဈာန်သမာဓိဘာဝနာစိတ်ကြောင့် ဉာဏ်အရောင်အလင်းသည် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက် တောက်ပလာသောအခါ မိမိထိုင်၍ တရားနှလုံးသွင်းရာ အောက်၌ဖြစ်စေ ပတ်ဝန်းကျင်၌ဖြစ်စေ တည်ရှိနေသော အရုဏ်ရောင်အဆင်းရှိသော ပကတိမြေကြီးကိုပင် ယင်းစတုတ္ထဈာန် ဘာဝနာသမာဓိကြောင့် ထွက်ပေါ်လာသော ဉာဏ်အရောင်အလင်းဓာတ်ဖြင့် ထိုးစိုက်၍ ပထဝီကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူခဲ့သော်လည်း ရရှိ နိုင်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းနိမိတ်ကိုပင် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် မှီဝဲပွားများခဲ့သော် အစဉ်အတိုင်း နိမိတ် သုံးမျိုး ဘာဝနာသုံးမျိုး သမာဓိသုံးမျိုးတို့ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သို့ ဆိုက်သောအခါ နိမိတ်ကို စွမ်း- အား ရှိသလောက် ဖြန့်ကြက်၍ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် ဆက်လက်ပွားများပါ။

အာပေါကသိုဏ်း = ရေကသိုဏ်း

၁။ သပိတ်၊ ခွက်၊ ပုံးစသည်၌ အနားရေးနှင့်အမျှ ပြည့်အောင်ထည့်ထားအပ်သော ကသိုဏ်းဝန်းအဖြစ် ပြု- လုပ်ထားအပ်သော၊ အညို အဝါ အဖြူ အနီ အရောင်တို့ဖြင့် ရောယှက်မှု မရှိ ပကတိ ကြည်လင်သန့်ရှင်းသော၊ ကောင်းကင်မှ ကျလာသော မိုးရေ၊ သို့မဟုတ် ထိုရေနှင့် အလားတူ သန့်ရှင်းသော ရေ၌သော်လည်းကောင်း၊

၂။ ရေတွင်း၊ ရေကန်၊ တစ်ဘက်ဆည်ကန်၊ သမုဒ္ဒရာမှ တက်လာသော ဆားငံရေဖြင့် ပြည့်သော ဆားကျင်း၊ ဒီချောင်း၊ သမုဒ္ဒရာစသော ကသိုဏ်းဝန်းအဖြစ် မပြုပြင်အပ်သော ရေ၌သော်လည်းကောင်း အာပေါကသိုဏ်း နိမိတ်ကို ယူနိုင်ပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၅။)

ဤ ညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ အသင်သူတော်ကောင်းအတွက် အကောင်းဆုံးသော ရေမှာ ကြည်လင် သန့်ရှင်းသော ရေတွင်းရေပင် ဖြစ်သည်။ ရေတွင်းရေ မရခဲ့သော် သပိတ်၌ဖြစ်စေ၊ အိုးခွက်တစ်ခု၌ဖြစ်စေ ရေ ပြည့်အောင်ထည့်၍ အာပေါကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူပါ။ ရေတွင်းရေ၌ဖြစ်စေ၊ သပိတ် အိုးခွက်စသည်၌ တည်ရှိ- သော ရေ၌ဖြစ်စေ အာပေါကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူရာ၌ ရေဟူသော ပညတ်သက်သက်ကိုသာ အာရုံယူပါ။ ရေ တွင်း နံရံနှင့် ရေတွင်းအောက်ခြေကိုလည်းကောင်း၊ သပိတ် အိုးခွက်တို့၏ နံရံနှင့် အောက်ခြေကိုလည်းကောင်း မကြည့်မိရန် သတိပြုပါ။ ရေသက်သက်ကိုသာ ကြည့်၍ နိမိတ်ယူပါ။ တစ်ဖန် ထိုသို့နိမိတ်ယူရာ၌ မိမိရရှိထား- ပြီးသော အာနာပါစတုတ္ထဈာန်ကိုလည်းကောင်း သို့မဟုတ် ဩဒါတကသိုဏ်း စတုတ္ထဈာန်ကိုလည်းကောင်း ဝင်စားပြီးမှ လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင်များ အားကောင်းလာသောအခါမှ အာပေါကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူခဲ့သော် ပို၍ အရမြန်တတ်သည်။ ရှေးရှေး ဘာဝနာသမာဓိများက အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု ပေးနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

န ဝဏ္ဏော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော၊ န လက္ခဏံ မနသိကာတပ္ပံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၅။)

ထိုသို့ အာပေါကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူရာ၌ ရေ၏အရောင်ကို နှလုံးမသွင်းပါနှင့်၊ အရောင်ကို နှလုံးသွင်းခဲ့သော် ဝဏ္ဏကသိုဏ်းဘက်သို့ ကူးသွားမည်။ အာပေါဓာတ်၏ ယိုစီးခြင်း ပဋ္ဌရဏလက္ခဏာကိုလည်း နှလုံးမသွင်းပါနှင့်၊ ရေ၏ အေးမှု သီတလက္ခဏာကိုလည်း နှလုံးမသွင်းပါနှင့်၊ ဓာတ်ကို နှလုံးသွင်းခဲ့သော် ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းဘက်သို့ ကူးသွားမည် ဖြစ်၏။ အထူးသဖြင့် ရေ၏ အေးမှုသဘောကို နှလုံးသွင်းပါက သမာဓိအားကောင်းလာသောအခါ

သမထကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း - တေဇောကသိုဏ်း

ထိုသို့ နှလုံးသွင်းနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ ချမ်းတက်လာတတ်၏။ ထို့ကြောင့် အဆင်း၏မှီရာ အာပေါကသိုဏ်းကို အဆင်းနှင့်တကွ တူသော အခြင်းအရာရှိသည်ကို ပြု၍ အာပေါဓာတ် ထူပြောသည်၏ အစွမ်းဖြင့် အာပေါ = ရေဟူသော လောကဝေါဟာရ၌ စိတ်ကို ထား၍ — အာပေါ အာပေါ အာပေါ = ရေ ရေ ရေ ဟု နှလုံးသွင်းပွားများပါ။ နိမိတ်သုံးမျိုး၊ ဘာဝနာသုံးမျိုး၊ သမာဓိသုံးမျိုး အစဉ်အတိုင်း ပေါ်လာ၍ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ တိုင်အောင် အစဉ်အတိုင်း ဆိုက်ရောက်နိုင်ပေသည်။

ဤအာပေါကသိုဏ်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် လှုပ်သကဲ့သို့ ထင်လာတတ်၏။ အာပေါကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူခဲ့စဉ်က ရေသည် ရေမြှုပ် ရေပြွန်နှင့် ရောသော ရေဖြစ်ခဲ့မှု ထိုပုံစံအတိုင်းသာ ထင်လာတတ်၏။ လှိုင်းတံပိုး ထခြင်း၊ ရေမြှုပ် ရေပြွန်နှင့် ရောနှောနေခြင်းစသော ကသိုဏ်းအပြစ်ဒေါသသည် ထင်လာတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ငြိမ်သက်၍ နက်ရှိုင်းသော ရေ၌ နိမိတ်ယူခြင်းက အပြစ်ဒေါသ နည်းပါးသဖြင့် ပိုကောင်းလှပေသည်။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကား တုန်လှုပ်ခြင်းကင်းသည် ဖြစ်၍ ကောင်းကင်၌ ထားအပ်သော မြယပ်ဝန်းကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မြ- ကြေးမုံဝန်းကဲ့သို့လည်းကောင်း ဖြစ်၍ ရှေးရှုထင်လာ၏။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုပဋိဘာဂနိမိတ် ထင်- သည်နှင့် အတူတကွသာလျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ဥပစာရဈာန် အပ္ပနာဈာန်တို့သို့ ရောက်ရှိနိုင်ပေသည်။
(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၅-၁၆၆။)

တေဇောကသိုဏ်း = မီးကသိုဏ်း

ရှေးရှေး ဘဝထိုထိုက ပြုအပ်ဆည်းပူးအပ်ခဲ့ဖူးသော တေဇောကသိုဏ်း ဘာဝနာလုပ်ငန်း၌ ဘာဝနာကု- သိုလ် ပုညသမ္ဘာရ ရှိခဲ့ဖူးသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ကသိုဏ်းဝန်းအဖြစ် မပြုပြင်အပ်သေးသော မီး၌ တေဇောကသိုဏ်း နိမိတ်ကို ယူခဲ့သော် ရရှိနိုင်သည်သာ ဖြစ်၏။

- ၁။ ဆီမီးတောက် ဆီမီးလျှံ၌လည်းကောင်း၊
- ၂။ ချက်ပြုတ်ရာ မီးဖို၌လည်းကောင်း၊
- ၃။ သပိတ်ဖုတ်ရာ ဌာန၌တည်ရှိသော မီးပုံ၌လည်းကောင်း၊
- ၄။ တောမီးလောင်ရာ မီးတောက် မီးလျှံ၌လည်းကောင်း —

အမှတ်မရှိ မီးတောက်လောင်ရာ အရပ်၌ မီးလျှံကို ကြည့်ရှုစဉ် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ် ဖြစ်ပေါ် လာနိုင်၏။

အတိတ်ဘဝထိုထိုက တေဇောကသိုဏ်းကို စီးဖြန်းမှု ပါရမီ ပုညသမ္ဘာရ မရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ် သည်ကား တေဇောကသိုဏ်းဝန်းကို ပြုလုပ်ထိုက်၏။ ပြုလုပ်ပုံ အစီအရင်ကား — အနှစ်အဆီရှိ၍ ခြောက်သွေ့- သော ထင်းခွဲခြမ်းတို့ကို သင့်တော်ရာ တစ်နေရာ၌ သပိတ်ဖုတ်သည့် ပုံစံအနေအထားအားဖြင့် အစုအပုံလိုက် မီးတောက် မီးလျှံ ထွက်ပေါ်လာသည်တိုင်အောင် မီးရှို့ပါ။

သင်ဖြူးဖျာ၊ သားရေပိုင်း၊ ပုဆိုးကြမ်း၊ သစ်သားပျဉ်ချပ် စသည့် တစ်ခုခုတွင် တစ်ထွာလောက် အတိုင်း အရှည်ရှိသော ဝန်းဝိုင်းသော အပေါက်ကို ဖောက်၍ ထိုအပေါက်ဖောက်ထားသော အရာဝတ္ထုကို ရှေး၌ထား၍ သို့မဟုတ် တစ်ထွာခန့် ဝန်းဝိုင်းသော အပေါက်ရှိသော ဇလုံပေါက်တစ်ခုကို ရှေး၌ထား၍ ထိုင်ပြီးလျှင် —

- ၁။ မီးပုံအောက်၌ လောင်နေသော မြက်ထင်းကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ အထက်သို့ တက်သော အခိုးအညွန့်ကိုလည်းကောင်း —

နှလုံးမသွင်းမူ၍ အလယ်၌ မကျဲမူ၍ တစ်ခဲနက် တစ်လုံးတည်းအားဖြင့် တောက်လောင်နေသော မီးတောက် မီးလျှံ၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ယူပါလေ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၆။)

ဝဏ္ဏော န ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော၊ ဥဏှတ္ထဝသေန လက္ခဏံ န မနသိကာတဗ္ဗံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၆။)

ထိုသို့ တေဇောကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူရာ၌ ထိုမီးတောက်မီးလျှံ၏ အညို အဝါ အနီစသည်အားဖြင့် ပြားသော အရောင်ကို နှလုံးမသွင်းပါနှင့်။ အရောင်ကို နှလုံးသွင်းခဲ့သော် ဝဏ္ဏကသိုဏ်းဘက်သို့ ကူးသွားမည်ဖြစ်၏။ ထိုမီးတောက် မီးလျှံ၏ ပူသော လက္ခဏာကိုလည်း နှလုံးမသွင်းပါနှင့်။ ပူသော လက္ခဏာကို နှလုံးသွင်းပါက ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းလမ်းဘက်သို့ ပြောင်းသွားမည် ဖြစ်၏။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် တေဇောကသိုဏ်းကို ပွားရာ၌ မီးတောက်မီးလျှံ၏ ပူသော သဘောကို အာရုံယူမိသဖြင့် သမာဓိအရှိန်အဝါ အားကောင်း၍ ကသိုဏ်းဝန်းသည်လည်း အရပ်ဆယ်မျက်နှာသို့ ပြန့်သွားသောအခါ မူလ နှလုံးသွင်းမိသော ပူသောသဘောမှာ အလွန်ထင်ရှားလာ၍ ထိုအပူရှိန်၏ ဒဏ်ချက်ကို မခံနိုင်သဖြင့် ထွက်ပြေးရဖူး၏။ မီးတောက်မီးလျှံတွေက ထိုယောဂီ၏ ခန္ဓာကို ဝိုင်း၍ လောင်နေကြသော ဟူ၏။ ထို့ကြောင့် မီးတောက်မီးလျှံ၌ရှိသော အရောင်အဆင်း၏ တည်ရာမီးကို အဆင်းနှင့်တကွသာလျှင် ပြု၍ တေဇောဓာတ် များပြားထူပြောသည်၏အစွမ်းဖြင့် တေဇော = မီးဟူသော လောကဝေါဟာရပညတ်၌ စိတ်ကိုထား၍ **တေဇော တေဇော တေဇော = မီး မီး မီး** ဟု နှလုံးသွင်းပွားများပါ။ ဤသို့ ပွားများအားထုတ်သော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည် ဖြစ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၆ - ကြည့်ပါ။)

ဤညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ တေဇောကသိုဏ်းကို ပွားများအားထုတ်လိုသော အသင်ယောဂီ သူတော်ကောင်းသည် မိမိရရှိထားပြီးသော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ထူထောင်ပါ။ ရှေးဦးစွာ ထမင်း ဟင်း ချက်ရာ မီးဖို၌ တည်ရှိသော မီးတောက်မီးလျှံ၌ အောက်ပိုင်းထင်းစ အပေါ်ပိုင်းမီးညွှန့်တို့ကို မကြည့်ဘဲ အလယ် မီးတောက်ကိုသာ ကြည့်၍ တေဇောကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူကြည့်ပါ။ မအောင်မြင်ခဲ့သော် ဆယ်လက်မခန့် အပေါက်ရှိသော ဇလုံပေါက်တစ်ခုကို ရှေးကခံထား၍ ထိုဇလုံပေါက်၏ ရှေး၌ တည်ရှိသော မီးတောက်မီးလျှံ၌ တေဇောကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူကြည့်ပါ။ အောင်မြင်တတ်ပါသည်။ နိမိတ်သုံးမျိုး ဘာဝနာသုံးမျိုး သမာဓိသုံးမျိုးတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ပါ။ ရှေးယခင်က အိမ်ကိုမီးလောင်ခြင်း၊ တောမီးလောင်ခြင်း စသည်တို့ကို မြင်ခဲ့ဖူးလျှင်လည်း မိမိရရှိထားပြီးသည့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ တစ်ခုခုကို ထူထောင်ပြီးနောက် ယင်းမီးတောက်မီးလျှံ၏ အလယ်သားကို အာရုံယူ၍လည်း တေဇောကသိုဏ်းကို ပွားနိုင်ပါသည်။

ထိုသို့ အားထုတ်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ် နှစ်မျိုးတို့တွင် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကား မီးတောက်မီးလျှံသည် ပြတ်၍ပြတ်၍ ကျသည်နှင့် တူသည်ဖြစ်၍ ထင်လာ၏။ ကသိုဏ်းဝန်းအဖြစ် မပြုပြင်အပ်သော မီးပုံ၌ တေဇောကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်အားကား ကသိုဏ်း၏ အပြစ်ဒေါသသည် ထင်ရှား၏။ မီးအပိုင်းအစ = မီးထင်းစသည်လည်းကောင်း၊ မီးကျိုးစု မီးကျိုးခဲပုံသည်လည်းကောင်း၊ ပြာသည်လည်းကောင်း၊ မီးခိုးသည်လည်းကောင်း ထင်နေတတ်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည်ကား မတုန်လှုပ်သည်ဖြစ်၍ ကောင်းကင်၌ ဖြန့်ခင်းထားအပ်သော ကမ္မလာပိုင်းကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရွှေယပ်ဝန်းကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရွှေသည်တိုင်ကဲ့သို့လည်းကောင်း ထင်လာ၏။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်၏ ထင်သည်နှင့် အတူတကွသာလျှင် ဥပစာရဈာန်သို့လည်းကောင်း အပ္ပနာဈာန်သို့လည်းကောင်း ရောက်ရှိနိုင်ပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၆။)

ဝါယောကသိုဏ်း = လောကသိုဏ်း

ဝါယောကသိုဏ်း ဘာဝေတုကာမေနာပိ ဝါယုသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှိတဗ္ဗံ။ တဉ္စ ခေါ ဒိဋ္ဌဝသေန ဝါ ဖုဋ္ဌဝသေန ဝါ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၇။)

ဝါယောကသိုဏ်းကို ပွားများအားထုတ်လိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း လေ၌ နိမိတ်ကို ယူအပ်၏။ ထို ဝါယောကသိုဏ်းနိမိတ်ကိုလည်း -

၁။ အမြင်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊

၂။ အတွေ့၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း -

ယူအပ်ပေသည်။ ထိုကြောင့် -

၁။ သစ်ပင်ဖျား သစ်ရွက်ဖျားစသည်တို့၌ တိုက်ခတ်၍နေသော လေကို ကြည့်၍ မြင်၍လည်း ဝါယောကသိုဏ်း နိမိတ်ကို ယူနိုင်၏။

၂။ မိမိ၏ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်း တစ်နေရာ၌ လာရောက်တွေ့ထိနေသော လေကိုလည်း ဝါယောကသိုဏ်း နိမိတ်အဖြစ် ယူနိုင်၏။

မိမိ၏ ကိုယ်အင်္ဂါ၌ တွေ့ထိလာသော လေကို ဝါယောကသိုဏ်းနိမိတ်အဖြစ် ယူလိုသော် ရှေးဦးစွာ မိမိရရှိထားပြီးသော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ထူထောင်ပါ။ လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင်များ အားကောင်းလာသောအခါ လေသာပြုတင်းပေါက်စသည်မှ ဝင်လာ၍ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်း တစ်နေရာ၌ လာရောက်ထိခိုက်သော လေအစု၌ သတိကို ဖြစ်စေ၍ ဝါတော ဝါတော ဝါတော = လေ လေ လေ ဟု နှလုံးသွင်းပွားများပါ။

အကယ်၍ သစ်ပင်ဖျား သစ်ရွက်ဖျားစသည်တို့၌ တိုက်ခတ်၍နေသော လေကိုကြည့်၍ နိမိတ်ကို ယူလိုခဲ့သော် ရှေးဦးစွာ မိမိရရှိထားပြီးသော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ထူထောင်ပြီးနောက် လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင်များ အားကောင်းလာသောအခါ ထိုလင်းရောင်ခြည်၏ အကူအညီဖြင့် ထိုလေကို မြင်အောင်ကြည့်၍ ထိုလေ၌ သတိကို ဖြစ်စေ၍ ဝါတော ဝါတော ဝါတော = လေ လေ လေ ဟု နှလုံးသွင်းပွားများပါ။ နိမိတ်သုံးပါး၊ ဘာဝနာသုံးပါး၊ သမာဓိသုံးမျိုးလုံးရအောင် အစဉ်အတိုင်း ပွားများအားထုတ်ပါ။

ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကား ခုံလောက် = ဖိုခနောက်မှ ချအပ်ကာမျှဖြစ်သော နို့ဃနာဆွမ်း၏ အခိုးအငွေ့အလုံးနှင့် တူစွာ တုန်လှုပ်သည် ဖြစ်၍ ထင်လာ၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည်ကား ငြိမ်သက်သော အနေအထိုင်ရှိသည် မတုန်လှုပ်သည်ဖြစ်၍ ထင်လာ၏။ ကြွင်းနည်းတူ မှတ်လေ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၇။)

အာလောကကသိုဏ်း = အလင်းရောင်ကသိုဏ်း

အာလောက ကသိုဏ်းကို နိမိတ်ယူလိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် -

၁။ နံရံပေါက်ဖြင့် ဝင်၍ ထင်လာသော လရောင် နေရောင်အဝန်း၊

၂။ သံကောက်ပေါက်ဖြင့် ဝင်၍ ထင်လာသော လရောင် နေရောင်အဝန်း၊

၃။ လေသောက်တံခါးပေါက်ဖြင့် ဝင်၍ ထင်လာသော လရောင် နေရောင်အဝန်း -

ဤအဝန်း တစ်ခုခု၌ နိမိတ်ကို ယူနိုင်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၉။)

အာလောကကသိုဏ်းဘာဝနာလုပ်ငန်း၌ ပြုအပ်ခဲ့ဖူးသော အဓိကာရကောင်းမှုကုသိုလ် ပါရမီရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား နံရံပေါက်စသည်တို့တွင် တစ်ခုခုသော အပေါက်ဖြင့် နေရောင်သည်လည်းကောင်း လရောင်သည်လည်းကောင်း ဝင်၍ နံရံ၌လည်းကောင်း မြေ (= ကြမ်းပြင်) ၌လည်းကောင်း ထင်လာသော အလင်းရောင်အဝန်းကို မြင်၍သာလျှင် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်၏။ တစ်ခဲနက်ထူသော အရွက်ရှိသော သစ်ပင်၏ အခက်ကြားဖြင့်လည်းကောင်း၊ တစ်ခဲနက်ထူသော သစ်ခက်မဏ္ဍပ်ကြားဖြင့်သော်လည်းကောင်း ထွက်၍ မြေ၌သာလျှင် ထင်လာသော အရောင်အဝန်းကို မြင်၍သာလျှင်လည်း ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၉။)

အာလောကကသိုဏ်း ဘာဝနာလုပ်ငန်း၌ ဖြည့်ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီအရှိန်အဝါ အားပျော့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော အလင်းရောင်သုံးမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုး၌ **အာလောကော အာလောကော အာလောကော = အလင်းရောင် အလင်းရောင် အလင်းရောင်** ဟု နှလုံးသွင်းပွားများပါ။ မအောင်မြင်ခဲ့သော် အိုးတစ်လုံး၏အတွင်း၌ ဆီမီးကို ညှိထွန်း၍ အိုးဝကိုပိတ်၍ အိုး၌ အပေါက်တစ်ခု ပြုလုပ်၍ နံရံသို့ ရှေးရှုတည်ထားပါ။ ထိုဖောက်ထားသောအပေါက်မှ ဆီမီးရောင်သည် ထွက်၍ နံရံ၌ အဝန်းအဝိုင်း ထင်နေပေမည်။ ထိုနံရံ၌ ထင်နေသော ဆီမီးရောင် အဝန်းအဝိုင်းကို **အာလောကော အာလောကော အာလောကော = အလင်းရောင် အလင်းရောင် အလင်းရောင်** ဟု နှလုံးသွင်းပွားများပါလေ။ ဤသို့ ပြုပြင်စီမံထားသော အလင်းရောင်ကသိုဏ်းဝန်းကား လရောင် နေရောင်တို့ကြောင့် ထင်နေသော ကသိုဏ်းဝန်းထက် ပို၍ တာရှည်ခံပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၉။)

အာနာပါနဿတိသမာဓိကို စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ တိုင်အောင်လည်းကောင်း အခြားအခြားသော ကသိုဏ်းတို့၌ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ တိုင်အောင်လည်းကောင်း သမာဓိကို ထူထောင်ထားပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ညနေချမ်းအခါ သို့မဟုတ် နံနက်ခင်းအခါဝယ် ထူထဲသော သစ်ခက်သစ်ရွက်ရှိသော သစ်ပင်၏ အကြားမှ မြင်တွေ့ရသော နေရောင်ခြည်၏ အလင်းရောင်ကို အာရုံယူ၍ အာလောကကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ရယူခဲ့သော် လွယ်လွယ်ကူကူပင် နိမိတ်ကိုယူ၍ ရတတ်ပေ၏။ အလင်းရောင်စွမ်းအင်မှာလည်း ပို၍အားကောင်းတတ်ပေသည်။ မှောင်မိုက်နေသော ညဉ့်အခါဝယ် ယင်းကဲ့သို့သော ကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်ကို ဖြန့်ကြက်ခဲ့သော် ကသိုဏ်းဝန်းကို ဖြန့်ကြက်ထားပြီးရာ အရပ်အတွင်း၌တည်ရှိနေသော အလင်းရောင်မှာ နေအခါ၌ကဲ့သို့ပင် လင်းနေသော ဟူ၏။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် သတ္တကနိပါတ် ပစလာယမာနသုတ္တန် (အံ-၂-၄၆၃။) ၌ လာရှိသော ဘုရားရှင်၏ ညွှန်ကြားတော်မူချက်နှင့် ညီညွတ်လျက်ပင် ရှိပေသည်။

ဤအာလောကကသိုဏ်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် နံရံ၌လည်းကောင်း၊ မြေ = ကြမ်းပြင်၌လည်းကောင်း၊ သစ်ခက် သစ်ရွက်ကြား စသည်၌လည်းကောင်း ထင်နေသော ပကတိအလင်းရောင် အဝန်းအဝိုင်းနှင့် တူ၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည်ကား ဘုရားရှင်၏ တစ်လံမျှလောက်သော ရောင်ခြည်တော်ဝန်းကဲ့သို့ တစ်ခဲနက် အတုံးလိုက် အခဲလိုက် ဖြစ်၍ အထူးကြည်လင်လှသော အလင်းရောင်အစုနှင့် တူ၏။ ကြွင်းနည်းတူ မှတ်ပါ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၉။)

ဤအာလောကသညာ ခေါ် အာလောကကသိုဏ်းမှာ ထိနမိဒ္ဓ ပယ်ဖျောက်ရေးတွင် အကောင်းဆုံးသော လက်နက်တစ်မျိုး ဖြစ်၏။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် သတ္တကနိပါတ် ပစလာယမာနသုတ္တန်၌ ဘုရားရှင်သည် ထိနမိဒ္ဓပျောက်ကင်းကြောင်း တရား (၇)မျိုးကို ခွဲခြားဟောကြားထားတော်မူ၏။ ယင်း (၇)မျိုးတို့တွင် ဤအာလောကသညာသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာန်ကို လိုလားတောင့်တလျက်ရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း

လက်ကိုင်ထားသင့်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်၏ အခြေခံကသိုဏ်းတို့တွင် ဤ အာလောကကသိုဏ်းမှာ အကောင်းဆုံး အမြတ်ဆုံးသော ကသိုဏ်းတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

အာကာသကသိုဏ်း = ကောင်းကင်ကသိုဏ်း

- ၁။ နံရံပေါက်၌သော်လည်းကောင်း၊
- ၂။ သံကောက်ပေါက်၌သော်လည်းကောင်း၊
- ၃။ လေသောက်ပြုတင်းပေါက်ကြား၌သော်လည်းကောင်း -

အာကာသ ကသိုဏ်း = အကြားအပေါက် ကသိုဏ်း = ကောင်းကင် ကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ရယူနိုင်ပေသည်။

ရှေးရှေးဘဝက အာကာသကသိုဏ်း ဘာဝနာလုပ်ငန်း၌ ပြုအပ်ခဲ့ဖူးသော အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ် ရှိသူအား နံရံပေါက်စသော အကြားအပေါက်တစ်ခုခုကို တွေ့မြင်ခဲ့သော် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် လွယ်ကူစွာပင် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်၏။ အဓိကာရ ကောင်းမှုကုသိုလ် အားနည်းသူကား နေပြောက်မထိုးရအောင် ကောင်းစွာမိုးထားအပ်သော မဏ္ဍပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ သားရေ၊ ဖျာစသည်တို့တွင် တစ်ခုခု၌သော်လည်းကောင်း တစ်ထွာ လက်လေးသစ် စသည်ပမာဏရှိသော ဝန်းဝိုင်းသော အပေါက်ကို ပြုလုပ်၍ ထိုကသိုဏ်းဝန်း အဖြစ် ပြုလုပ်ထားအပ်သော အပေါက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ နံရံပေါက်စသော တစ်ခုခုသော အပေါက်ကိုသော်လည်းကောင်း အာကာသကသိုဏ်းနိမိတ်အဖြစ် အာရုံယူ၍ **အာကာသော အာကာသော အာကာသော = ကောင်းကင် ကောင်းကင် ကောင်းကင်** ဟူ၍ နှလုံးသွင်းပွားများအပ်၏။

အကယ်၍ အောင်မြင်မှု မရခဲ့လျှင် တစ်ထွာခန့် တစ်ပေခန့် အပေါက်အဝိုင်းတစ်ခုကို သစ်သားပျဉ်ချပ်တွင် စက်ဝိုင်းကျကျ ဖောက်ပါ။ ထိုအာကာသကသိုဏ်းဝန်းပါသော ပျဉ်ချပ်ကို သစ်ပင် မိုးသား တိမ်ရိပ်စသော အပြစ် ကင်းစင်သည့် ကောင်းကင်ဘက်သို့ မြှောက်၍ ကိုင်ထားပါ။ ထိုအဝန်းအဝိုင်း အာကာသနိမိတ်ကို ပျဉ်ပြားချပ် ဝန်းကျင်အတွင်း၌ စိတ်စိုက်၍ အာရုံယူကြည့်ပါ။ ကသိုဏ်းဝန်းအပေါက်ကို ကျော်လွန်၍ ကောင်းကင်ဘက်သို့ လိုက်မကြည့်ပါနှင့်။ ပျဉ်ပြားချပ်တွင် ဖောက်ထွင်းထားသော ကသိုဏ်းဝန်း၌သာ အာကာသကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ယူပါ။ အကယ်၍ လွယ်ကူစွာဖြင့် နိမိတ်ကိုယူ၍ မရဖြစ်နေသေးလျှင် မိမိရရှိထားပြီးသော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ထူထောင်ပါ။ ထိုနောင် ပုံစံတူပင် အာကာသကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်ကို မျက်စိဖွင့်၍ ပြန်ယူကြည့်ပါ။ မျက်စိမှိတ်လိုက်သောအခါ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ထင်လာပါက အောင်မြင်မှုကို ရရှိပေပြီ။ အောင်မြင်မှုရရှိသောအခါ နိမိတ်ကိုခိုင်အောင် အနည်းငယ် ဆက်လက်လေ့ကျင့်၍ မိမိအလိုရှိရာ အရပ်သို့သွား၍ ထိုင်လျက် ပွားများနိုင် ပေသည်။

မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ နေရာ၌ ထိုင်သောအခါ မိမိရရှိထားပြီးသည့် သမာဓိများကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ထူထောင်ပါ။ ထိုနောင် မိမိရရှိထားပြီးဖြစ်သည့် အာကာသကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်ကိုပင် တစ်ဖန်ပြန်၍ အာရုံယူပါ။ ရှေးရှေး ဘာဝနာသမာဓိတို့၏ အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါသတ္တိထူးကို ဆက်ခံရသော နောက်နောင်သော ဘာဝနာသမာဓိမှာလည်း လွယ်ကူချောမောလျက်ပင် ရှိနေတတ်ပါသည်။

ဤအာကာသကသိုဏ်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် နံရံပေါက်စသည်တို့နှင့် အတူတကွ ထိုမူလနံရံပေါက်စသည် တို့နှင့် တူသည်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်အခိုက်၌ ဘာဝနာစွမ်းအား နည်းပါးသည့်အတွက်ကြောင့် ကသိုဏ်းဝန်းကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်သော်လည်း မတိုးပွားနိုင်သေးပေ။ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကား နံရံစွန်းစသည် မထင်တော့ဘဲ ကောင်းကင်အဝန်းသက်သက်သာ ဖြစ်၍ ထင်လာတော့သည်။ ထိုအခါ အာကာသကသိုဏ်း

ဘာဝနာလုပ်ငန်း အာကာသကသိုဏ်း ဘာဝနာသမာဓိသည် မြဲမြံသွားပြီ ဖြစ်သောကြောင့် ကသိုဏ်းဝန်းကို တိုးပွားစေသော်လည်း ကသိုဏ်းဝန်းသည် တိုးပွားလာနိုင်ပေသည်။ ကြွင်းနည်းတူပြီ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၆၉။)

ကသိုဏ်း (၁၀)ပါး ဤတွင် ပြီးဆုံးသွားပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ကသိုဏ်းဆယ်ပါးတို့၌ ကသိုဏ်းတိုင်း ကသိုဏ်းတိုင်းဝယ် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ပွားများအားထုတ်ပါလေ။ ထိုသို့ ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ပါက မည်သည့်အရာဝတ္ထုနှင့် တွေ့ကြုံရသည်ဖြစ်စေ ကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်အဖြစ် အာရုံယူ၍ ရနိုင်သည့် အရာဝတ္ထုမှန်ပါက ကသိုဏ်းနိမိတ်အဖြစ် လှမ်း၍ အာရုံယူလိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကသိုဏ်းနိမိတ်ကို လွယ်လွယ်ကူကူပင် ရယူနိုင်ပေသည်။ သက်ရှိ သက်မဲ့ ကာမဝတ္ထုအစုစုမှ ဘာဝနာဟူသော အနှစ်ကို ထုတ်ယူတတ်ပါက ယခုကဲ့သို့သော ယောနိသောမနသိကာရ ထင်ရှားရှိနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးအဖို့ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကဲ့သို့သော ဘာဝနာအနှစ်သာရများကား လွယ်လွယ်ကူကူပင် ထွက်ပေါ်လာမည် ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းစတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို အခြေခံ၍ ဝိပဿနာသို့ ကူးတက်သွားပါက ယင်းသမာဓိတရားတို့က အရဟတ္တဖိုလ်ရသည်တိုင်အောင် ကျေးဇူးပြုနေမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ယခုအခါ၌ကား ကသိုဏ်းပညတ်ကို အာရုံယူ၍ ရရှိသော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို အခြေခံ၍ အရူပဈာန်များကို ပွားများအားထုတ်ပုံ အပိုင်းကို ဆက်လက်၍ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

အရူပါဝစရဈာန်ပိုင်း

အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်

အရူပါဝစရဈာန်သည် —

- ၁။ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်၊
- ၂။ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်၊
- ၃။ အာကိဉ္စာယတနဈာန်၊
- ၄။ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန် —

ဟူ၍ ဤသို့လျှင် လေးမျိုးပြား၏။ ထိုတွင် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ရရှိအောင် ပွားများအားထုတ်လိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးစွာ ရုပ်တရားတို့၏ အပြစ်ကို မြင်အောင် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။

မိဘတို့၏ သုက်သွေးကြောင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာရသော ဤခန္ဓာကိုယ်ကို ကရဇကာယဟု ခေါ်ဆို၏။ ဤကရဇကာယ ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့် တုတ်ဓားစသော လက်နက်ကို စွဲကိုင်လျက် သတ်ပုတ်ကြ၏၊ ရိုက်နှက်ကြ၏၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ကြ၏၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ကြ၏၊ ငြင်းခုံကြ၏၊ မျက်စိရောဂါ နားရောဂါစသည်ဖြင့် ရောဂါအမျိုးမျိုးကို ခံစားရ၏။ ဤကရဇကာယ အမည်ရသော ရုပ်တရားသာ မရှိပါက ထိုကဲ့သို့သော ဒုက္ခမျိုးစုံမှ လွတ်ပေလိမ့်မည် ဟု ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ရုပ်တရားကိုသာလျှင် ငြီးငွေ့ခြင်းငှာ စက်ဆုပ်ခြင်းငှာ ချုပ်စေခြင်းငှာ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ရ၏။ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ဟူသည် အာကာသကောင်းကင်ပညတ်လျှင် တည်ရာအာရုံရှိသော ဈာန်တည်း။ ကရဇကာယအမည်ရသော ရုပ်တရား၌ အပြစ်ကို မြင်အောင်ရှု၍ ထိုရုပ်တရားကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်ဖို့ရန် အာကာသကသိုဏ်းမှတစ်ပါး ကြွင်းကျန်သော ပထဝီကသိုဏ်းစသော ကသိုဏ်း (၉)ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ကသိုဏ်း၌ စတုတ္ထဈာန်ကို ဖြစ်စေအပ်၏။

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ မူလနိမိတ်ယူရာ ဖြစ်သော ပထဝီကသိုဏ်းဝန်း၏ တည်ရာ မြေကြီးကား ဥတုဇဩဋ္ဌမကရုပ်တို့၏ အပေါင်းအစု ဖြစ်သဖြင့် ရုပ်အစစ်ပင်တည်း။ သို့သော် ပထဝီကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော စတုတ္ထဈာန်သို့ တိုင်အောင် ဈာန်တရားတို့၏ အာရုံမှာ ပထဝီကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်တည်း။ ယင်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကား မူလနိမိတ်ယူရာ မြေကြီးဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ဥတုဇဩဋ္ဌမကရုပ်ဟူသော ပရမတ္ထဓမ္မမှ အလွတ် ဖြစ်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဘာဝနာသညာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပညတ်သာတည်း။ ရုပ်အစစ်ကား မဟုတ်ပေ။ ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်တိုင်အောင်သော ဈာန်တရားတို့သည် ယင်းပညတ်ပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုသာ အာရုံပြုကြ၏။ မူလကသိုဏ်းဝန်း၏ တည်ရာ ဥတုဇဩဋ္ဌမကရုပ်ဟူသော ရုပ်အစစ်ကို အာရုံ မပြုကြပေ။ ထို့ကြောင့် ရူပါဝစရဈာန်တို့သည်လည်း ကရဇရူပခေါ်သည့် ရုပ်အစစ်ကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်ပြီးသာ ဖြစ်သည်။

ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကရဇရုပ်ကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်ခြင်းသည် အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ (ကရဇရုပ်ကို အာရုံမပြုခြင်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုသာ အာရုံပြုခြင်းကြောင့် ကျော်လွှားလွန်မြောက်ခြင်း ဖြစ်၏။) ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း ကသိုဏ်းရုပ်သည်လည်း ဈာန်၏ အာရုံအဖြစ်ဖြင့် အာရုံယူ၍ ရနိုင်ခြင်းကြောင့် ထိုကရဇရုပ်နှင့် တူသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း ကျော်လွှားလွန်မြောက်ဖို့ရန် အလိုရှိအပ်ပေ၏။ ဥပမာ - မြွေကြောက်တတ်သော ယောက်ျားသည် တောတွင်း၌ မြွေက နောက်မှလိုက်သဖြင့် အပန်းတကြီး လျင်လျင်မြန်မြန် ပြေးလေသော် ပြေးရာအရပ်၌ မြွေနှင့်တူအောင် ဆေးရောင် အမျိုးမျိုးဖြင့် ခြယ်သထားအပ်သော ဆန်းကြယ်သော ထန်းရွက်ကိုလည်းကောင်း၊ နွယ်ကိုလည်း-

ကောင်း၊ ကြိုးကိုလည်းကောင်း၊ မြေကြီး၌ ကွဲအက်နေသော အက်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း အဝေးက လှမ်းမြင်လိုက်လျှင် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သွား၏။ ထိုဝတ္ထုကို မကြည့်လို ဖြစ်သွား၏။ နောက်ဥပမာ တစ်မျိုးကား - မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ပြုလုပ်တတ်သော ရန်သူယောက်ျား တစ်ဦးနှင့်အတူ တစ်ရွာတည်း၌ နေထိုင်ရသော ယောက်ျားသည် ထိုရန်သူယောက်ျားက ပုတ်ခတ်ခြင်း၊ နှောင်ဖွဲ့ခြင်း၊ အိမ်ကို မီးတိုက်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ အခြားတစ်ရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လိုက်၏။ ထိုရွာ၌လည်း ထိုရန်သူယောက်ျားနှင့် အဆင်းသဏ္ဌာန် အသံ အပြုအမူ ပယောဂတူသော ယောက်ျားကို တွေ့မြင်ပြန်သော် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သည်သာ ဖြစ်ပြန်၏။ ထိုသူ့ကိုလည်း မကြည့်လို ဖြစ်နေတတ်၏။

ဤဥပမာများအတူ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ကရဇရုပ်ကိုသာမက ထိုကရဇရုပ်ကို အခြေခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း ဤကသိုဏ်းရုပ်သည် ထိုကရဇရုပ်နှင့် တူသည်သာလျှင်တည်းဟု စွဲမြဲစွာ မှတ်သား၍ ထိုကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း ကြောက်ခြင်းလန့်ခြင်း မမြင်လိုခြင်း သဘောတရားများ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ၍ ယင်းကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း ကျော်လွှားလွန်မြောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိမှုကို မှတ်သားပါ။

[အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို အလိုရှိသော အသင်သူတော်ကောင်းသည် ရှေးဦးစွာ ပထဝီကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်တို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားထားပါ။ ထိုနောင် အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်ကျင့်ပါ။]

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်နည်းအတိုင်း ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် စတုတ္ထဈာန်၏ အာရုံဖြစ်သော ထိုပထဝီကသိုဏ်းရုပ်မှ ငြီးငွေ့၍ ကျော်လွှားလွန်မြောက်လိုသည်ဖြစ်၍ ဝသီဘော်ငါးတန်ကို နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျက်အပ်ပြီးသည် ဖြစ်၍ အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီးသော ပထဝီကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော စတုတ္ထဈာန်မှ ထ၍ ထိုစတုတ္ထဈာန်၌ ဤသို့ အပြစ်ကို မြင်အောင်ရှုပါ။

၁။ ဤရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်သည် ငါငြီးငွေ့အပ်သော ကသိုဏ်းရုပ်ကို အာရုံပြုဘိ၏။

၂။ သောမနဿဝေဒနာဟူသော နီးကပ်သော ရန်သူရှိ၏။

၃။ ငြိမ်သက်သော ဝိမောက္ခဖြစ်သော အရူပဈာန်အောက် ရုန့်ရင်း၏။ -

ဤသို့ အပြစ်ကို မြင်အောင်ရှု၏။ ဤရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်သည် ဥပေက္ခာ ဧကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါနှစ်ပါးသာ ရှိသကဲ့သို့ အလားတူပင် အရူပါဝစရဈာန်တို့သည်လည်း ဥပေက္ခာ ဧကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့သာ ရှိကြသောကြောင့် ဤရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်၌ ဈာန်အင်္ဂါ၏ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းမှု သဘောတရားကား မရှိပေ။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်၌ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် အပြစ်ကို မြင်အောင်ရှု၍ -

၄။ ထိုစတုတ္ထဈာန်၌ တွယ်တာငဲ့ကွက် တသက်သက်ရှိခြင်းကို ကုန်စေ၍၊

၅။ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် အဆုံးမရှိသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၍၊

၆။ စကြဝဠာ ဆုံးသည်တိုင်အောင်လည်းကောင်း၊ အလိုရှိသမျှအရပ်သို့ တိုင်အောင်လည်းကောင်း မိမိပွားထားပြီးသော ပထဝီကသိုဏ်းရုပ်ကို ဖြန့်ကြက်၍၊

၇။ ထိုကသိုဏ်းရုပ်ဖြင့် တွေ့ထိရာအရပ်ကို **အာကာသ အာကာသ** ဟူ၍လည်းကောင်း၊ **အနန္တအာကာသ အနန္တအာကာသ** ဟူ၍လည်းကောင်း နှလုံးသွင်း၍ -

ရူပါဝစရတုတ္ထဈာန်၏ အာရုံဖြစ်သော ပထဝီကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာ၏။ ထင်ရှားစေအံ့ - ထိုပထဝီကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖျာတစ်ချပ်ကို ခေါက်လိပ်သကဲ့သို့ ပထဝီကသိုဏ်းကို ခေါက်လိပ်သည်လည်း မဟုတ်။ မုန့်အိုးကင်းမှ မုန့်ကို ခွာသကဲ့သို့ ပထဝီကသိုဏ်းဝန်းကို ခွာထုတ်သည်လည်း မဟုတ်။ အဟုတ်သော်ကား ပထဝီကသိုဏ်းကို သက်သက် မဆင်ခြင်ခြင်းတည်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းတည်း၊ မသုံးသပ်ခြင်းတည်း။ ပထဝီကသိုဏ်းကို မဆင်ခြင်ဘဲ နှလုံးမသွင်းဘဲ မသုံးသပ်ဘဲ စင်စစ်မှာမူ ထိုပထဝီကသိုဏ်းရုပ်ဖြင့် တွေ့ထိရာ အာကာသကိုပင် **အာကာသ အာကာသ** ဟူ၍ တစ်ဖက်သတ် နှလုံးသွင်းသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ကသိုဏ်းကို ခွာသည် မည်၏။ ယင်းသို့ ခွာအပ်သော ပထဝီကသိုဏ်းသည်လည်း မထမကြွ မနစ်မဆုတ်။ ဤယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ပထဝီကသိုဏ်းကို သက်သက် နှလုံးမသွင်းခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အာကာသအာကာသဟု တစ်ဖက်သတ် နှလုံးသွင်းခြင်းကိုလည်းကောင်း အစွဲပြု၍ ပထဝီကသိုဏ်းကို ခွာသည် မည်ပေ၏။ ကသိုဏ်းကို ခွာရာ ခွာကြောင်း အာကာသကောင်းကင်ပညတ်မျှသည်သာလျှင် ထင်လာ၏။

- ၁။ ကသိဏ္ဍုဠိမာကာသ = ကသိုဏ်းကို ခွာ၍ ရရှိအပ်သော အာကာသ၊
- ၂။ ကသိဏ္ဍုဠောကာသ = ကသိုဏ်းဖြင့် တွေ့ထိမိရာ အာကာသ၊
- ၃။ ကသိဏ္ဍဝိတ္တာကာသ = ကသိုဏ်းမှ ကင်းဆိတ်သွားသော အာကာသ -

ဤသုံးပုဒ်လုံးသည် ပရိယာယ်နှင့် ဖြစ်သောကြောင့် အနက်အားဖြင့် တူသည်သာတည်း။
(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၀-၃၂၁။)

ဤအထက်ပါ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း အသင်သူတော်ကောင်းသည် နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။ အောင်မြင်မှုကို ရရှိနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ အောင်မြင်မှုမရရှိက ဤသို့လည်း နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။ ပထဝီကသိုဏ်းဝန်းကို စကြဝဠာတစ်ခုလုံး ပြည့်အောင် ဖြန့်ကြက်ပါ။ အလိုရှိခဲ့လျှင် အနန္တစကြဝဠာသို့ တိုင်အောင်လည်း ပထဝီကသိုဏ်းဝန်းကို ဖြန့်ကြက်ပါ။ ဖြန့်ကြက်ပြီးနောက် ထိုပထဝီကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားပါ။ ထိုစတုတ္ထဈာန်မှထ၍ အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အမှတ် (၁)မှ (၆)သို့တိုင်အောင် ဆင်ခြင်ပါ။ ထိုနောက် ထိုပထဝီကသိုဏ်း၏ တစ်နေရာတွင် စိတ်စိုက်၍ ပထဝီကို နှလုံးမသွင်းဘဲ အာကာသကို တစ်ဖက်သတ် နှလုံးသွင်းပါ။ မကြာမီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာပင် အာကာသအကြားအပေါက်ကို မြင်လာတတ်ပါသည်။ ထိုအခါတွင် အာကာသ မဖြစ်သေးသော ပထဝီကသိုဏ်းကို လုံးဝနှလုံးမသွင်းတော့ဘဲ ထင်လာသော အာကာသကိုသာလျှင် တစ်ဖက်သတ် နှလုံးသွင်းလျက် အာကာသ အာကာသ ဟု ရှုနေပါ။ အာကာသသည် ထင်ရှားသထက် ထင်ရှားလာ၍ ငြိမ်သက်လာသောအခါ ယင်းအာကာသကိုပင် ဖြန့်ကြက်၍ အာကာသ အာကာသ ဟု ရှုပါ။ အာကာသ ကျယ်ပြန့်လာသည်နှင့်အမျှ ပထဝီကသိုဏ်းဝန်းမှာ တဖြည်းဖြည်း နောက်သို့ ဆုတ်သွားကာ အာကာသက နေရာယူလာပေလိမ့်မည်။ အာကာသကို အရပ် (၁၀)မျက်နှာသို့ တဖြည်းဖြည်း ဖြန့်ပါ။ နောက်ဆုံးတွင် ပထဝီကသိုဏ်းပျောက်၍ အာကာသချည်းသက်သက် ကျန်ရှိပေလိမ့်မည်။ ယင်းသို့ ကျန်ရှိနေသော အာကာသကား ပထဝီကသိုဏ်းကို ခွာ၍ ရရှိလာသော အာကာသနိမိတ်ပင်တည်း။ ထိုအခါတွင် အောက်ပါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၏ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း ဆက်လက်လေ့ကျင့်ပါ။

ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုပထဝီကသိုဏ်းကို ခွာ၍ ရရှိလာသော အာကာသနိမိတ်ကို **အာကာသ အာကာသ** ဟူ၍ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဆင်ခြင်၏။ ဝိတက်ဖြင့် အာကာသ အာကာသဟု ရှေးရှုခေါက်သည်ကို ထက်ဝန်းကျင် လှည့်လည်ခေါက်သည်ကို ပြု၏။ ဤသို့ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဆင်ခြင်သော ဝိတက်ဖြင့် အာကာသ အာကာသဟု ရှေးရှုခေါက်သည်ကို ထက်ဝန်းကျင် ခေါက်သည်ကို ပြုသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏

သန္တာန်၌ နီဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏။ အာကာသနိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော သတိသည် အလွန်ထင်သည်ဖြစ်၍ ကောင်းစွာ တည်၏။ ဥပစာရဈာန်သမာဓိဖြင့် စိတ်သည် အာကာသနိမိတ်၌ ကောင်းစွာ တည်ကြည်နေ၏။ ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအာကာသနိမိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် မှီဝဲ၏၊ ပွားများ၏၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့ အလာပြု၏။ ဤသို့ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဆင်ခြင်သော နှလုံးသွင်းသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား အာကာသ နိမိတ်အာရုံ၌ **အာကာသာနဉ္စာယတနနိမိတ်**သည် အပ္ပနာဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ပထဝီကသိုဏ်း စသော ကသိုဏ်းပညတ်အာရုံတို့၌ ရူပါဝစရဈာန်စိတ်သည် အပ္ပနာဈာန်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။ မှန်ပေသည် - ဤ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်စိတ်၌လည်း ဈာန်၏ ရှေးအဖို့၌ သုံးကြိမ်သော ဥပစာရဇော သို့မဟုတ် လေးကြိမ်သော ဥပစာရဇောတို့ကား ကာမာဝစရဇောတို့တည်း။ ယင်းကာမာဝစရ ဥပစာရဇောတို့သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်ကုန်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ လေးကြိမ်မြောက်ဇောသည် သို့မဟုတ် ငါးကြိမ်မြောက် ဇောသည် အာကာသာနဉ္စာယတန အမည်ရသော အရူပါဝစရဇော ဖြစ်၏။ အကြွင်းကား ပထဝီကသိုဏ်း၌ ဖွင့်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းသာတည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၁။)

အထူးကား - ဤသို့လျှင် အရူပါဝစရဈာန်စိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာလတ်သော် ထိုယောဂါဝစရ ရဟန်း- သည် အိုးဝတွင် ဖုံးလွှမ်းထားအပ်သော အဝတ်ကို ဖွင့်လှစ်လိုက်သည့်အခါ အဝတ်ကွယ်ပျောက်၍ မျက်နှာဝ ဟင်းလင်းပေါက် အာကာသသည် ပေါ်ပေါက်လာသကဲ့သို့ - ဤဥပမာအတူပင်လျှင် ရှေး၌ ကသိုဏ်းဝန်းကို ရူပါဝစရဈာန်စက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုလျက် နေပြီးနောက် ယင်းပထဝီကသိုဏ်းဝန်းကို နှလုံးမသွင်းတော့ဘဲ အာကာသ အာကာသ ဟူ၍ ဤပရိဂမ္ဘိဖြစ်သော ဥပစာရဈာန် မနသိကာရဖြင့် အဆောတလျှင် ထိုပထဝီကသိုဏ်းနိမိတ် အာရုံကို ခွာအပ်ပြီးလတ်သော် ထင်လာသော အာကာသနိမိတ်အာရုံကိုသာလျှင် အရူပါဝစရ ဈာန်စက္ခုဖြင့် ရှုလျက် နေ၏။ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့် ဤယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ကို ဤသို့ ဆိုအပ်ပေ၏။

သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋိယသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္ထသညာနံ အမနသိကာရာ ‘အနန္တော အာကာသော’တိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။ (အဘိ-၂-၂၅၄။ ဒီ-၂-၆၀။)

ကုန်အောင်စုံသော ရူပသညာ အမည်ရသော ပထဝီကသိုဏ်းရုပ်စသည်တို့ကို အာရုံပြုသော ရူပါဝစရ ဈာန်တို့ကိုလည်းကောင်း ထိုရူပါဝစရဈာန်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော ပထဝီကသိုဏ်းစသော အာရုံတို့ကိုလည်းကောင်း ကျော်လွှားလွန်မြောက်၍ သွားခြင်းကြောင့်၊ ရူပသညာ သဒ္ဓသညာ ဂန္ဓသညာ ရသသညာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ ဟူ- သော ဝတ္ထုအာရုံ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော ပဋိယသညာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့်၊ ဒွေပဉ္စ ဝိညာဏ် (၁၀)နှင့်ယှဉ်သော သညာ (၁၀)မျိုးမှ တစ်ပါးသော ကာမာဝစရ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ ဟူသော (၄၄)မျိုးသောစိတ်နှင့် ယှဉ်သော (၄၄)မျိုးသော သညာဟူသော အထူးထူးသော နာနတ္ထသညာတို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် အနန္တအာကာသဟု နှလုံးသွင်းတတ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေထိုင်၏ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၂။)

[မှတ်ချက် - ဤအထက်ပါ ပါဠိတော်ဖြင့် ခပ်သိမ်းကုန်သော (၅၄)မျိုးကုန်သော ကာမာဝစရ စိတ် စေတသိက်တို့ကို ပယ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း နှလုံးမသွင်းခြင်းကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူအပ်၏ဟု သိရှိ ပါလေ။]

ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်

ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်ဟူသည် အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်လျှင် တည်ရာအာရုံရှိသော ဈာန်တည်း။ အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်ကို အရှုခံအာရုံထား၍ ရူပာပွား သုံးသပ်သဖြင့် ရရှိလာသော ဈာန်တည်း။ ထို ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်ကို ရရှိအောင် ပွားများအားထုတ်လိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အာကာသာ- နဉ္ဇာယတန ဈာန်သမာပတ်ကို ဝသီဘော်ငါးတန် နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်အပ်၏။ အာကာသာနဉ္ဇာယတန ဈာန်သမာပတ်၌ ဝသီဘော်ငါးတန်ကို နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်ပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် —

- ၁။ ဤ ငါရရှိထားသော အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်သမာပတ်သည် ရူပါဝစရဈာန်ဟူသော နီးကပ်သော ရန်သူ ရှိ၏။
- ၂။ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်သမာပတ်ကဲ့သို့ ငြိမ်သက်သည်လည်း မဟုတ်ခဲ့။ ဤသို့လျှင် အာကာသာနဉ္ဇာ- ယတနဈာန်သမာပတ်၌ အပြစ်ကို မြင်အောင် ရှု၍၊
- ၃။ ထိုအာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်၌ ခုံမင်တပ်မက်ခြင်း တဏှာကို ကုန်စေ၍၊
- ၄။ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်ကို ငြိမ်သက်၏ဟူ၍ နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် —

ထိုပထဝီကသိုဏ်းကို ခွာ၍ ရအပ်သော အာကာသနိမိတ်ကို ပျံ့နှံ့၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ထိုအာကာသာ- နဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်ကို **ဝိညာဏံ ဝိညာဏံ** ဟူ၍ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဆင်ခြင်အပ်၏။ နှလုံးသွင်းအပ်၏ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဝိတက်ဖြင့် **ဝိညာဏံ ဝိညာဏံ** ဟု ရှေးရှုခေါက်သည်ကို ထက်ဝန်းကျင် လှည့်လည်၍ ခေါက်သည်ကို ပြုအပ်၏။ အနန္တ အနန္တ ဟူ၍ သက်သက်နှလုံးမသွင်းကောင်း၊ ဝိညာဏံ ဝိညာဏံ ဟုလည်းကောင်း၊ အနန္တ ဝိညာဏံ အနန္တ ဝိညာဏံ ဟုလည်းကောင်း နှလုံးသွင်းကောင်း၏။

ဤသို့သောနည်းအားဖြင့် ထိုအာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်ဟူသော ဝိညာဏနိမိတ်၌ အဖန်တလဲလဲ ဘာဝနာစိတ်ကို ဖြစ်စေသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား နီဝရဏတရားတို့သည် ကွာကျသွားကြကုန်၏။ အာ- ကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်လျှင် တည်ရာအာရုံရှိသော သတိသည် ကောင်းစွာတည်လာ၏။ ဥပစာရဈာန် သမာဓိဖြင့် ဘာဝနာစိတ်သည် ကောင်းစွာ တည်ကြည်လာ၏။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအာကာသာနဉ္ဇာ- ယတနဝိညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော ထိုဝိညာဏနိမိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် မှီဝဲ၏။ ပွားများ၏ ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြု၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် အကြိမ်များစွာ ပြုသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ — ကသိုဏ်းကိုခွာ၍ ရအပ်သော အာကာသနိမိတ်၌ အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်စိတ်သည် အပ္ပနာဈာန်၏ အစွမ်း- ဖြင့် ဖြစ်သကဲ့သို့ - ပထဝီကသိုဏ်းကို ခွာ၍ ရရှိလာသော အာကာသနိမိတ်ကို ပျံ့နှံ့၍ အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ် လာသော အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်အာရုံ၌ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်စိတ်သည် အပ္ပနာဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၅။)

ဤ၌ အရှုခံအာရုံမှာ အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်ဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ ထိုအာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန် ဝိညာဏ်ကို ဝိညာဏံ ဝိညာဏံ ဟု ရှုခဲ့သော် ထိုအာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်အာရုံ၌ ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍ တည်နေသော ဘာဝနာစိတ်တို့တွင် ဥပစာရဈာန်ဇောတို့၏ နောက်၌ အပ္ပနာဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာ- သော ဈာန်စိတ်သည် ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်စိတ်တည်း။ အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်လျှင် တည်ရာအာရုံ ရှိသော ဈာန်စိတ် ဟူလိုသည်။ အရှုခံအာရုံဖြစ်သော ဈာန်စိတ်မှာ အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်စိတ်၊ ရှုတတ်သော ဈာန်စိတ်မှာ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်စိတ်တည်း။ နှစ်မျိုးလုံးသည် ဈာန်စိတ်ချည်းသာတည်း။

ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဘာဝနာအစဉ်ဖြင့် ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို ဤသို့ ခေါ်ဆိုအပ်ပေ၏။

သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။
(အဘိ-၂-၂၅၄။ ဒီ-၂-၆၀။)

အကြွင်းမရှိ အလုံးစုံသော အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်နှင့် အာကာသနိမိတ်အာရုံကို ကျော်လွှားလွန်-
မြောက်၍ “အနန္တံ ဝိညာဏံ အနန္တံ ဝိညာဏံ”ဟု ဤသို့ နှလုံးသွင်းသည်ဖြစ်၍ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို
ပြည့်စုံစေ၍ နေသူဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ (အဘိ-၂-၂၅၄။ ဒီ-၂-၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၅။)

ဤ၌ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းအာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်၏ တည်ရာအာရုံ
ဖြစ်သည့် အာကာသနိမိတ်ကိုလည်းကောင်း - ဤနှစ်မျိုးလုံးကိုပင် အာကာသာနဉ္စာယတနဟု ဆိုလို၏။ ထို
နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် မဖြစ်ခြင်းကို ပြုသဖြင့်လည်းကောင်း နှလုံးမသွင်းသဖြင့်လည်းကောင်း အချင်းခပ်သိမ်း ကျော်-
လွှားလွန်မြောက်သွားမှသာလျှင် ဤဝိညာဏဉ္စာယတန ဈာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေနိုင်သောကြောင့် ဤဈာန်နှင့်
အာရုံ နှစ်ပါးစုံကိုလည်း တစ်ပေါင်းတည်း ပြု၍ အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ = အာကာသာနဉ္စာယတန
ဈာန်နှင့် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်၏ အာရုံကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်၍ဟု ဘုရားရှင် ဟောတော်မူသည်။
(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၅-၃၂၆။)

အနန္တံ ဝိညာဏံ — အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်သည် အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသည့် အနန္တ ဖြစ်-
သော ကောင်းကင်ပညတ် = အာကာသနိမိတ်ကို အာရုံပြု၏။ ထိုအကြောင်းအာရုံ၏ အနန္တဟူသော အမည်ကို
အကျိုးဖြစ်သော အာရုံယူတတ်သည့် အာရမ္မဏိက ဝိညာဏ်အပေါ်၌ တင်စား၍ ကာရကူပစာရအားဖြင့် အာ-
ကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကိုပင် အနန္တံ ဝိညာဏံ ဟု ဆိုသည်။ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို အလိုရှိသော
ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကိုပင် “အနန္တံ ဝိညာဏံ”ဟု နှလုံးသွင်းရ၏ဟု
ဆိုလို၏။ ဤနည်းအလို — အနန္တံ ဝိညာဏံ = အနန္တမည်သော ဥပါဒ်-ဘင်အားဖြင့် အပိုင်းအခြား မရှိသော
ကောင်းကင်ပညတ်ကို = အာကာသနိမိတ်ကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏ် = အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ဟု
ဆိုလိုသည်။

တစ်နည်း — ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို ရရှိအောင် အားထုတ်သော ဘာဝနာစိတ်သည် အာကာသာ-
နဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကို အာရုံပြုသည့်အခါ ဥပါဒ်ကို ပိုင်းခြား၍ဖြစ်စေ၊ ဌီကို ပိုင်းခြား၍ဖြစ်စေ၊ ဘင်ကို ပိုင်းခြား
၍ဖြစ်စေ အာရုံပြုသည်ကား မဟုတ်။ အပိုင်းအခြားမထားဘဲ အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ် တစ်ခုလုံးကိုပင်
အာရုံပြုသည်။ ဤသို့ အာရုံယူတတ်သော အာရမ္မဏိကဘာဝနာစိတ်က အထူးသဖြင့် ဝိညာဏဉ္စာယတနဘာဝနာ
စိတ်က အနန္တ ဖြစ်အောင် = အပိုင်းအခြား မရှိအောင် အာရုံပြုအပ်သောကြောင့် အစွန်းအစ ဘင်မျှမကျန်
အချင်းခပ်သိမ်း အလုံးစုံသော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကို နှလုံးသွင်းသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယင်းအာ-
ကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကို အနန္တံ ဝိညာဏံဟု ဆိုသည်။ ဤနည်းအလို — အနန္တံ ဝိညာဏံ = အပိုင်း
အခြား မရှိဘဲ အာရုံပြုအပ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ဟု ဆိုလိုသည်။
(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၆ - ကြည့်။)

အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်

အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ဟူသည် အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်၏ မရှိခြင်း = နတ္ထိဘောပညတ်လျှင် တည်ရာ အာရုံရှိသော ဈာန်ဟု ဆိုလိုသည်။ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ရရှိအောင် ပွားများအားထုတ်လိုသော ယောဂါ-ဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်သမာပတ်၌ ဝသီဘော်ငါးတန် နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်အပ်၏။ ဝသီဘော်ငါးတန်ကို နိုင်နင်းအောင်လေ့ကျင့်ပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသို့ ဆင်ခြင်အပ်၏။

- ၁။ ဤ ငါရရှိထားသော ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်သမာပတ်သည် အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်ဟူသော နီးကပ်သော ရန်သူ ရှိ၏။ (အချိန်မရွေး အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်သို့ ပြန်၍ လျှောက်နိုင်၏ ဟူလို။)
- ၂။ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကဲ့သို့ ငြိမ်သက်သည်လည်း မဟုတ်ခဲ့။ ဤသို့လျှင် ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်၌ အပြစ်ကို မြင်အောင်ရှု၍၊
- ၃။ ထိုဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်၌ တွယ်တာငဲ့ကွက် တသက်သက်ရှိခြင်းကို ကုန်စေ၍၊
- ၄။ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၍၊
- ၅။ အကြင် အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်ဝိညာဏ်ကို အာရုံပြု၍ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်သည် ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။ ထိုဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်၏ပင်လျှင် အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်သော အာကာသာနဉ္ဇာယတနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်ကို ဆိတ်သည်၏အဖြစ်ကို ကင်းသောအခြင်းအရာကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။

အဘယ်သို့ နှလုံးသွင်းအပ်သနည်း။ ထိုအာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်ကို အချင်းခပ်သိမ်း နှလုံးမသွင်းမူ၍ ထိုအာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းသဘော နတ္ထိဘောပညတ်ကိုသာ အာရုံပြု၍ —

- ၁။ နတ္ထိ နတ္ထိ = မရှိ မရှိ ဟူ၍လည်းကောင်း၊
= နတ္ထိ ကိဉ္ဇိ - နတ္ထိ ကိဉ္ဇိ = ဘာမျှမရှိ ဘာမျှမရှိ ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- ၂။ သုညံ သုညံ = ဆိတ်၏ ဆိတ်၏ ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- ၃။ ဝိဝိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ = ကင်း၏ ကင်း၏ ဟူ၍လည်းကောင်း —

အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဆင်ခြင်အပ်၏။ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ ရှုအပ်၏။ ဝိတက်ဖြင့် နတ္ထိ ကိဉ္ဇိ - နတ္ထိ ကိဉ္ဇိ ဟု ရှေးရှုခေါက်သည်ကို ထက်ဝန်းကျင် လှည့်လည်၍ ခေါက်သည်ကို ပြုအပ်၏။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၆-၃၂၇။)

ဤ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်နည်းအတိုင်း ထိုအာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဈာန်ဖြစ်ကြောင်းနိမိတ်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ဖြစ်စေသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် နီဝ-ရဏတရားတို့သည် ကွာကျသွားကြကုန်၏။ အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်လျှင် တည်ရာအာရုံရှိသော သတိသည် ကောင်းစွာတည်လာ၏။ ဥပစာရဈာန်သမာဓိဖြင့် ဘာဝနာစိတ်သည် ကောင်းစွာ တည်ကြည်လာ၏။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဈာန်ဖြစ်ကြောင်းနိမိတ်ကို အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲ၏ ပွားများ၏ ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့-အလာပြု၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် ပြုကျင့်သော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ပထဝီကသိုဏ်းကို ခွာ၍ ရအပ်သော အာကာသနိမိတ်ကို ပျံ့နှံ့၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ထိုမဟဂ္ဂုတ် အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ သာလျှင် ဆိတ်သည်၏အဖြစ် ကင်းသည်၏အဖြစ် မရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်၌ အာကိဉ္ဇ-ညာယတနဈာန်စိတ်သည် အပ္ပနာဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အာကာသနိမိတ်၌ ပျံ့နှံ့၍ဖြစ်သော

အာကာသာနဉ္စာယတန ဝိညာဏနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ သကဲ့သို့ပင်တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၇။)

ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား အထူးတည်း။ ထို အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘော ပညတ်အာရုံ၌ အာကိဉ္စညာယတန အပ္ပနာဈာန်စိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာသည်ရှိသော် ထိုယောဂါဝစရ ရဟန်း- တော်သည် အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်ကိုသာလျှင် ရှုလျက် နေ၏။ ဥပမာ — ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် စည်းဝေးညီမှုရာ တန်ဆောင်းဝန်း စသည်တို့၌ တစ်စုံတစ်ခုသော ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့် စည်းဝေးနေသော ရဟန်းသံဃာတော်ကို ဖူးမြော်ပြီးနောက် တစ်ခုသော အရပ်သို့ ထွက်ခွာ သွား၏။ တစ်ဖန် ရဟန်းသံဃာတော်များ စည်းဝေးညီမှုရာ တန်ဆောင်းဝန်းသို့ ပြန်လာပြန်၏။ စည်းဝေးခြင်း ကိစ္စ၏ ပြီးဆုံးသောအခါ၌ ရဟန်းတော်တို့သည် မိမိတို့စည်းဝေးညီမှုရာအရပ်မှ ထကုန်၍ ဖဲခွာသွားကြကုန်သည် ရှိသော် ထိုယောက်ျားသည် ထိုစည်းဝေးညီမှုရာအရပ်သို့ ဆိုက်ရောက်လာ၍ တံခါးဝ၌ ရပ်လျက် တစ်ဖန် ထို စည်းဝေးညီမှုရာအရပ်ကို ကြည့်လိုက်သည်ရှိသော် ရဟန်းတို့မှ ဆိတ်သည်ကိုသာလျှင် မြင်သကဲ့သို့ ရဟန်းတို့မှ ကင်းသည်ကိုသာလျှင် မြင်သကဲ့သို့ ထိုယောက်ျား၏ သန္တာန်၌ - ဤမျှလောက်သော ရဟန်းတော်တို့သည် သေမှုလည်း သေလေကုန်သလော၊ အရပ်တစ်ပါးသို့မှုလည်း သွားလေကုန်သလောဟု ဤသို့သော ကြံယောင် ကြံမှား အခြားစိတ်သည် မဖြစ်သကဲ့သို့ တကယ်စင်စစ်သော်ကား ဤစည်းဝေးရာအရပ်သည် ရဟန်းတို့မှ ဆိတ်၏။ ရဟန်းတို့မှ ကင်း၏ဟု မရှိသည်၏အဖြစ်ကိုသာလျှင် ရှုသကဲ့သို့ ဤဥပမာအတူပင်လျှင် ရှေး၌ ပထဝီကသိုဏ်းကို ခွာ၍ ရရှိလာသော အာကာသနိမိတ်၌ ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကို ဝိညာဏဉ္စာ- ယတနဈာန်စက္ခုဖြင့် ဝိညာဏ် ဝိညာဏ်ဟု ရှုလျက် နေပြီး၍ နောက်ကာလရောက်မှ ထိုအာကာသာနဉ္စာယတန ဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းသဘော နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံယူ၍ - နတ္ထိ နတ္ထိ သည် သည် ဝိဝိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ ဟူသော ပရိကမ်ဖြစ်သော နှလုံးသွင်းခြင်း မနသိကာရဖြင့် ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်သည် ကွယ်ပျောက်သည် ရှိသော် ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ ကင်းခြင်း ပျောက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော မရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ် ကိုသာလျှင် ဘာဝနာစိတ်ဖြင့် အဖန်ဖန် ရှုလျက်နေ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၇။)

“နတ္ထိ နတ္ထိ သည် သည် ဝိဝိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ ဟူသော ပရိကမ်ဖြစ်သော နှလုံးသွင်းခြင်း မနသိကာရဖြင့် ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်သည် ကွယ်ပျောက်သည် ရှိသော်”ဟူသော ဤစကားရပ်ဖြင့် ထိုအာကာသာ- နဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကို အာရုံပြုခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့် ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ ကွယ်ပျောက် ခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ပျက်စီးသွားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ကွယ်ပျောက်သွားသည်ကား မဟုတ်ပေ။ ဤသို့သော အဓိပ္ပါယ်ကို ညွှန်ပြလျက်ရှိ၏။ ထိုဥပမာစကားရပ်၌ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ဥပမာ ဥပမေယျ နှီးနှောခြင်းတည်း။ ထိုယောက်ျားသည် ထိုတန်ဆောင်းဝန်း အစရှိသော အရပ်၌ စည်းဝေးနေသော ရဟန်းသံဃာကို ဖူးမြော်ပြီး၍ သွားလေ၏။ ထိုနောင်မှ ရဟန်းအားလုံးတို့သည် တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့် ဖဲသွားကုန်သည် ရှိသော် ထိုယောက်ျားသည် တစ်ဖန်ပြန်လာ၍ ကြည့်လေက ထိုစည်းဝေးရာအရပ်ကို ရဟန်းတော်တို့မှ ဆိတ်- သည်းသည်ကိုသာလျှင် မြင်၏။ ရဟန်းတော်တို့၏ ထိုစည်းဝေးညီမှုရာ အရပ်မှလည်း ဖဲခွာခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကို မရှုသကဲ့သို့ ဤအတူ ဤယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေး၌ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်မျက်စိဖြင့် အာကာသာနဉ္စာ- ယတနဈာန်ဝိညာဏ်ကို ရှု၍ နောက်ကာလ၌ ယင်း အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကိုပင် နတ္ထိ = မရှိဟူ၍ ပရိကမ်ဟူသော ဘာဝနာမနသိကာရဖြင့် ရှုလေသော် ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်သည် ကင်းသွား၏။ ကင်းသည်ရှိသော် အာကိဉ္စညာယတနဈာန်မျက်စိဖြင့် ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်ကိုသာလျှင် ရှုလျက်နေ၏။ ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ ကင်းခြင်း ချုပ်ခြင်း မရှိခြင်း၏

အကြောင်းကို မစူးစမ်း မဆင်ခြင်။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ — အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်၏ ထိုသို့သဘော ရှိသော နှလုံးသွင်းခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ (မဟာဋီ-၂-၄၀၂။)

အခက်အခဲရှိခဲ့သော် — ဤအထက်ပါ ညွှန်ကြားချက်များအတိုင်း လိုက်နာပြုကျင့်သော်လည်း အာ-
ကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြု၍ မလွယ်ကူသေး ဖြစ်နေပါက ဆင်ခြင်
ဖို့ရန် အချက်တစ်ရပ်ကို တင်ပြပါရစေ။ စိတ်တို့မည်သည် စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ နှစ်ခုပြိုင်တူ ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာ
မရှိကြပေ။ စိတ္တက္ခဏတစ်ခု ဖြစ်ပြီး ချုပ်ပြီးမှသာလျှင် နောက်စိတ္တက္ခဏတစ်ခု ဖြစ်ရိုး ဓမ္မတာရှိ၏။ အာကာသာ-
နဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်သည် ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်နေသော အချိန်၌ ဝိညာဏဉ္ဇာယတန
ဝိညာဏ်သည် ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှားမဖြစ်သေးပေ။ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်သည် ဥပါဒ်-
ဋီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်နေသော အချိန်၌လည်း အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်သည် ဥပါဒ်-ဋီ-
ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိတော့ပေ။ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်ဝိညာဏ်များသည် အဆက်မပြတ် ဆက်တိုက်
ဖြစ်နေချိန်ဝယ် ယင်းအာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိမှု သဘောကို အာရုံယူ၍ နတ္ထိ ကိဉ္ဇိ = ဘာမျှမရှိဟု
နှလုံးသွင်းပါ။ အောင်မြင်မှုကို ရရှိနိုင်ပါသည်။ ဤ၌ ယင်းဝိညာဏ်တို့၏ ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင်တို့ကို နှလုံးသွင်း
ခိုင်းနေသည်ကား မဟုတ်ပါ။ နတ္ထိဘောပညတ်ကို သဘောပေါက်နိုင်ရန်အတွက် ရှုမြင်နိုင်ရန်အတွက် တင်ပြ-
ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္ဇာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နတ္ထိ ကိဉ္ဇိတိ အာကိဉ္ဇညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။
(အဘိ-၂-၂၅၄။ ဒီ-၂-၆၀။)

ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ကို အလုံးစုံသော ဝိညာဏဉ္ဇာယတန
ဈာန်ကိုလည်းကောင်း ထိုဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်၏ တည်ရာအာရုံဖြစ်သော အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်ကို
လည်းကောင်း ကောင်းစွာ ကျော်လွှားလွန်မြောက်၍ အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘော
ပညတ်ကို အာရုံယူ၍ နတ္ထိ နတ္ထိ၊ သည် သည်၊ ဝိဝိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ ဟူ၍ ဤအခြင်းအရာအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသည်
ဖြစ်၍ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေ၏။

(အဘိ-၂-၂၅၄။ ဒီ-၂-၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၇။)

ဝိညာဏဉ္ဇာယတနံ သမတိက္ကမ္မ — ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့် ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်ကိုလည်း-
ကောင်း၊ ထိုဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်၏တည်ရာ အာရုံဖြစ်သော အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်ကိုလည်းကောင်း
ဤသို့လျှင် ဤဈာန် အာရုံ နှစ်ပါးစုံကိုလည်း မဖြစ်ခြင်းကို ပြသဖြင့်လည်းကောင်း နှလုံးမသွင်းခြင်းကို ပြခြင်းဖြင့်
လည်းကောင်း ကောင်းစွာ ကျော်လွှားလွန်မြောက်၍ သွားမှသာလျှင် ဤအာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍
နေသင့်၏။ ထို့ကြောင့် ဤဈာန်နှင့် အာရုံ နှစ်ပါးစုံကိုလည်း တစ်ပေါင်းတည်းပြု၍ — ဝိညာဏဉ္ဇာယတနံ
သမတိက္ကမ္မ ဟူသော ဤစကားကို ဟောကြားတော်မူအပ်၏ဟု သိရှိပါလေ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၈။)

နတ္ထိ ကိဉ္ဇိ — နတ္ထိ နတ္ထိ၊ သည် သည်၊ ဝိဝိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ ဟူ၍ ဤသို့ နှလုံးသွင်းလျက်ဟု ဆိုလို၏။ ဝိဘင်း
ပါဠိတော်၌ကား - “ထိုရှေး၌ အနန္တံ ဝိညာဏံ ဟု နှလုံးသွင်းအပ်ပြီးသော အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်ကို
ပင်လျှင် မထင်သည်ကိုပြု၏ ထင်ခြင်းကို ကင်းပျောက်စေ၏ = ပျောက်ပျက်စေ၏ ကွယ်ပျောက်စေ၏ အာကာ-
သာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ စိုးစဉ်းဘင်မျှ အကျန်သည် မရှိ” ဤသို့ ရှု၏။ ထို့ကြောင့် နတ္ထိ ကိဉ္ဇိ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။
ဤသို့လျှင် ဟောတော်မူအပ်သော ထိုစကားကို ခယတော သမ္ပသနဟူသော အပျက်ကို ရှုတတ်သော ဘင်္ဂါနု-
ပဿနာကဲ့သို့ အကယ်၍ကား ဟောတော်မူအပ်ပါပေ၏။ ထိုသို့ပင် ဟောတော်မူသော်လည်း ထိုဝိဘင်းပါဠိတော်

၏ အနက်ကို ဤဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်းသာလျှင် မှတ်သားပါ။ ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကို မဆင်ခြင် မူ၍ နှလုံးမသွင်းမူ၍ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ မရှုမူ၍ သက်သက် ထိုဝိညာဏ်၏ နတ္ထိဘောပညတ်ကိုသာလျှင် = မရှိသည်၏အဖြစ်ကိုသာလျှင် နှလုံးသွင်းသည်ဖြစ်၍ မထင်သည်ကိုပြု၏ ထင်ခြင်းကို ကင်းပျောက်စေ၏ ကွယ်-ပျောက်စေ၏။ ဤသို့ ဆိုလို၏။ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်အဓိပ္ပါယ်မှ အခြားတစ်ပါးသော အနက်အဓိပ္ပါယ် အားဖြင့် ဤပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မမှတ်သားထိုက်ပေ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၈။)

အာကိဉ္စညာယတန - ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ဤအာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကို ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ရ၏။ ထိုသို့ အားထုတ်ရာ၌ အရှုအာရုံဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်အား အောက်ထစ်ပိုင်းခြား အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် စိုးစဉ်း အနည်းငယ် ဘင်မျှသော်လည်း အကြွင်းအကျန် မရှိသောကြောင့် ယင်းအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်သည် **အာကိဉ္စန** မည်၏။ စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဘင်မျှသော်လည်း အကြွင်းအကျန် မရှိသော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ ရှုနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်အားမထင် ကင်းကွာပျောက်ကွယ်ခြင်းသဘောသည် **အာကိဉ္စည** မည်၏။ ယင်းမရှိခြင်းသဘောကို နတ္ထိဘာဝဟုဆို၏။ ထိုမရှိခြင်းသည် ပရမတ်အထည်ကိုယ် မဟုတ်၊ ပညတ်မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် နတ္ထိဘာဝပညတ် = နတ္ထိဘောပညတ်ဟု ဆိုအပ်၏။ နတ်တို့၏ နေရာသည် ဒေဝါယတနမည်သကဲ့သို့ ထိုစိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဘင်မျှသော်လည်း အကြွင်းအကျန် မရှိသော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိသည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်သည် ထိုတတိယအရူပဈာန်၏ = အာကိဉ္စညာယတန ဈာန်၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် **အာယတန** မည်၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းနတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော တတိယ အရူပါဝစရဈာန်သည် **အာကိဉ္စညာယတနဈာန်** မည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၈။)

နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်

ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော သညာကား မရှိ၊ အလွန်အလွန် သိမ်မွေ့နူးညံ့သော သညာသာ ရှိသောကြောင့် သညာရှိသည်လည်း မဟုတ် မရှိသည်လည်း မဟုတ်သောဈာန်သည် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန် မည်၏။ သညာကို အဦးမူသဖြင့် ဒေသနာတော်ကို ဟောကြားထားတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော နာမ်တရားကားမရှိ၊ အလွန်အလွန် သိမ်မွေ့နူးညံ့သော နာမ်တရားစုသာ ယင်းသမာပတ်၌ တည်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းသမာပတ်ကို **သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ်** = အပိုင်းအခြားကိုလွန်၍ သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်လျက် မပြောစလောက် သင်္ခါရမျှသာဖြစ်သော = အသိမ်မွေ့ဆုံး အဖြစ်သို့ရောက်သော သင်္ခါရမျှသာဖြစ်သော = အသိမ်မွေ့ဆုံးအဖြစ်သို့ရောက်သော သင်္ခါရမျှသာကြွင်းကျန်သော စတုတ္ထ အရူပါဝစရသမာပတ်ဟု ခေါ်ဆို၏။

နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ရရှိအောင် ပွားများအားထုတ်လိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အာကိဉ္စညာယတနဈာန်သမာပတ်၌ ဝသီဘော်ငါးတန်ကို နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်ရ၏။ လေ့ကျင့်ပြီးသော် —

- ၁။ ဤ ငါရရှိထားသော အာကိဉ္စညာယတနဈာန်သမာပတ်သည် ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်သမာပတ်ဟူသော နီးကပ်သော ရန်သူ ရှိ၏။
- ၂။ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သမာပတ်ကဲ့သို့ ငြိမ်သက်သည်လည်း မဟုတ်ခဲ့ဟုလည်းကောင်း၊ သညာသည် ရောဂါတည်း၊ သညာသည် အိုင်းအမာနှင့် တူ၏။ သညာသည် မြားငြောင့်နှင့် တူ၏။ အကြင် နေဝသညာနာသညာသည် ရှိ၏။ ဤနေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သည် ငြိမ်သက်၏။ ဤနေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သည် မွန်မြတ်၏ဟုလည်းကောင်း — ဤသို့လျှင် အာကိဉ္စညာယတနဈာန်၌

အပြစ်ဒေါသကိုလည်းကောင်း အထက်ဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်၌ အကျိုးအာနိသင်ကို လည်းကောင်း မြင်အောင်ရှု၍ —

- ၃။ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၌ တွယ်တာငဲ့ကွက် တသက်သက်ရှိခြင်း နိကန္တိတရားကို ကုန်ခန်းစေ၍၊
- ၄။ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၍၊
- ၅။ အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သမာပတ်ကိုပင် အာရုံပြု၍ —

သန္တာ သန္တာ = ငြိမ်သက်ပေစွ ငြိမ်သက်ပေစွ ဟု အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဆင်ခြင်အပ်၏။ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ ရှုအပ်၏။ ဝိတက်ဖြင့် သန္တာ သန္တာ = ငြိမ်သက်ပေစွ ငြိမ်သက်ပေစွဟု ရှေးရှုခေါက်သည်ကို ထက်ဝန်းကျင် လှည့်လည်၍ ခေါက်သည်ကို ပြုအပ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၈-၃၂၉။)

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့် နည်းအတိုင်း ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သမာပတ် အာရုံနိမိတ်၌ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဘာဝနာမနသိကာရကို ဖြစ်စေသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ နိဝရဏတရားတို့သည် ကွာကျသွားကြကုန်၏။ အာကိဉ္ဇညာယတနဝိညာဏ်လျှင် တည်ရာအာရုံရှိသော သတိသည် ကောင်းစွာတည်လာ၏။ ဥပစာရဈာန်သမာဓိဖြင့် ဘာဝနာစိတ်သည် ကောင်းစွာ တည်ကြည်လာ၏။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သည့် ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သမာပတ်နိမိတ်ကို အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲ၏ ပွားများ၏ ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြု၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် ပြုကျင့်သော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ — အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ ကင်းခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်၌ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည် အပ္ပနာ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသကဲ့သို့ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သမာပတ်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့၌ အာရုံပြု၍ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်စိတ်သည် အပ္ပနာ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၉။)

တ္ထောဝတာ စေသ “သဗ္ဗသော အာကိဉ္ဇညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ”တိ ဝုစ္စတိ။ (အဘိ-၂-၂၅၄။ ဒီ-၂-၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၉။)

ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိသော စကားအစဉ် တရားအယဉ်ဖြင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ကို အလုံးစုံသော အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏ တည်ရာအာရုံဖြစ်သော အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်အာရုံကိုလည်းကောင်း ကောင်းစွာ ကျော်လွှားလွန်မြောက်၍ အာကိဉ္ဇညာယတနဝိညာဏ်ကိုပင် သန္တာ သန္တာ ဟု နှလုံးသွင်းသည် ဖြစ်၍ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေ၏။ (အဘိ-၂-၂၅၄။ ဒီ-၂-၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၉။)

အာကိဉ္ဇညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ — ဤ၌ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည်လည်းကောင်း၊ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏ အာရုံဖြစ်သော နတ္ထိဘောပညတ်သည်လည်းကောင်း နှစ်မျိုးလုံးသည်ပင် အာကိဉ္ဇညာယတနမည်၏။ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏ အာရုံဖြစ်သော နတ္ထိဘောပညတ်သည် အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း **အာကိဉ္ဇည**လည်း မည်၏။ ထိုအာကိဉ္ဇညအမည်ရသော နတ္ထိဘောပညတ်အာရုံသည် တတိယအရူပါဝစရဈာန် = အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏ တည်ရာအာရုံဖြစ်သောကြောင့်၊ နတ်တို့၏တည်ရာ ဘုံဗိမာန်သည် ဒေဝါယတနမည်သကဲ့သို့ - တည်ရာဟူသော အနက်သဘောကြောင့် **အာယတန**လည်း မည်၏။ ထို့ကြောင့် နတ္ထိဘောပညတ်အာရုံသည် **အာကိဉ္ဇညာယတန** မည်၏။ ကမ္မောဇတိုင်းသည် မြင်းတို့၏ ဖြစ်ထွန်းရာဒေသ အာယတန

ဖြစ်သကဲ့သို့ အလားတူပင် နတ္ထိဘောပညတ်သည် အာကိဉ္ဇညလည်းဟုတ်၏။ ထိုအာကိဉ္ဇညဟူသည် ထိုတတိယ အရူပါဝစရဈာန် = အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းရင်းစစ် ဖြစ်သောကြောင့် **အာယတန**လည်းဟုတ်၏။ ထို့ကြောင့်လည်း **အာကိဉ္ဇညာယတန** မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဈာန်သည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိဘောပညတ်အာရုံသည်လည်းကောင်း - ဤနှစ်မျိုးလုံးကိုလည်း မဖြစ်ခြင်းကို ပြုသဖြင့်လည်းကောင်း နှလုံး မသွင်းခြင်းကို ပြုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ကောင်းစွာ ကျော်လွှားလွန်မြောက်၍ သွားမှသာလျှင် ဤနေဝသညာ- နာသညာယတနဈာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေသင့်၏။ ထို့ကြောင့် ဤဈာန်နှင့် အာရုံ နှစ်ပါးစုံကိုလည်း တစ်ပေါင်း တည်းပြု၍ - အာကိဉ္ဇညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ ဟူသော ဤစကားကို ဟောကြားတော်မူအပ်၏ဟု သိရှိပါလေ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၉။)

သန္တတော မနသိ ကရောတိတိ “သန္တာ ဝတာယံ သမာပတ္တိ၊ ယတြ ဟိ နာမ နတ္ထိဘာဝမ္ပိ အာရမ္မဏံ ကရိတာ ဌဿတိ”တိ ဧဝံ သန္တာရမ္မဏတာယ တံ သန္တာတိ မနသိ ကရောတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၉။)

နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ရာ၌ အရှုခံအာရုံဖြစ်သော အာကိဉ္ဇညာ- ယတနဈာန်ကို —

- ၁။ ဧတံ သန္တံ ဧတံ ပဏီတံ = ဤဝိညာဏ်သည် ငြိမ်သက်၏၊ ဤဝိညာဏ်သည် မွန်မြတ်၏ဟုလည်းကောင်း၊
- ၂။ သန္တံ သန္တံ = သန္တာ သန္တာ = ငြိမ်သက်၏၊ ငြိမ်သက်၏ဟုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ပဏီတံ ပဏီတံ = မွန်မြတ်၏၊ မွန်မြတ်၏ဟုလည်းကောင်း —

ဤသို့ နှလုံးသွင်းရ၏။ များစွာသော စိတ်တို့သည် တစ်စုံတစ်ခုသော ခြပ်ကို တစ်စုံတစ်ခုသော သိစရာကို အာရုံပြုနေရမှ ကြာရှည်စွာ မွေ့လျော်နိုင်ကြ၏။ ဤတတိယအရူပါဝစရဈာန် = အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သမာ- ပတ်ကား ဘာမျှမရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်ကိုပင် အာရုံပြုနိုင်သဖြင့် - “ဤသမာပတ်သည် ငြိမ်သက်ပေစွ၊ ယင်းသမာပတ်သည် အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ ဆိတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ဘာမျှမရှိခြင်း နတ္ထိဘော ပညတ်ဟူသော သို့စင်မျှလောက် အလွန်သိမ်မွေ့စွာကိုသော်လည်း အာရုံပြု၍ တည်နိုင်တုံပေသည်တကား”ဟု ဤသို့လျှင် နတ္ထိဘောပညတ်ကိုပင် အာရုံပြုနိုင်သဖြင့် ငြိမ်သက်သော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထို အာ- ကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ငြိမ်သက်ပေစွဟု နှလုံးသွင်း၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၂၉။)

ဤ တတိယအရူပါဝစရဈာန် = အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည် ဘာမျှမရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်ကိုပင် အာရုံပြုနိုင်သဖြင့် အင်မတန် ငြိမ်သက်မွန်မြတ်ပေသည်ဟု ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်က ယင်းဈာန်ကို ချီးမွမ်းသည်။ စတုတ္ထအရူပါဝစရဈာန် = နေဝသညာနာသညာယတနဈာန် စိတ်စေတသိက်များလောက် မငြိမ်သက်သဖြင့် “မငြိမ်သက်ဘူး”ဟု ရှေးပရိကမ်ပြုခါနီးတုန်းက အပြစ်ရှုခဲ့သည်။ သန္တမေတံ ပဏီတမေတံ = ဧတံ သန္တံ ဧတံ ပဏီတံ ဟု ချီးမွမ်းခြင်းကား မရှိခြင်းကို အာရုံပြုနိုင်သည့်အတွက် ချီးမွမ်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် အပြစ်အား လျော်စွာ အပြစ်ရှု၍ ဂုဏ်အားလျော်စွာ ချီးမွမ်းသည့်အတွက် ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်ဟု မှတ်ပါ။ အရပ်ဆိုး၍ လိမ္မာသော မိန်းကလေး၌ ရုပ်အဆင်းအတွက် ကဲ့ရဲ့ထိုက်၍ အလိမ္မာအတွက် ချီးမွမ်းထိုက်သကဲ့သို့တည်း။

အမေ — အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် အကယ်၍ နှလုံးသွင်းအံ့၊ အဘယ်ကြောင့် ယင်းဈာန်နှင့် ဈာန်၏အာရုံကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်ခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်အံ့နည်း၊ ဤသို့မေးရန် ရှိ၏။

အဖြေ — အာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ်ကို ဝင်စားခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ကျော်လွှား လွန်မြောက်ခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်၏။ ထင်ရှားစေအံ့ - ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို

ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် အကယ်၍ နှလုံးသွင်းသည်ကား မှန်၏။ ထိုသို့ပင် နှလုံးသွင်းသည် မှန်သော်လည်း ထိုယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ “ငါသည် ဤအာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ဆင်ခြင်အံ့ ဝင်စားအံ့ ဆောက်တည်အံ့ ထအံ့ ပစ္စဝေက္ခဏာဇောဖြင့် ဈာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်အံ့” - ဤသို့သော နှလုံးသွင်းခြင်း အဘောဂသည် ဤသို့ ကောင်းစွာ အဖန်ဖန် နှလုံးသို့ဆောင်ခြင်းသည် ဤသို့သော နှလုံးသွင်းမှု မနသိကာရသည် မဖြစ်။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ထက် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်၏ သာလွန်၍ ငြိမ်သက် သာလွန်၍ မွန်မြတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၃၀။)

ဥပမာ - ရှင်ဘုရင်တစ်ပါးသည် လက်မှုပညာပြပွဲကို လှည့်လည်ရှုစားတော်မူစဉ် ပုဆိုးတစ်ထည်ကို ခေါင်းပေါင်းကာ ပုဆိုးတစ်ထည်ကို ခါးတောင်းကျိုက်၍ တစ်ကိုယ်လုံး၌ ဖွေးဖွေးဖြူသော ဆင်စွယ်မှုန့်များဖြင့် လူးလည်းပေကျံလျက် ကြိုးကြိုးစားစားဖြင့် သားနားသပ်ယပ်သော ဆင်စွယ်ရုပ် ဆင်စွယ်ကြုတ် အမျိုးမျိုးကို ပြုလုပ်နေသော ဆင်စွယ်ပွတ်သမားတို့ကို မြင်တော်မူလေရာ “တော်ပါပေသည် စွမ်းပါပေသည်”ဟု အားရနှစ်သက် မြိန်ရှက်စွာ ချီးမွမ်းသော်လည်း ကိုယ်တိုင်ကား ထီးနန်းကို စွန့်လွှတ်၍ ဆင်စွယ်ပွတ်သမား မဖြစ်လို၊ ထိုကဲ့သို့ ချီးမွမ်းလျက်ပင် ဆင်စွယ်ပွတ်သမားတို့ကို ကျော်လွန်၍ နန်းတော်ရောက်အောင် ကြွမြန်းလေသကဲ့သို့တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၃၀။)

နေဝသညာနာသညာ - ဤ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သမာပတ်၌ တည်ရှိသော သညာသည်လည်း ထင်ရှားသော သညာကိစ္စကို ပြခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် **နေဝသညာ** မည်၏။ ရှန်ရင်းသော သင်္ခါရမှ ကြွင်းသော အလွန်သိမ်မွေ့သော သင်္ခါရ၏ အဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် **နာသညာ**-လည်း မည်၏။

အမေ - ဤ၌ ထင်ရှားသော သညာ၏ ကိစ္စဟူသည် အဘယ်နည်း။

အဖြေ - အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်အာရုံကို အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အာရုံ၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၍ ငြီးငွေ့မှု နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ကို ဖြစ်စေခြင်းသည်လည်းကောင်း သညာကိစ္စ မည်၏။ ထင်ရှားစေအံ့ - ရေအေး၌ တေဇောဓာတ်သည် လောင်မြိုက်ခြင်းကိစ္စကို ပြခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ အလားတူပင် ဤသညာသည် အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်အာရုံကို အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းကိစ္စကိုလည်း ထင်ထင်ရှားရှား ပြခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်။ ကြွင်းသော အရူပါဝစရသမာပတ်သုံးမျိုးတို့၌ တည်ရှိသော သညာကဲ့သို့ ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၍ ငြီးငွေ့မှု နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ကို ဖြစ်စေခြင်းကိုလည်း ပြခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်။ မှန်ပေသည် - နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်မှ တစ်ပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့၌ ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံအဖြစ် သိမ်းဆည်းဖူးခြင်း ဝိပဿနာ နှလုံးသွင်းဖူးခြင်းကို မပြုဖူးသော မဖြစ်စဖူးသော ယောဂီဝစရ ရဟန်းသည် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်တို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်၍ သင်္ခါရတရားတို့၌ ငြီးငွေ့ခြင်း နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်သို့ ရောက်ရှိခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သောသူ မည်သည် မရှိစဖူးပေ။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးပင် ဖြစ်စေကာမူ အခြားအခြားသော ခန္ဓာတို့၌ ဝိပဿနာ နှလုံးသွင်းခြင်းကို မပြုဖူးဘဲ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်တို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးတန် တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်၍ သင်္ခါရတရားတို့၌ ငြီးငွေ့ခြင်း နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်သို့ ရောက်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သည် မည်သည် မရှိပေ။ ခန္ဓာငါးပါးနည်းစသည်ကို အဦးမူသဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာကို စတင်နှလုံးသွင်းခဲ့ပြီးနောက် ဒွါရ အာရုံတို့နှင့်တကွ ဒွါရ (၆)ပါး၌ မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့ကို ပြကတေအားဖြင့် ဝိပဿနာရှုတတ်သော ဝိပဿနာရှုဖူးသော ပညာဉာဏ်ကြီးမားသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးနှင့် ဝိပဿနာအရာ၌ ဉာဏ်ရည်တူသော သူသည်သာလျှင် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်တို့၌ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို ဖြစ်စေခြင်းငှာ တတ်နိုင်လေရာ၏။

ထို သာရိပုတ္တရာ ထေရ်ကျော် တူလျော်ဆိုဖွယ် ပညာကျယ်သော ပကတိဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း “ဤသို့လျှင် ဤနေဝသညာနာသညာယတနတရားတို့သည် ရှေးက မရှိကုန်မူ၍ ယခုမှ ရုတ်ခြင်းဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သတတ်၊ ယခုမှ ရုတ်ခြင်းဖြစ်ကုန်၍ ချုပ်ပျက်ကုန်သတတ်” — ဤသို့လျှင် နေဝသညာနာသညာယတန နာမ်တရား အားလုံးတို့ကို ပေါင်းစုခြင်း၍ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်ခြင်း ကလာပသမ္မသနနည်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ဝိပဿနာရှုပွား သုံးသပ်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်လေရာ၏။ ယင်းနေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်အတွင်း၌ တည်ရှိသော ဖဿစသော တရား တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီကို လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ခြင်းတည်းဟူသော အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာနည်း၏ အစွမ်းဖြင့်ကား မတတ်နိုင်ပေရာ။ ဤသို့လျှင် ဤနေဝသညာနာသညာယတန သမာပတ်သည် တရားစစ်မှား ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသော်မှလည်း အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာနည်းအားဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်လေရကား အလွန်သိမ်မွေ့သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသော သမာပတ် ဖြစ်လေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၃၁။)

အဆင့်ဆင့် သာလွန်မြင့်မြတ်ပုံ

ဤအရူပါဝစရသမာပတ်တို့၌ ဥပေက္ခာ ဧကဂ္ဂတာအားဖြင့် ဈာန်အင်္ဂါနှစ်ပါးစီ ညီမျှသောကြောင့် တစ်ပါး နှင့် တစ်ပါး မထူးခြားသကဲ့သို့ ထင်ရသော်လည်း အောက်အောက်သော သမာပတ်ထက် အထက်အထက်သော သမာပတ်က တိုးတက်ပွားများအပ်သော ဘာဝနာစွမ်းအားကြောင့် သာလွန်မွန်မြတ်ပေသည်။ ဥပမာ - လေးထပ် တိုက်တစ်လုံးဝယ် အောက်ဆုံးအထပ်၌ စားသောက်ဖွယ်နှင့်တကွ ယုယဖျော်ဖြေမည့် ကချေသည်တို့ဖြင့် လှပမွှေးကြိုင် တစ်ထပ်လုံး လှိုင်နေအောင် ပြင်ဆင်ထားရာ၏။ ဒုတိယ တတိယ စတုတ္ထ အထပ်တို့၌လည်း ထိုနည်း အတိုင်းပင် ပြင်ဆင်ထားရာ၏။ သို့သော် အောက်အောက် အထပ်ထက် အထက်အထက် အထပ်က ပိုမိုသားနား သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရက်ကန်းသည် တစ်ယောက်သည် ကြမ်းသောချည်၊ နုသောချည်၊ ထိုထက်နုသောချည်၊ ထိုထက်ပင် အလွန်နုသောချည်ဟု ချည် (၄)မျိုးဖြင့် ပုဆိုး (၄)ထည်ကို ရက်ရာ၌ အလျားအနံ တူမျှသော်လည်း တစ်ထည်ထက် တစ်ထည်မှာ သာလွန်နုနယ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း ဤဥပမာအတူ မှတ်သားပါ။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၃၂-၃၃၃။)

မလွဲသာ၍ အာရုံပြုရသည်

ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်သူသည် အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၌ အပြစ်မြင်သော်လည်း ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်သို့ ရောက်ရှိဖို့ အရေးဝယ် အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်မှ တစ်ပါး အခြားပြုဖွယ်အာရုံ မရှိသောကြောင့် မလွဲသာသဖြင့် အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကိုသာ ဘာဝနာ အစဉ်နှင့်တကွ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိညာဏ်က အာရုံပြုရတော့သည်။ အလားတူပင် နေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်ကို ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်သူသည် အာကိဉ္စညာယတနဝိညာဏ်၌ အပြစ်မြင်သော်လည်း နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သို့ ရောက်ရှိဖို့ အရေးဝယ် အာကိဉ္စညာယတနဝိညာဏ်မှ တစ်ပါး အခြားပြုဖွယ် အာရုံ မရှိသောကြောင့် မလွဲသာသဖြင့် အာကိဉ္စညာယတနဝိညာဏ်ကိုသာ ဘာဝနာအစဉ်နှင့်တကွ နေဝသညာနာသညာယတနဝိညာဏ်က အာရုံပြုရတော့သည်။ ဥပမာ — ရှင်ဘုရင်အပေါ်၌ အပြစ်မြင်နေသော မှူးမတ် တစ်ဦးသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဖို့ အရေးဝယ် ရှင်ဘုရင်ကို ခစားမှုမှ တစ်ပါး အခြားလုပ်ငန်းကောင်း မရှိတော့သဖြင့် အပြစ်မြင်အပ်သော ဘုရင်ကိုပင် မလွဲသာ၍ ခစားနေရသကဲ့သို့ မှတ်ပါ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၃၄။)

ဤသို့ အာရုံပြုသော်လည်း တစ်စုံတစ်ယောက်သော ယောက်ျားသည် ရှည်စွာသော လှေကားသို့ တက်-
သည်ရှိသော် အခြားတစ်ပါးသော ကိုင်တွယ်စရာ၏ မရှိခြင်းကြောင့် လှေကားပေါင်ကို ထောက်ရသကဲ့သို့
လည်းကောင်း၊ တောင်ထိပ်အဖျားသို့ တက်သည်ရှိသော် ထိုတောင်၏ ထိပ်ဖျားကိုပင် ထောက်ရသကဲ့သို့လည်း-
ကောင်း၊ ကျောက်တောင်သို့ တက်သည်ရှိသော် တုန်လှုပ်လျက်လာရာ၌ အခြားကိုင်တွယ်စရာ၏ မရှိခြင်းကြောင့်
မိမိ၏ ပုဆစ်ဒူးကိုပင်လျှင် ထောက်ရသကဲ့သို့လည်းကောင်း - ထိုအတူပင်လျှင် ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်သည်
အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ဝိညာဏ်ကို အာရုံပြု၍၊ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သည် အာကိဉ္စာယတန
ဈာန်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၃၄-၃၃၅။)

ပထဝီကသိုဏ်းကို အခြေခံ၍ သမာပတ် (၈)ပါးတို့ကို ရရှိအောင် ပွားများအားထုတ်ပုံ အစီအရင်ကို
ရေးသားတင်ပြခဲ့ပြီးလေပြီ။ အာပေါကသိုဏ်းစသော အခြားအခြားသော ကသိုဏ်းတို့၌လည်း သမာပတ် (၈)ပါး
စီကို ရရှိအောင် နည်းမှီ၍ ကြိုးစားအားထုတ်ပါလေ။ ပုံစံတစ်ခု အနည်းငယ်ဆိုရသော် — အာပေါကသိုဏ်း၌
စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် ပွားများပါ။ ထိုနောင် ယင်းအာပေါကသိုဏ်း၌ အာကာသနိမိတ်ကို မြင်အောင်
ရှု၍ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းအာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို အာရုံပြု၍ ဝိညာဏ-
ဉ္စာယတနဈာန်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံ
ပြု၍ အာကိဉ္စာယတနဈာန်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းအာကိဉ္စာယတနဈာန်ကို အာရုံပြု၍ နေဝသညာ-
နာသညာယတနဈာန်ကိုလည်းကောင်း ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ပါ။ ဤမျှဆိုလျှင် သဘောပေါက်နိုင်-
လောက်ပေပြီ။

ယခုအခါတွင် **စတုရာရက္ခကမ္မဋ္ဌာန်းများ**ကို ဆက်လက်၍ ရေးသားတင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။ စတုရာရက္ခ
= အစောင့်လေးပါး ကမ္မဋ္ဌာန်းဟူသည် မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၊ မရဏာ-
နုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုတွင် မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှေ့ဦးစွာ ရေးသားတင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်
မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရေးသားပါက မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် ဗြဟ္မဝိဟာရကမ္မဋ္ဌာန်းချင်း တူညီနေသော ကရုဏာ
ကမ္မဋ္ဌာန်း မုဒိတာကမ္မဋ္ဌာန်း ဥပေက္ခာကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကိုပါ တစ်ပါတည်း ရေးသားတင်ပြပေအံ့။ ထိုသို့ ရေးသား
ရာ၌ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ **ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသ**၌ လာရှိသော အားထုတ်ပုံအစဉ်ကို အကျဉ်းချုပ်၍ ရေးသား
တင်ပြမည် ဖြစ်ပေသည်။

ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသပိုင်း

မေတ္တာဘာဝနာ

ဤမေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများအားထုတ်လိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် - “ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ရှေးဦးစွာ မေတ္တာဘာဝနာကို မပွားအပ်။ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ အချင်းခပ်သိမ်း မေတ္တာဘာဝနာကို မပွားအပ်” - ဟု မေတ္တာဘာဝနာကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သိထားသင့်၏။

၁။ အပ္ပိယပုဂ္ဂလ = မချစ်မနှစ်သက်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် (= မိမိ၏လည်းကောင်း၊ မိမိချစ်သူ၏လည်းကောင်း အကျိုးစီးပွားကို ရွက်ဆောင်မပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ မိမိမုန်းသူ၏ အကျိုးစီးပွားကို ရွက်ဆောင်ပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း ငြ-မျိုး၏တည်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်)،

၂။ အတိပ္ပိယသဟာယက = အလွန်ချစ်ခင်အပ်သော အဖော်သူငယ်ချင်း၊

၃။ မဇ္ဈတ္တ = မချစ်မမုန်း အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊

၄။ ဝေရီပုဂ္ဂလ = ရန်သူပုဂ္ဂိုလ် (= မိမိ၏လည်းကောင်း၊ မိမိချစ်သူ၏လည်းကောင်း အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ရွက်ဆောင်ပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်) -

ဤပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုးတို့ကား ရှေးဦးစွာ မေတ္တာမပွားသင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။

၅။ လိင်္ဂဝိသဘာဝ = လိင်မတူသောပုဂ္ဂိုလ် (ဤပုဂ္ဂိုလ်ကား သီးသန့်တစ်ဦးချင်း အာရုံပြု၍ မေတ္တာ မပွား-ကောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။)

၆။ ကာလကတ = ကွယ်လွန်သွားသောပုဂ္ဂိုလ် (ဤပုဂ္ဂိုလ်ကား လုံးဝ မေတ္တာမပွားသင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။)

အကြောင်းကား ဤသို့တည်း။ မချစ်မနှစ်သက်အပ်သော အပ္ပိယပုဂ္ဂိုလ်ကို ချစ်ခင်နှစ်သက်အပ်သော ပိယပုဂ္ဂိုလ်အရာ၌ ထား၍ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ပင်ပန်းတတ်၏။ အလွန်ချစ်ခင်မြတ်နိုးအပ်သော အပေါင်းအဖော်သူငယ်ချင်း ဖြစ်သည့် အတိပ္ပိယပုဂ္ဂိုလ်ကို အလယ်အလတ် မချစ်မမုန်း မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်အရာ၌ ထားလျက် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းသော ယောဂါဝစရ ရဟန်း၏ စိတ်သည်လည်း ပင်ပန်းတတ်၏။ မပြောပစလောက် အနည်းငယ်မျှသာဖြစ်သော ဆင်းရဲဒုက္ခသည် ဖြစ်ပေါ်လာလတ်သော် မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများအားထုတ်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ငိုအံ့သောအခြင်းအရာသို့ ရောက်အံ့သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ မချစ်မမုန်း လျစ်လျူရှုထိုက်သည့် မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကို အလေးဂရုပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်အရာ၌လည်းကောင်း ချစ်မြတ်နိုးအပ်သော ပိယပုဂ္ဂိုလ်အရာ၌လည်းကောင်း ထားလျက် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည်လည်း ပင်ပန်းတတ်၏။ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား အမျက်ဒေါသသည် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုးတို့၌ ရှေးဦးစွာ မေတ္တာမပွားအပ်။ (မေတ္တာဈာန်ရပြီးရာ အခါ၌ကား ပွားနိုင်သည်။)

လိင်မတူသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို သီးသန့်တစ်ဦးချင်း အာရုံပြု၍ မေတ္တာပွားခဲ့သော် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ရာဂဖြစ်လာတတ်၏။ သေလွန်သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အာရုံပြု၍ မေတ္တာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်း-ခဲ့သော် မေတ္တာဈာန်ကို မရရှိနိုင်။ ထို့ကြောင့် လိင်မတူသူကို သီးသန့်တစ်ဦးချင်း အာရုံပြု၍ မေတ္တာမပွားအပ်။ သေသူကိုကား အချင်းခပ်သိမ်း မပွားအပ်။ သို့သော် မေတ္တာဈာန်ကို ရရှိပြီးရာ ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြား သီမကို ဖြူဖျက်ပြီးရာအခါ၌ကား သဗ္ဗာ ကုတ္တိယော = အမျိုးသမီးအားလုံးတို့သည်၊ သဗ္ဗေ ပုရိသာ = အမျိုးသားအားလုံးတို့သည် ဘေးရန်ကင်းကြပါစေ - ဤသို့စသည်ဖြင့် မေတ္တာဘာဝနာကို ပွားနိုင်သည်။ မေတ္တာပွားသင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်အစဉ်မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

- ၁။ အဟံ အဝေရော ဟောမိ = ငါသည် ဘေးရန်ကင်းပါစေ၊
- ၂။ အဟံ အဗျာပဇ္ဇော ဟောမိ = ငါသည် စိတ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ၊
- ၃။ အဟံ အနီယော ဟောမိ = ငါသည် ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ၊
- ၄။ အဟံ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရာမိ = ငါသည် ကျန်းကျန်းမာမာ ချမ်းချမ်းသာသာဖြင့် မိမိ၏ ခန္ဓာဝန်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ပါစေ။

ဤသို့ မိမိကိုယ်ကို အာရုံယူ၍ ရှေးဦးစွာ အချိန်အနည်းငယ် မေတ္တာပွားခြင်းမှာ မေတ္တာစာအတွက် မဟုတ်ပါ။ မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာပွားရာ၌ သက်သေအဖြစ်၌ ထားသည်၏အစွမ်းဖြင့် မေတ္တာပွားရန် ဖွင့်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ မေတ္တာစာကို အလိုရှိ၍ မေတ္တာစာကို ရရှိအောင်ပွားများ အားထုတ်ရမည့် မေတ္တာစာ၏ တည်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်အစဉ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

- ၁။ ဝိယဂရဘာဝနီယ = ချစ်ခင်အပ် လေးစားအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၂။ အတိပ္ပိယသဟာယက = အလွန်ချစ်ခင်အပ်သော သူငယ်ချင်းအပေါင်းအဖော်၊
- ၃။ မဇ္ဈတ္တ = မချစ်မမုန်း အလယ်အလတ် လျစ်လျူရှုထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၄။ ဝေရီ = ရန်သူပုဂ္ဂိုလ် —

ဤပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုးတို့သည် လိင်တူပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ ဖြစ်စေရမည်။ ဧဝရူပေ စ ပုဂ္ဂလေ ကာမံ အပ္ပနာ သမ္ပဇ္ဇတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂၈၉။) နှင့်အညီ အမှတ်(၁) ဖြစ်သည့် ချစ်ခင်လေးစားအပ်သော လိင်တူပုဂ္ဂိုလ်ကို မေတ္တာ ပွားရာ၌ အပ္ပနာစာသမာဓိကို ဆိုက်သည်တိုင်အောင် ပွားများရမည် ဖြစ်သည်။ စိတ်ဓာတ် နူးညံ့ပျော့ပျောင်း လာပါမှ အခြားပုဂ္ဂိုလ်ကောဋ္ဌာသ တစ်ခုသို့ အစဉ်အတိုင်း ပြောင်းရွှေ့၍ မေတ္တာစာရသည့် တိုင်အောင် ပွားများရ၏။

ပွားများပုံ

အယံ သပ္ပရိသော —

- ၁။ အဝေရော ဟောတု၊
- ၂။ အဗျာပဇ္ဇော ဟောတု၊
- ၃။ အနီယော ဟောတု၊
- ၄။ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရတု။

ဤသုတော်ကောင်းသည် —

- ၁။ ဘေးရန်ကင်းပါစေ၊
- ၂။ စိတ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ၊
- ၃။ ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ၊
- ၄။ ကျန်းကျန်းမာမာ ချမ်းချမ်းသာသာဖြင့် မိမိ၏ခန္ဓာဝန်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ပါစေ။

အသင်သုတော်ကောင်းသည် ရှေးဦးစွာ အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြထားသည့်အတိုင်း မိမိကိုယ်ကို အချိန် အနည်းငယ် မေတ္တာပွားပါ။ မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာပွားမှုမှာ မေတ္တာစာကို မရမီ ခေတ္တခဏပွားခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ မေတ္တာစာ ရပြီးနောက်ပိုင်း၌ကား ပွားရန်မလိုပါ။ (သီမာသမ္ပေဒဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြားပြုအောင် ပုဂ္ဂိုလ် အပိုင်းအခြားကို ဖြိုဖျက်ရန်အတွက်ကား မိမိကိုယ်ကိုလည်း ထိုအခါကျမှ ထပ်မံပွားရမည်သာ ဖြစ်သည်။) ထိုသို့ ပွားပြီးနောက် သည်းခံခြင်း ခန္တီတရား၏ အကျိုး၊ ဒေါသ၏ အပြစ်တို့ကို ဉာဏ်မှီသမျှ ဆင်ခြင်ပါ။ ထိုနောင်

အောက်ပါအတိုင်း ပြုကျင့်ပါ။

ရှေးဦးစွာ မိမိရရှိထားပြီးသည့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ထူထောင်ပါ။ ဩဒါတကသိုဏ်း သို့မဟုတ် အာလောကကသိုဏ်းကို အာရုံယူ၍ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ထူထောင်ပါက ပိုကောင်းပါသည်။ ထိုနောင် လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင်များ ပြီးပြီးပြတ်ပြတ် တလက်လက် တောက်ပလာသောအခါ ယင်းလင်းရောင်ခြည်၏ အကူအညီဖြင့် မိမိချစ်ခင်လေးစားအပ်သော လိင်တူ ဆရာသမားတစ်ဦးကိုဖြစ်စေ ဆရာသမားနှင့် အလားတူ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကိုဖြစ်စေ လှမ်းအာရုံယူပါ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ပုံမှာ မိမိမြင်ဖူးခဲ့စဉ်က စိတ်အကြည်နူးဆုံးပုံ ဖြစ်ပါစေ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို သို့မဟုတ် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ပုံကို လက်နှိပ်ဓာတ်မီးဖြင့် ထိုးကြည့်သည့်အခါ ထင်ထင်ရှားရှား မြင်ရသလို မြင်အောင် ကြည့်ပါ။ ပြီးနေသည့်ပုံ တရားထိုင်နေသည့်ပုံ မတ်တတ်ရပ် တရားနှလုံးသွင်းနေသည့်ပုံ စသည်တို့တွင် မိမိကြိုက်နှစ်သက်ဆုံးပုံကို ပြန်၍ အာရုံယူပါ။ အသက်ထင်ရှား မြင်နေရသကဲ့သို့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို မြင်တွေ့အောင် ကြည့်ပါ။ မြင်သောအခါ —

ဤသူတော်ကောင်းသည် —

- ၁။ ဘေးရန်ကင်းပါစေ၊
- ၂။ စိတ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ၊
- ၃။ ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ၊
- ၄။ ကျန်းကျန်းမာမာ ချမ်းချမ်းသာသာဖြင့် မိမိ၏ခန္ဓာဝန်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ပါစေ။

ဤသို့လျှင် အချိန်အနည်းငယ် မေတ္တာဘာဝနာကို ပွားများကြည့်ပါ။ ဤသို့ အချိန်အနည်းငယ် သို့မဟုတ် အကြိမ်အနည်းငယ် ပွားများပြီးသောအခါ ထိုမေတ္တာပွားနည်း (၄)မျိုးမှ မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ၊ မေတ္တာပွား၍ စိတ်တွင် နှစ်နှစ်ကာကာဖြစ်ရာ မေတ္တာပွားနည်း တစ်ခုကို ရွေးချယ်ပါ။ ဥပမာ — ဤသူတော်ကောင်းသည် စိတ်ဆင်းရဲကင်းပါစေဟူသော မေတ္တာပွားနည်းကို ရွေးချယ်သည် ဆိုပါစို့။ ထိုသူတော်ကောင်း၏ စိတ်ကြည်နူး၍ ပြီးရှင်ကြည်လင်နေသောပုံကို လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင် အကူအညီဖြင့် မြင်အောင် စိုက်ကြည့်ပါ။ ထိုသူတော်ကောင်းကို မိမိမြင်ခဲ့ဖူးစဉ်က စိတ်အချမ်းသာဆုံးပုံ ဖြစ်ပါစေ၊ အသက်ရှင်နေဆဲပုံ ဖြစ်ပါစေ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြု၍ —

“ဤသူတော်ကောင်းသည် စိတ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ စိတ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ” —

ဤသို့လျှင် ကြိမ်ဖန်များစွာ ပွားများပါ။ ထိုပြီးရှင်လျက် စိတ်ကြည်နူးနေသော သတ္တဝါပညတ်အာရုံ၌ မေတ္တာဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်ထားပါ။ ဩဒါတကသိုဏ်း အာလောကကသိုဏ်းစသည်တို့ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့တိုင်အောင် ထူထောင်ထားသော ရှေးရှေးဘာဝနာသမာဓိတို့၏ စွမ်းအားကြောင့် = အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှုကြောင့် ယင်းမေတ္တာဘာဝနာစိတ်သည် ထိုသတ္တဝါပညတ်အာရုံ၌ အချိန်အနည်းငယ် အတွင်းမှာပင် ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်၍ တည်နေတတ်ပေသည်။ အကယ်၍ ထိုသတ္တဝါပညတ်အာရုံမှာ ပျောက်ပျောက်သွားခဲ့သော် ဩဒါတကသိုဏ်း သို့မဟုတ် အာလောကကသိုဏ်း စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို တစ်ဖန် ပြန်၍ ဝင်စားပါ။ လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင်များ အားကောင်းလာသောအခါ ထိုသတ္တဝါပညတ်ကို တစ်ဖန်ပြန်၍ အာရုံယူပါ။ ထိုသတ္တဝါပညတ်အာရုံသည် တစ်ဖန်ပြန်၍ ထင်ရှားလာသောအခါ မေတ္တာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆက်လက်စီးဖြန်းပါ။ ထိုသတ္တဝါပညတ်အာရုံ၌ မေတ္တာဘာဝနာစိတ်ကို တစ်နာရီ နှစ်နာရီစသည် အချိန်မျှလောက် ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍တည်နေအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ပါ။ တစ်နာရီ နှစ်နာရီစသည်ဖြင့် မေတ္တာဘာဝနာစိတ်သည် ထိုသတ္တဝါပညတ်အာရုံ၌ ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍ တည်လာသောအခါ ထိုသမာဓိသည်လည်း ထိုင်တိုင်းရ၍ ခိုင်မြဲလာသောအခါ ဈာန်အင်္ဂါများကို ဆင်ခြင်ကြည့်ပါ။ ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးတို့ ထင်ရှားနေပါက ပထမဈာန်သမာဓိသို့

ဆိုက်ပြီ ဖြစ်၏။ ယင်း ပထမဈာန်သမာဓိကို ဝသီဘော်ငါးတန် နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်၍ ဒုတိယဈာန်သို့၊ ဒုတိယဈာန်သမာဓိကိုလည်း ဝသီဘော် ငါးတန် နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်၍ တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် ဆက်လက်ပွားများပါ။

ချာန်အင်္ဂါငါးပါး

- ၁။ ဝိတက် = သတ္တဝါပညတ် အာရုံ၌ မေတ္တာဘာဝနာစိတ်ကို ရှေးရှုတင်ပေးခြင်းသဘော။
- ၂။ ဝိဇာရ = သတ္တဝါပညတ် အာရုံကို ထပ်ကာထပ်ကာ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ခြင်းသဘော။
- ၃။ ပီတိ = သတ္တဝါပညတ် အာရုံကို နှစ်သက်ခြင်းသဘော။
- ၄။ သုခ = သတ္တဝါပညတ် အာရုံ၏ အရသာကို ချမ်းချမ်းသာသာ ခံစားခြင်းသဘော။
- ၅။ ဧကန္တတာ = သတ္တဝါပညတ် အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်၌ စိတ်ကျရောက် တည်ငြိမ်နေခြင်းသဘော။

“ဤသူတော်ကောင်းသည် စိတ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ” ဟူသော မေတ္တာဘာဝနာ၌ တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်သည် တိုင်အောင် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပြီးသောအခါ ထိုသူတော်ကောင်းကိုပင် ထပ်မံအာရုံယူ၍ ဤသူတော်ကောင်းသည် —

- ၁။ ဘေးရန်ကင်းပါစေ (တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်အောင်)
- ၂။ စိတ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ (တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်အောင်)
- ၃။ ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ (တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်အောင်)
- ၄။ ကျန်းကျန်းမာမာ ချမ်းချမ်းသာသာဖြင့် မိမိ၏ခန္ဓာဝန်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ပါစေ (တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်-အောင်) —

မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆက်လက်စီးဖြန်းပါ။ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ လေ့ကျင့်ပါ။ မေတ္တာဈာန်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ဝင်စားပါ။

သစေ ပနဿ ဝေရိမ္ပိ စိတ္တမုပသံဟရတော တေန ကတာပရာဓာနဿရဏေန ပဋိယမုပ္ပဇ္ဇတိ၊ အထာနေန ပုရိမပုဂ္ဂလေသု ယတ္ထ ကတ္တစိ ပုနပ္ပုနံ မေတ္တံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ပုနပ္ပုနံ တံ ပုဂ္ဂလံ မေတ္တာယန္တေန ပဋိယံ ဝိနောဒေတဗ္ဗံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂၉၀။)

ပုရိမပုဂ္ဂလေသုတိ ပိယာဒီသု ဈာနဿ အာရမ္မဏဘူတေသု ပုရိမေသု ပုဂ္ဂလေသု။ မေတ္တံ သမာပဇ္ဇိ-တွာတိ ပဋိယံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ဥပ္ပါဒိတံ မေတ္တာဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ။ (မဟာဋီ-၁-၃၅၅)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့က ဝေရိ = ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရာ မေတ္တာဈာန်ကို ရသည်တိုင်အောင် အောင်မြင်မှုကို မရဖြစ်နေခဲ့သော် ပိယဂရုဘာဝနီယပုဂ္ဂိုလ်၊ အတိပိယ သဟာယကပုဂ္ဂိုလ်၊ မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မေတ္တာဈာန်ကို အဖန်ဖန် ဝင်စား၍ ဝေရိပုဂ္ဂိုလ်၌ တစ်ဖန်ပြန်၍ မေတ္တာ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါဟု ညွှန်ကြားထား၏။ ဤညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ဦးကို အာရုံပြု၍ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရာ၌ တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် ပွားများအားထုတ်ဖို့ လိုအပ်ပေသည်။ မေတ္တာဈာန်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ဝင်စားနိုင်ဖို့ လိုအပ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် အသင်သူတော်ကောင်းသည် အထက်ပါအတိုင်း ပိယဂရုဘာဝနီယ = ချစ်ခင်လေးစားအပ်-သော ဆရာသမားကိုဖြစ်စေ ဆရာသမားနှင့်အလားတူ ကြည်ညိုလေးစားထိုက်သူကို ဖြစ်စေ တတိယဈာန်သို့

တိုင်အောင်သော မေတ္တာဈာန်ကို အောင်မြင်စွာ ရရှိပြီးသောအခါ အလားတူပင် နောက်ထပ် ကြည်ညိုလေးစား ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို ပြောင်း၍ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။ တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်သည့် တိုင်အောင် ပွားများပါ။ မေတ္တာပွားနည်း (၄)မျိုးလုံး၌ မေတ္တာဈာန်ကို ရရှိအောင် ပွားများပါ။

ဘာဝေန္တေန စ ဧကေကသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ မုဒုံ ကမ္မနိယံ စိတ္တံ ကတွာ တဒနန္တရေ တဒနန္တရေ ဥပသံဟရိ-
တဗ္ဗံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂၈၉။)

ဈာနစိတ္တံ ဥပနေတဗ္ဗံ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ (မဟာဇီ-၁-၃၅၄။)

မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို မေတ္တာဈာန်ရသည့်တိုင်အောင် ပွားများအားထုတ်ရမည့် ပုဂ္ဂလကောဋ္ဌာသ = ပုဂ္ဂိုလ်အုပ်စုသည် ပိယဂရုဘာဝနီယ၊ အတိပ္ပိယသဟာယက၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီဟု လေးအုပ်စု ရှိ၏။ မေတ္တာ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်အုပ်စု တစ်ခုတစ်ခု၌ စိတ်ဓာတ်ကို နူးညံ့- အောင် မေတ္တာဘာဝနာအမှု၌ ခုံညားအောင် ပြုပြင်ပြီးမှ မေတ္တာဈာန်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ဝင်စား၍ နူးညံ့အောင် ပြုပြီးမှ နောက်ပုဂ္ဂိုလ်အုပ်စု တစ်ခု တစ်ခု၌ မေတ္တာဈာန်စိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်အပ် ဖြစ်စေအပ်၏ဟု ညွှန်ကြား ထားသောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်အုပ်စု တစ်မျိုးတစ်မျိုး၌ အနည်းဆုံး ဆယ်ယောက် အယောက်နှစ်ဆယ်ခန့်လောက် မေတ္တာဈာန်ကို ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ပါ။

- ၁။ ပိယဂရုဘာဝနီယပုဂ္ဂိုလ်၌ အယောက် (၂၀)ခန့်၊
- ၂။ အတိပ္ပိယသဟာယကပုဂ္ဂိုလ်၌ အယောက် (၂၀)ခန့်၊
- ၃။ မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်၌ အယောက် (၂၀)ခန့်၊
- ၄။ ဝေရီပုဂ္ဂိုလ်၌ ရှိခဲ့လျှင် ရှိသမျှပုဂ္ဂိုလ် -

ဤသို့ အစဉ်အတိုင်း ပွားပါ။ ပိယဂရုဘာဝနီယပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာဈာန်ကို ဝင်စား၍ စိတ်ဓာတ် နူးညံ့ ပျော့ပျောင်းလာသောအခါ အတိပ္ပိယသဟာယကပုဂ္ဂိုလ်၌ ပြောင်း၍ မေတ္တာဈာန်ကို ရရှိအောင် ကြိုးစားပါ။ အနည်းဆုံး ဆယ်ယောက် အယောက်နှစ်ဆယ်ခန့်၌ မေတ္တာဈာန်ကို ရရှိအောင်ပွားများပါ။ ထိုအခါ ပိယဂရု- ဘာဝနီယပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အတိပ္ပိယသဟာယကပုဂ္ဂိုလ်သည် ညီတူသွား၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှစ်မျိုးသည် ပိယပုဂ္ဂိုလ်အုပ်စု၌ တည်၍ ညီမျှသွားပေမည်။ ထိုအခါ မေတ္တာပွားရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်အစဉ်မှာ **အတ္တ၊ ပိယ၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီ** ဟု လေးမျိုး ရှိသွားပေမည်။

ပိယဂရုဘာဝနီယပုဂ္ဂိုလ်အုပ်စုနှင့် အတိပ္ပိယသဟာယကပုဂ္ဂိုလ်အုပ်စုသည် တစ်ပြေးတစ်ညီတည်းဖြစ်၍ မေတ္တာချင်းညီမျှသွားသော် မေတ္တာဈာန်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ဝင်စားသဖြင့် စိတ်ဓာတ်သည် နူးညံ့ပျော့ပျောင်း၍ မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်အုပ်စု၌ ပြောင်း၍ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရန် ခုံညားလတ်သော် မဇ္ဈတ္တ = မချစ် မမုန်း လျစ်လျူရှုထိုက်သူ အလယ်အလတ် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို အာရုံယူ၍ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို တတိယ ဈာန်သို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် စီးဖြန်းပါ။ အောင်မြင်မှုကို ရရှိခဲ့သော် နောက်တစ်ယောက်၌ အလားတူ မေတ္တာ ပွားပါ။ အနည်းဆုံး အယောက် (၂၀)ခန့် မေတ္တာပွားပါ။ မေတ္တာဈာန်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ဝင်စားပါ။ စိတ်ဓာတ် နူးညံ့ပျော့ပျောင်းလာ၍ ဝေရီ = ရန်သူပုဂ္ဂိုလ် မုန်းသည့်ပုဂ္ဂိုလ် အုပ်စု၌ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရန် ခုံညားလတ်သော် ရန်သူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက် = မုန်းသည့်ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက်၌ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စတင်၍ စီးဖြန်းပါ။ အနည်းငယ်မျှ မကျေမနပ်ဖြစ်ဖူးသူကို ရှေ့ဦးစွာ မေတ္တာပွားပါ။ အမုန်းဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ကို နောက်ဆုံး ထားပါ။ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ် မုန်းသည့်ပုဂ္ဂိုလ် မကျေမနပ်ဖြစ်ဖူးသည့်ပုဂ္ဂိုလ် မရှိက သီးသန့်ရှာကြ၍ ပွားရန် မလိုပါ။ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ရှိမှသာလျှင် ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်အုပ်စုကို ပွားရန်ဖြစ်သည်။ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ရှိပါက ကုန်အောင်ပွားပါ။ ယခု

ရေးသားခဲ့သော ပိယ၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီပုဂ္ဂိုလ် အုပ်စုအားလုံးသည် လိင်တူသည့် အသက်ရှင်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်သာ ဖြစ်စေ ရမည်။ အောင်မြင်မှု ရရှိပါက သီမာသမ္ဘေဒ = ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြား ပြုရန် ဆက်လက်၍ အားထုတ်ရ၏။

သီမာသမ္ဘေဒ = အပိုင်းအခြားပြုရန်

ဤသူကို အာရုံပြု၍ မေတ္တာစာရန်ကို ပွားများ၍ရ၏။ ဤသူကို အာရုံပြု၍ မေတ္တာစာရန်ကို ပွားများ၍ မရ ဟုဆိုလျှင် အပိုင်းအခြား ရှိနေသေး၏။ အပိုင်းအခြား မပြုသေးပေ။ ဤသူကို အာရုံပြု၍ မေတ္တာစာရန်ကို ဝင်စား ရသည်မှာ ပို၍ ကောင်း၏။ လွယ်ကူ၏။ ဤသူကို အာရုံပြု၍ မေတ္တာစာရန်ကို ဝင်စားရသည်မှာ သိပ်မကောင်းလှ။ မလွယ်ကူလှဟု ဆိုလျှင်လည်း အပိုင်းအခြား ရှိနေသေး၏။ အပိုင်းအခြား မပြုသေးပေ။ မေတ္တာချင်း မညီမျှသမျှ အပိုင်းအခြားကား ရှိနေသေးသည်သာ ဖြစ်၏။ အတ္တ၊ ပိယ၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးလုံး၌ မေတ္တာ စိတ်ဓာတ် ညီမျှအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ရ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်အုပ်စု အပိုင်းအခြားပြုအောင် ပုဂ္ဂိုလ်အုပ်စု တစ်ခုနှင့် တစ်ခု မေတ္တာစိတ်ဓာတ် ညီမျှသွားအောင် ကြိုးစားရာ၌ အောက်ပါအစဉ်အတိုင်း ကြိုးစားအားထုတ်ပါ။

- ၁။ အတ္တ = မိမိ၊
- ၂။ ပိယ = ပိယဂရုဘာဝနီယ + အတိပိယသဟာယက၊
- ၃။ မဇ္ဈတ္တ = မချစ်မမုန်း အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၄။ ဝေရီ = ရန်သူပုဂ္ဂိုလ် မုန်းသည့်ပုဂ္ဂိုလ် -

ထိုတွင် မိမိကိုယ်ကို အာရုံပြု၍ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရာ၌ကား မေတ္တာစာရန်ကို မရရှိနိုင်။ သို့သော် ဤအပိုင်း၌ သီမာသမ္ဘေဒ = ပုဂ္ဂိုလ်အုပ်စု အပိုင်းအခြားပြုရန် အတွက်သာ ပွားများခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မိမိကိုယ်ကို အာရုံပြု၍ အချိန်အနည်းငယ် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။ ထိုနောင် ပိယ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၌ တတိယစာရန်သို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။ ထိုနောင် မဇ္ဈတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၌လည်း တတိယစာရန်သို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။ ထိုနောင် ဝေရီပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၌လည်း တတိယစာရန်သို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။ ပိယ၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီ ပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦးလုံး၌ (၄)ချက်စီ (၄)ချက်စီ ပွားပါ။ တစ်ချက်တစ်ချက်၌ တတိယစာရန်သို့ ဆိုက်ပါစေ။

အောင်မြင်မှုကို ရရှိခဲ့သော် -

- ၁။ အတ္တ = မိမိကိုယ်ကို တစ်ဖန် ပြန်ပွားပါ။
- ၂။ ပိယ = နောက်ချစ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်၊
- ၃။ မဇ္ဈတ္တ = နောက်အလယ်အလတ် မချစ်မမုန်းပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်၊
- ၄။ ဝေရီ = နောက် ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် -

အလားတူပင် ထပ်၍ မေတ္တာပွားပါ။ အတ္တ၌ မေတ္တာစာရန်ကို မရနိုင်သော်လည်း ပိယ၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မေတ္တာပွားတိုင်း မေတ္တာပွားတိုင်း (၄)ချက်လုံး၌ တတိယစာရန်သို့ ဆိုက်ပါစေ။ ဤသို့လျှင် ပိယ၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ တစ်ယောက်ပြီး တစ်ယောက်ပြီး တစ်ယောက် ပြောင်း၍ အတ္တ၊ ပိယ၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီဟူသော အစဉ်အတိုင်း အကြိမ်များစွာ အခေါက်ပေါင်းများစွာ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။ ထိုသို့ မေတ္တာပွားရာ၌ မေတ္တာဘာဝနာ၏ အရှုခံအာရုံဖြစ်သည့် သတ္တဝါပညတ်များသည် တစ်ယောက်ပြီး တစ်-ယောက် ပြောင်းနေပါသော်လည်း မေတ္တာဘာဝနာစိတ် မေတ္တာစာရန်စိတ်မှာ ညီမျှမှု ရှိနေအောင် အကြိမ်များစွာ ပွားများပါ။ မေတ္တာဘာဝနာ၏ အရှုခံအာရုံဖြစ်သည့် သတ္တဝါပညတ်တွေသည် မည်သို့ပင် ပြောင်းသွားစေကာမူ

တူညီသော မေတ္တာဘာဝနာစိတ် တစ်မျိုးတစ်စားတည်းသာ တူမျှသော မေတ္တာစာရန် တစ်မျိုးတစ်စားတည်းသာ တည်ရှိနေပါက သီမာသမ္ဘေဒဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြားကား ပြိုသွားပြီ ဖြစ်၏။ အတ္တ၊ ပိယ၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီဟူသော ပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုးတို့တွင် မည်သူ့ကို သတ်ဖို့ရန် ခေါ်သွားပါဟု ပြောဆိုနိုင်သေးလျှင် သီမာသမ္ဘေဒ မဖြစ်သေး။ ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြား ရှိနေသေး၏။ မည်သူ့ကို သတ်ဖို့ရန် ခေါ်သွားပါဟု မပြောရန်လျှင် ပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုးလုံး၌ ညီမျှသော မေတ္တာစိတ်ဓာတ်ရှိလျှင် သီမာသမ္ဘေဒ ဖြစ်ပြီ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြား ပြိုလေပြီ။

ဧဝံ သီမာသမ္ဘေဒသမကာလမေဝ စ ဣမိနာ ဘိက္ခုနာ နိမိတ္တဉ္စ ဥပစာရဉ္စ လဒ္ဓံ ဟောတိ။ သီမာသမ္ဘေဒေ ပန ကတေ တမေဝ နိမိတ္တံ အာသေဝန္တော ဘာဝေန္တော ဗဟုလိကရောန္တော အပ္ပကသိရေနေဝ ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယေနေဝ အပ္ပနံ ပါပုဏာတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၀၁။)

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြားကို ပယ်ဖျက်သည်နှင့်မျှသော ကာလ၌သာလျှင် ဤ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာနိက ရဟန်းတော်သည် ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြား ကင်းသော သတ္တဝါပညတ်နိမိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပစာရစာရန်ကိုလည်းကောင်း ရရှိသည် ဖြစ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြားကို ပယ်ဖျက်ခြင်း = သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုပြီး လတ်သော်ကား ထိုသီမာသမ္ဘေဒ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြား ကင်းနေသော သတ္တဝါ ပညတ်ဟူသော ထိုသမထနိမိတ်ကိုပင်လျှင် ရိုသေစွာ မှီဝဲခဲ့သော် ပွားများခဲ့သော် ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာ ပြုခဲ့သော် မငြိုမငြင်သဖြင့်လျှင် ပထဝီကသိုဏ်း၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ပထမစာရန် ဒုတိယစာရန် တတိယစာရန် ဟူသော အပ္ပနာစာရန်သို့ ရောက်ရှိနိုင်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၀၁။)

နိမိတ် — ကသိုဏ်းကမ္မဋ္ဌာန်းစသည်တို့၌ ထိုထိုကသိုဏ်းဝန်းစသည်ကို သိမ်းဆည်းခြင်းကို အရင်းခံ ပြုသဖြင့် ဘာဝနာ၏စွမ်းအားကြောင့် ရရှိလာသော ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို အမှီပြု၍ စာရန်၏ကျက်စားရာ အာရုံအဖြစ် ဖြင့် ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ ထင်လာသကဲ့သို့ ဤမေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အလားတူ ထင်လာသော ပဋိဘာဂနိမိတ်မည်သည် မရှိပေ။ စင်စစ်အားဖြင့်သော်ကား ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အကြင်သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြားကို ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးခြင်း ဤသီမာသမ္ဘေဒကို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရရှိ၏။ ထိုသီမာသမ္ဘေဒ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြား ကင်းသော သတ္တဝါပညတ်အာရုံသည်သာလျှင် ပဋိဘာဂနိမိတ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း- ကြောင့် နိမိတ် မည်၏။ မှန်ပေသည် — ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အတ္တ ပိယ မဇ္ဈတ္တ ဝေရီဟူသော ပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုးတို့ အပေါ်၌ မေတ္တာဘာဝနာ၏ စွမ်းအားကြောင့် ညီမျှသော မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ထားကို ရရှိသဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြားကို ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်းဟူသော ထိုသီမာသမ္ဘေဒကို ရရှိလတ်သော် မေတ္တာဘာဝနာ၏ လွန်ကဲသော စွမ်းအား ရှိလာကြသည့် အတွက်ကြောင့် နီဝရဏတို့သည် ကွာကျသွားကြကုန်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ကိလေသာတို့သည် ငြိမ်ဝပ်သွားကြကုန်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပစာရသမာဓိဖြင့် မေတ္တာဘာဝနာစိတ်သည် ကောင်းစွာ တည်ကြည်လာသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် — ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြား ကင်းသော သတ္တဝါပညတ်နိမိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပစာရစာရန်ကိုလည်းကောင်း ရရှိသည်ဖြစ်၏ - ဤသို့စသော အထက် ပါ စကားရပ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ (မဟာဋီ-၁-၃၆၃။)

ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြားကင်းသော သီမာသမ္ဘေဒကို မရရှိခင်တုန်းကလည်း ပိယ မဇ္ဈတ္တ ဝေရီဟူသော ပုဂ္ဂိုလ် တို့ကို အာရုံယူ၍ ဥပစာရမေတ္တာစာရန် အပ္ပနာမေတ္တာစာရန်တို့ကို ရရှိခဲ့သည်သာ ဖြစ်၏။ ယခုတစ်ဖန် ရရှိသော ဥပစာရစာရန် အပ္ပနာစာရန်တို့ကား ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြားကို ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်း သီမာသမ္ဘေဒကို ရရှိပြီးနောက်မှ ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြားကင်းသော သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်ပေါ်လာသော ဥပစာရစာရန် အပ္ပနာစာရန်ဟူသော မေတ္တာစာရန်တို့ကိုသာ ရည်ညွှန်းထားသည်ဟု မှတ်သားပါ။

ထိုသို့ သီမာသမ္ဘေဒကို ရရှိပြီးနောက် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် —

၁။ အနောဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ (၅)မျိုး၊

၂။ ဩဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ (၇)မျိုး၊

၃။ ဒိသာဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ (၁၀)မျိုး —

တို့ကို ဆက်လက်၍ အားထုတ်နိုင်ပေသည်။

ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝသေန အပ္ပနာပုတ္တစိတ္တဿေဝ ဟိ အယံ ဝိကုဗ္ဗနာ သမ္ပဇ္ဇတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၀၁။)

တမ္ပိ အပ္ပနာပုတ္တစိတ္တဿေဝ သမ္ပဇ္ဇတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၀၂။)

အပ္ပနာပုတ္တစိတ္တဿေဝ န ဥပစာရမတ္တလာဘိနော။ ပဂုဏဗလဝဘာဝါပါဒနေန ဝေပုလ္လာဒိဝိသေသ-
ပုတ္တဿ ဩဓိသော၊ အနောဓိသော စ ဒိသာဖရဏာဒိဝသေန ဈာနဿ ပဝိဇ္ဇေနာ ဝိကုဗ္ဗနာ ဝိဝိဓာ ကိရိယာတိ
ကတ္တာ။ (မဟာဋီ-၁-၃၆၃။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၏ ညွှန်ကြားတော်မူချက်နှင့်အညီ အနောဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ၊
ဩဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ၊ ဒိသာဖရဏာ မေတ္တာတို့ကို ပွားများအားထုတ်လိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်
သီမာသမ္ဘေဒကို ရရှိပြီးနောက် ပိယ မဇ္ဈတ္တ ဝေရီဟူသော သတ္တဝါပညတ် အာရုံ၌ ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန်
တတိယဈာန်ဟူသော အပ္ပနာဈာန်တို့ကို ရရှိထားပြီး ဖြစ်ရပေမည်။ ဥပစာရဈာန်ကို ရရှိရုံမျှဖြင့်ကား မလုံ-
လောက်သေး ဟူလိုသည်။ (စတုတ္ထနည်းအရ မေတ္တာတတိယဈာန် ပဉ္စကနည်းအရ မေတ္တာစတုတ္ထဈာန်ကို
အဝါးဝစွာ လေ့လာထားပြီး ပွားများထားပြီး ဖြစ်ရမည် ဟူလို။)

အနောဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ (၅) မျိုး

- ၁။ သဗ္ဗေ သတ္တာ (က) အဝေရာ ဟောန္တိ။
(ခ) အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တိ။
(ဂ) အနီယာ ဟောန္တိ။
(ဃ) သုခိ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တိ။

၂။ သဗ္ဗေ ပါဏာ ။ ပ ။

၃။ သဗ္ဗေ ဘူတာ ။ ပ ။

၄။ သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာ ။ ပ ။

- ၅။ သဗ္ဗေ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ (က) အဝေရာ ဟောန္တိ။
(ခ) အဗျာပဇ္ဇာဟောန္တိ။
(ဂ) အနီယာ ဟောန္တိ။
(ဃ) သုခိ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တိ။

၁။ ခပ်သိမ်းကုန်သော ခန္ဓာငါးပါး၌ ငြိကပ်တွယ်တာခြင်း ရှိကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် —

- (က) ဘေးရန် ကင်းကြပါစေ၊
(ခ) စိတ်ဆင်းရဲ ကင်းကြပါစေ၊
(ဂ) ကိုယ်ဆင်းရဲ ကင်းကြပါစေ။

(ဃ) ကျန်းကျန်းမာမာ ချမ်းချမ်းသာသာဖြင့် မိမိတို့၏ ခန္ဓာဝန်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ။

၂။ ခပ်သိမ်းကုန်သော ထွက်သက် ဝင်သက် ရှိကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်။ ပ ။

၃။ ခပ်သိမ်းကုန်သော ကံကိလေသာကြောင့် ထင်ရှားဖြစ်ကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်။ ပ ။

၄။ ခပ်သိမ်းကုန်သော ငရဲသို့ ကျရောက်ခြင်းသဘော ရှိကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်။ ပ ။

၅။ ခပ်သိမ်းကုန်သော ခန္ဓာကိုယ်အတ္တဘော၌ အကျုံးဝင်ကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်။ ပ ။

ဩဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ (၇) မျိုး

၁။ သဗ္ဗာ ကုတ္တိယော (က) အဝေရာ ဟောန္တု၊
(ခ) အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု၊
(ဂ) အနိဃာ ဟောန္တု၊
(ဃ) သုခိ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု။

၂။ သဗ္ဗေ ပုရိသာ ။ ပ ။

၃။ သဗ္ဗေ အရိယာ ။ ပ ။

၄။ သဗ္ဗေ အနရိယာ ။ ပ ။

၅။ သဗ္ဗေ ဒေဝါ ။ ပ ။

၆။ သဗ္ဗေ မနုဿာ ။ ပ ။

၇။ သဗ္ဗေ ဝိနိပါတိကာ (က) အဝေရာ ဟောန္တု၊
(ခ) အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု၊
(ဂ) အနိဃာ ဟောန္တု၊
(ဃ) သုခိ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု။

၁။ ခပ်သိမ်းကုန်သော အမျိုးသမီးတို့သည် —

(က) ဘေးရန်ကင်းကြပါစေ၊

(ခ) စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊

(ဂ) ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊

(ဃ) ကျန်းကျန်းမာမာ ချမ်းချမ်းသာသာဖြင့် မိမိတို့၏ ခန္ဓာဝန်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ။

၂။ ခပ်သိမ်းကုန်သော အမျိုးသားတို့သည်။ ပ ။

၃။ ခပ်သိမ်းကုန်သော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့သည်။ ပ ။

၄။ ခပ်သိမ်းကုန်သော အရိယာမဟုတ်သော ပုထုဇန်တို့သည်။ ပ ။

၅။ ခပ်သိမ်းကုန်သော နတ် (ဗြဟ္မာ) တို့သည်။ ပ ။

၆။ ခပ်သိမ်းကုန်သော လူသားတို့သည်။ ပ ။

၇။ ခပ်သိမ်းကုန်သော အပါယ်သား သတ္တဝါတို့သည်။ ပ ။

အနောဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ (၅)မျိုး၊ ဩဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ (၇)မျိုး နှစ်ရပ်ပေါင်းသော် (၁၂)မျိုးတည်း။ တစ်မျိုးတစ်မျိုး၌ ဘေးရန်ကင်းကြပါစေ - စသည်ဖြင့် (၄)ချက် (၄)ချက်စီ မေတ္တာပွားရသဖြင့် (၄ × ၁၂ = ၄၈) မျိုး ဖြစ်သည်။

ပွားများအားထုတ်ပုံ အဓိအဓဉ်

- ၁။ မိမိရရှိထားပြီးသော သြဒါတကသိုဏ်း သို့မဟုတ် အာလောကကသိုဏ်းကို အာရုံပြု၍ စတုတ္ထဈာန် သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်ပါ။
- ၂။ အတ္တ၊ ပိယ၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီ ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့၌ ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြား ကင်းအောင် သီမာသမ္ပေဒကို ရရှိ ပြီးနောက် ပိယ မဇ္ဈတ္တ ဝေရီဟူသော သတ္တဝါပညတ်အာရုံ၌ မေတ္တာဈာန်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ဝင်စားပါ။
- ၃။ မေတ္တာညီမျှသောအခါ ကျောင်းဝင်းတစ်ခုအတွင်း၌ သို့မဟုတ် ခြံဝင်းတစ်ခုအတွင်း၌ တည်ရှိသော အထက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ် (၁၂)မျိုးကို လင်းရောင်ခြည် စွမ်းအင်အကူအညီဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်ပါ။ အမျိုးသား အမျိုးသမီး အရိယာ ပုထုဇန် လူ နတ် တိရစ္ဆာန် အပါယ်သားသတ္တဝါအားလုံးကို ခြုံငုံ၍ မြင်အောင် ကြည့်ပါ။ မြင်သောအခါ ထိုသတ္တဝါ အားလုံးကို အာရုံပြု၍ —

ခန္ဓာငါးပါး၌ ငြိကပ်တွယ်တာခြင်းရှိကြကုန်သော သတ္တဝါအားလုံးတို့သည် - ဘေးရန်ကင်းကြပါစေ ဘေးရန်ကင်းကြပါစေ ဟု မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကြိမ်ဖန်များစွာ စီးဖြန်းပါ။ တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်သည် တိုင်အောင် စီးဖြန်းပါ။ အောင်မြင်မှုကို ရရှိပါက စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၌လည်း တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်- ရောက်အောင်၊ ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၌လည်း တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်အောင်၊ ကျန်းကျန်းမာမာ ချမ်းချမ်း သာသာဖြင့် မိမိတို့၏ ခန္ဓာဝန်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၌လည်း တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် ဆက်လက်၍ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။ သဗ္ဗေသတ္တာ၌ (၄)ချက် မေတ္တာပွားရသကဲ့သို့ - သဗ္ဗေပါဏာ စသည် တို့၌လည်း အလားတူပင် (၄)ချက်စီ မေတ္တာပွားပါ။ အားလုံးပေါင်းသော် (၁၂ × ၄ = ၄၈) မျိုးသော မေတ္တာဈာန် များကို ရရှိအောင် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။

ကျောင်းဝင်းတစ်ခုအတွင်း၌ (၄၈)မျိုးသော မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို စီးဖြန်း၍ အောင်မြင်မှု ရရှိ- သောအခါ၊ ကျောင်းတိုက် နှစ်တိုက်သုံးတိုက် အတွင်း၌ သို့မဟုတ် ခြံဝင်း နှစ်ခုသုံးခုတို့၏ အတွင်း၌ (၄၈)မျိုး၊ ရပ်ကွက်တစ်ခုအတွင်း၌ သို့မဟုတ် ကျေးရွာတစ်ခုအတွင်း၌ (၄၈)မျိုး၊ မြို့နယ်တစ်ခုအတွင်း၌ (၄၈)မျိုး၊ ပြည်နယ် တစ်ခုအတွင်း၌ (၄၈)မျိုး၊ သို့မဟုတ် တိုင်းတစ်ခုအတွင်း၌ (၄၈)မျိုး၊ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်အတွင်း၌ (၄၈)မျိုး၊ တစ်ကမ္ဘာလုံး၌ (၄၈)မျိုး၊ (၃၁)ဘုံဟူသော စကြဝဠာတစ်ခုလုံး၌ (၄၈)မျိုး၊ အနန္တစကြဝဠာတို့၌ (၄၈)မျိုး — ဤသို့ တဖြည်းဖြည်း ဖြန့်ကြက်၍ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။

ဒိသာပရုဏာ မေတ္တာ ဧတောဓိမုတ္တိ (၁၀) မျိုး

အထက်ပါအတိုင်း အနန္တစကြဝဠာသို့ တိုင်အောင် ဖြန့်ကြက်၍ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများလျက် မေတ္တာဈာန်ကို ရရှိသောအခါ —

- ၁။ အရှေ့တည့်တည့် အနန္တစကြဝဠာ၌ (၄၈)မျိုး၊
- ၂။ အနောက်တည့်တည့် အနန္တစကြဝဠာ၌ (၄၈)မျိုး၊
- ၃။ မြောက်တည့်တည့် အနန္တစကြဝဠာ၌ (၄၈)မျိုး၊
- ၄။ တောင်တည့်တည့် အနန္တစကြဝဠာ၌ (၄၈)မျိုး၊
- ၅။ အရှေ့တောင်ထောင့်အရပ် အနန္တစကြဝဠာ၌ (၄၈)မျိုး၊
- ၆။ အနောက်မြောက်ထောင့်အရပ် အနန္တစကြဝဠာ၌ (၄၈)မျိုး၊

- ၇။ အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ် အနန္တစကြဝဠာ၌ (၄၈)မျိုး၊
- ၈။ အနောက်တောင်ထောင့်အရပ် အနန္တစကြဝဠာ၌ (၄၈)မျိုး၊
- ၉။ အောက်အရပ် အနန္တစကြဝဠာ၌ (၄၈)မျိုး၊
- ၁၀။ အထက်အရပ် အနန္တစကြဝဠာ၌ (၄၈)မျိုး -

ဤသို့လျှင် အရပ်ဆယ်မျက်နှာတို့၌ (၁၀ × ၄၈ = ၄၈၀) သော မေတ္တာဈာန်တို့ကို ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ပါ။ အနန္တစကြဝဠာသို့တိုင်အောင် ဖြန့်ကြက်လျက် ပွားများထားအပ်သော မေတ္တာဈာန် (၄၈)မျိုးကိုပါ ထပ်၍ ပေါင်းသော် (၄၈ + ၄၈၀ = ၅၂၈) သွယ်သော မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း မေတ္တာဈာန်များကို ရရှိနိုင်ပေသည်။ ဤ (၅၂၈) သွယ်သော မေတ္တာဈာန်တို့ကို အဝါးဝစွာ နိုင်နိုင်နင်းနင်း ဝင်စားနိုင်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မေတ္တသုတ္တန်စသော ထိုထိုသုတ္တန်တို့၌လာရှိသော မေတ္တာပွားနည်းများကို ပြောင်း၍ ပွားများအားထုတ်ပါက မေတ္တာဈာန်များကို လွယ်ကူစွာပင် ရရှိနိုင်ပေသည်။

မေတ္တာဈာန်၏ အကျိုး (၁၁) ပါး

ရဟန်းတို့ . . . စင်စစ်အားဖြင့် အရပ်ဆယ်မျက်နှာ အနန္တစကြဝဠာတို့၌ သတ္တဝါအားလုံးတို့အပေါ်ဝယ် ဖြန့်ကြက်၍ ရိုသေသဖြင့် မှီဝဲအပ်သော၊ မေတ္တာဈာန်ဆိုက်သည်တိုင်အောင် ပွားများ၍ ထားအပ်သော၊ မေတ္တာဈာန်ဝင်စားခြင်းကို ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြုအပ်သော၊ ကပြီးသော ယာဉ်ကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော၊ တည်ရာဝတ္ထုကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ ခိုင်ခိုင်ခံ့ခံ့ တည်တံ့အောင် ဆောက်တည်ထားအပ်သော၊ ဝသီဘော် ငါးတန် နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်အပ်ပြီးသော၊ စိတ်၏ ဒေါသစသော ဆန့်ကျင်ဘက် တရားတို့မှ လွတ်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်သော မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ၏ (၁၁)ပါးကုန်သော အကျိုးတရားတို့ကို မချွတ်ဧကန် ရလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်အပ်ကုန်၏။ အဘယ် (၁၁)ပါးတို့နည်းဟူမူ -

- ၁။ ချမ်းသာစွာ အိပ်စက်ရ၏။
- ၂။ ချမ်းသာစွာ အိပ်ရာမှ နိုးရ၏။
- ၃။ ယုတ်မာသော မကောင်းသော အိပ်မက်ဆိုးကို မမြင်မက်ရ။
- ၄။ လူသားတို့၏ ချစ်ခင်မြတ်နိုးမှုကို ခံယူရ၏။
- ၅။ နတ်တို့၏ ချစ်ခင်မြတ်နိုးမှုကို ခံယူရ၏။
- ၆။ နတ်တို့သည် ရင်ဝယ်သားကဲ့သို့ သနားစောင့်ရှောက်ကုန်၏။
- ၇။ ထိုမေတ္တာဈာန်ကို ဖြန့်ကြက်လေ့ ရှိသသူအား မီးသည်လည်းကောင်း၊ အဆိပ်သည်လည်းကောင်း၊ လက်နက်သည်လည်းကောင်း မရောက်မကပ်။
- ၈။ မေတ္တာဈာန်ဖြင့် နေလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် လျင်မြန်စွာ တည်ကြည်၏။ သမာဓိ အဖြစ်မြန်၏။
- ၉။ မျက်နှာအဆင်းသည် ကြည်လင်၏။
- ၁၀။ မတွေမဝေသည်ဖြစ်၍ စုတေရ၏။
- ၁၁။ မေတ္တာဈာန်သမာပတ်ထက် အလွန်ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ် တိုင်အောင်သော အထက် မဂ်ဖိုလ်ကို ထိုးထွင်း မသိခဲ့သော် ဗြဟ္မာပြည်သို့ လားရ၏။ (အံ-၃-၅၄၂။)

ကရုဏာဘာဝနာ

အသင်သူတော်ကောင်းသည် ရှေးဦးစွာ မိမိနှင့် နီးစပ်ရာ လိင်တူ အသက်ရှင်ဆဲ ဒုက္ခိတသတ္တဝါတစ်ဦးကို ရွေးချယ်ပါ။ ထိုသတ္တဝါ၏ ဆင်းရဲဒုက္ခများကို ဆင်ခြင်ပါ။ ကရုဏာကို ဖြစ်စေပါ။

ထိုနောင် ဩဒါတကသိုဏ်း သို့မဟုတ် အာလောကကသိုဏ်း စတုတ္ထဈာန်ကို ပြန်ဝင်စားပါ။ လင်းရောင်-ခြည်စွမ်းအင်များ အားကောင်းလာသောအခါ အထက်ပါ ဒုက္ခိတသတ္တဝါကို လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင် အကူအညီဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်ပါ။ မြင်သောအခါ ထိုဒုက္ခိတသတ္တဝါကို အာရုံပြု၍ မေတ္တာဈာန်ကို ဝင်စားပါ။ ထိုနောင် မေတ္တာဈာန်မှ ထ၍ ထိုဒုက္ခိတသတ္တဝါကိုပင် အာရုံပြု၍ —

အယံ သပ္ပရိသော ဒုက္ခာ မုစ္စတု။

= ဤသူတော်ကောင်းသည် ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်ပါစေ။ —

ဤသို့ကြိမ်ဖန်များစွာ ကရုဏာဘာဝနာကို ပွားပါ။ တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် ဝသီဘော်ငါးတန် နိုင်နင်းအောင် ပွားများပါ။ ထိုနောင် မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပိယပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ထိုနောင် မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ထိုနောင် ဝေရီပုဂ္ဂိုလ်၌ အစဉ်အတိုင်း ကရုဏာဘာဝနာကို တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် ပွားပါ။

ပုထုဇနိမှန်သမျှ အပါယ်ဘေးဆိုးကြီးမှ မလွတ်သေးသဖြင့် သနားစရာ သတ္တဝါချည်းသာတည်း။ သံသရာအဆက်ဆက်မှသည် ယနေ့တိုင်အောင် မှားခဲ့မိသော ဒုစရိုက်တို့ကြောင့် အပါယ်ဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခကို အပါယ်ဘေးမှ မလွတ်သမျှ ခံစားကြရဦးမည်သာ ဖြစ်ကြသဖြင့် သနားစရာချည်းသာတည်း။ သတ္တဝါတိုင်းသည် အိုဘေးဆိုးကြီး နာဘေးဆိုးကြီး သေဘေးဆိုးကြီးမှ မလွတ်မြောက်ကြသေးသဖြင့် သနားစရာချည်းသာတည်း။ ယင်းကဲ့သို့သော သနားစရာသဘောကို အာရုံယူ၍ သုခိတသတ္တဝါတို့၌လည်း ကရုဏာဘာဝနာကို ပွားနိုင်သည်။

အောင်မြင်မှုကို ရရှိပါက မေတ္တာဈာန်၌ ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အတ္တ၊ ပိယ၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီဟူသော ပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုးတို့၌ ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်းအခြားကင်းအောင် သီမာသမ္ဘေဒကိုပြု၍ သီမာသမ္ဘေဒပြုပြီးသော ထိုသတ္တဝါ ပညတ်နိမိတ်ကို မှီဝဲခြင်း ပွားများခြင်း အကြိမ်များစွာ ပြုခြင်းဖြင့် ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် ကရုဏာ အပ္ပနာဈာန်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ပါ။ ထိုနောင် အနောမိသောဖရဏာ ကရုဏာ၊ ဩမိသောဖရဏာ ကရုဏာ၊ ဒိသာဖရဏာ ကရုဏာဘာဝနာတို့ကို ဆက်လက်ပွားများပါ။

အနန္တစကြဝဠာ သတ္တဝါအားလုံးတို့အပေါ်၌ ဖြန့်ကြက်၍ ပွားများထားအပ်သော —

၁။ အနောမိသောဖရဏာ ကရုဏာဘာဝနာ (၅) မျိုး၊

၂။ ဩမိသောဖရဏာ ကရုဏာဘာဝနာ (၇) မျိုး၊

၃။ ဒိသာဖရဏာ ကရုဏာဘာဝနာ (၁၀ × ၁၂ = ၁၂၀) မျိုး၊

အားလုံးပေါင်းသော် ကရုဏာဘာဝနာ (၁၃၂) မျိုးတည်း။

မုဒိတာဘာဝနာ

မုဒိတာဘာဝနာကို ပွားများလိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် သုခိတသတ္တဝါဖြစ်သည့် အလွန်ချစ်ခင် မြတ်နိုးအပ်သော အပေါင်းအဖော် သူငယ်ချင်းဖြစ်သည့် လိင်တူ အသက်ရှင်ဆဲ အတိပိယသဟာယကပုဂ္ဂိုလ်ကို ရွေးချယ်ပါ။ မြင်လိုက်က ဝမ်းသာမှု ရှင်လန်းမှုကို အများဆုံး ဖြစ်စေနိုင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရွေးချယ်ပါ။

ဩဒါတကသိုဏ်း သို့မဟုတ် အာလောကကသိုဏ်း စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝင်စားပါ။ လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင်များ အားကောင်းလာသောအခါ အထက်ပါ သုခိတသတ္တဝါဖြစ်သည့် အတိပိယသဟာယက ပုဂ္ဂိုလ်ကို လှမ်းအာရုံ ယူပါ။ လက်နှိပ်မီးဖြင့် ထိုးစိုက်ကြည့်နေသကဲ့သို့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို မြင်သောအခါ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို အာရုံပြု၍ မေတ္တာဈာန်ကို တစ်ဖန် ဝင်စားပါ။ ထိုနောင် ကရုဏာဈာန်ကို တစ်ဖန် ဝင်စားပါ။ ထိုနောင် ကရုဏာဈာန်မှ ထ၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် အာရုံပြု၍ —

အယံ သပ္ပရိသော ယထာလဒ္ဓသမ္ပတ္တိတော မာဝိဂစ္ဆတု။

ဤသူတော်ကောင်းသည် ရရှိပြီးသော စည်းစိမ်ချမ်းသာမှ မရွေ့လျော့ပါစေသတည်း - ဟု —

ဤသို့ မုဒိတာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။ တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ပွားများပါ။ ရှေးရှေးသော ဘာဝနာသမာဓိတို့၏ အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုပေးမှု အရှိန်အဝါ သတ္တိထူးကြီးကို ဆက်ခံရသော ကရုဏာ မုဒိတာဘာဝနာသည် လွယ်ကူချောမောနေမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ အတိတ်က ချမ်းသာခဲ့သည့်ပုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ချမ်းသာနေဆဲပုံ၊ အနာဂတ်၌ ချမ်းသာလတ္တံ့ပုံတို့ကို အာရုံ ယူ၍ ရှုနိုင်သည်သာ ဖြစ်သည်။

ထိုနောင် ပိယပုဂ္ဂိုလ်၊ ထိုနောင် မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ ထိုနောင် ဝေရီပုဂ္ဂိုလ်၌ အစဉ်အတိုင်း မုဒိတာဘာဝနာကို ဖြစ်စေပါ။ မုဒိတာဈာန်ကို ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ပါ။ မုဒိတာအပွနာဈာန်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ပါ။ အတ္တ၊ ပိယ၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီ ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့၌ ညီမျှသော မုဒိတာဘာဝနာစိတ်ရှိအောင် ပုဂ္ဂိုလ် အပိုင်းအခြား ကင်းအောင် သီမာသမ္ဘေဒကို ပြု၍ သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုပြီးသော ထိုသတ္တဝါပညတ်နိမိတ်ကိုပင်လျှင် မှီဝဲခြင်း ပွားများခြင်း ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြုခြင်းဖြင့် မုဒိတာဘာဝနာ အပွနာဈာန်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ပါ။ ထိုနောင် အနန္တစကြဝဠာ၌ တည်ရှိကြသော အနန္တသတ္တဝါတို့ကို အာရုံပြု၍ —

၁။ အနောဓိသောဖရဏာ မုဒိတာဘာဝနာ (၅) မျိုး၊

၂။ ဩဓိသောဖရဏာ မုဒိတာဘာဝနာ (၇) မျိုး၊

၃။ ဒိသာဖရဏာ မုဒိတာဘာဝနာ (၁၀ × ၁၂ = ၁၂၀) မျိုး၊

အားလုံးပေါင်းသော် မုဒိတာဘာဝနာ (၁၃၂) မျိုး၊

ဤ မုဒိတာဘာဝနာတို့ကို ဆက်လက်၍ ပွားများပါ။ မေတ္တာဈာန်၌ ဆိုခဲ့သည့် အချက်အလက်တို့ကို နည်းမှီ၍သာ ပွားများပါ။

ဥပေက္ခာဘာဝနာ

ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်လိုသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးစွာ —

- ၁။ သြဒါတကသိုဏ်း သို့မဟုတ် အာလောကကသိုဏ်း စတုတ္ထဈာန်ကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝင်စားပါ။ လင်းရောင်-ခြည် စွမ်းအင်များ အားကောင်းလာသောအခါ —
- ၂။ မချစ်မမုန်း အလယ်အလတ် မဇ္ဈတ္တ လိင်တူ အသက်ရှင်ဆဲ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို အာရုံပြု၍ တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။
- ၃။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် အာရုံပြု၍ တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် ကရုဏာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။
- ၄။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် အာရုံပြု၍ တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် မုဒိတာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။

ထိုသို့ ရအပ်ပြီးသော တတိယဈာန်ရှိသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီးသော ယင်း ဗြဟ္မဝိဟာရ တတိယဈာန်မှ ထ၍ —

- ၁။ **သုခိတာ ဟောန္တု** = သတ္တဝါတို့သည် ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်ကြပါစေကုန်သတည်းဟု ဤသို့ စသည်ဖြင့် မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရ တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းခြင်းသည် ယင်း တတိယဈာန်၏ သတ္တဝါတို့ အပေါ်၌ မြတ်နိုးတနာ ပြုသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့် ယှဉ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
- ၂။ **ဒုက္ခာ မုစ္ဆန္တု** = သတ္တဝါတို့သည် ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်ကြပါစေကုန်သတည်း - ဤသို့ ကရုဏာဗြဟ္မဝိဟာရ ဘာဝနာကို တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် စီးဖြန်းခြင်းသည် ယင်း တတိယဈာန်၏ မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်း၏ အနီး၌ ကျင်လည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
- ၃။ **ယထာလဒ္ဓ သမ္ပတ္တိတော မာဝိဂစ္ဆန္တု** = သတ္တဝါတို့သည် ရရှိပြီးသော စည်းစိမ်ချမ်းသာမှ မရွေ့လျော့ ကြပါစေကုန်သတည်း - ဤသို့ မုဒိတာဗြဟ္မဝိဟာရ ဘာဝနာကို တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် စီးဖြန်းခြင်းသည် ယင်း တတိယဈာန်၏ ဝမ်းမြောက်ခြင်း သောမနဿနှင့် ယှဉ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ရုန့်ရင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း —

ဤသို့လျှင် မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရ တတိယဈာန် ကရုဏာဗြဟ္မဝိဟာရ တတိယဈာန် မုဒိတာဗြဟ္မဝိဟာရ တတိယဈာန်တို့၌ အပြစ်ကို မြင်အောင်ရှု၍ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ စတုတ္ထဈာန်၏ ငြိမ်သက်သောသဘော ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အကျိုးအာနိသံသကိုလည်း မြင်အောင်ရှု၍ ထိုယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ပြကတေအားဖြင့် သာလျှင် လျစ်လျူရှုလေ့ရှိသော ဥပေက္ခာအရာ၌ ထားနိုင်သော (အထက်၌ တင်ပြထားသည့်အတိုင်း မေတ္တာ ဗြဟ္မဝိဟာရ တတိယဈာန် ကရုဏာဗြဟ္မဝိဟာရ တတိယဈာန် မုဒိတာဗြဟ္မဝိဟာရ တတိယဈာန်တို့ကို ပွားထားပြီးသော) အကြင် အလယ်အလတ် မချစ်မမုန်း မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိ၏။ ထိုပြကတေ မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကို လျစ်လျူရှု၍ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ပွားများပုံမှာ — ထိုမဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးတည်းကိုပင် အာရုံပြု၍ မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရ တတိယဈာန် ကရုဏာဗြဟ္မဝိဟာရ တတိယဈာန် မုဒိတာဗြဟ္မဝိဟာရ တတိယဈာန်တို့ကို ဝင်စားပြီးနောက် အထက်ပါအတိုင်း ဆင်ခြင်၍ သို့မဟုတ် ဤသူတော်ကောင်းသည် ငါက —

- ၁။ ဘေးရန်ကင်းပါစေဟု မေတ္တာဘာဝနာကို ပွားများသော်လည်း ဘေးရန်ကင်းချင်မှ ကင်းမည်၊ စိတ်ဆင်းရဲ ကင်းပါစေဟု မေတ္တာဘာဝနာကို ပွားများသော်လည်း စိတ်ဆင်းရဲ ကင်းချင်မှ ကင်းမည်၊ ကိုယ်ဆင်းရဲ

ကင်းပါစေဟု မေတ္တာဘာဝနာကို ပွားများသော်လည်း ကိုယ်ဆင်းရဲ ကင်းချင်မှ ကင်းမည်၊ ကျန်းကျန်းမာမာ ချမ်းချမ်းသာသာဖြင့် မိမိ၏ ခန္ဓာဝန်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ပါစေဟု မေတ္တာဘာဝနာကို ပွားများသော်လည်း ကျန်းကျန်းမာမာ ချမ်းချမ်းသာသာဖြင့် မိမိ၏ ခန္ဓာဝန်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ချင်မှ ရွက်ဆောင်နိုင်မည်။

၂။ ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်ပါစေဟု ကရုဏာဘာဝနာကို ပွားများသော်လည်း ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်ချင်မှ လွတ်မည်။

၃။ ရရှိပြီး စည်းစိမ်ချမ်းသာမှ မရွေ့လျော့ပါစေသတည်းဟု မုဒိတာဘာဝနာကို ပွားများသော်လည်း ရရှိပြီး စည်းစိမ်ချမ်းသာမှ ရွေ့လျော့ချင်လည်း ရွေ့လျော့မည်။

၄။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ သတ္တဝါအားလုံးတို့သည် ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ ရှိကြကုန်၏ဟု ဤသို့ ဆင်ခြင်၍ —

အယံ သပ္ပုရိသော ကမ္မဿကော။

ဤသူတော်ကောင်းသည် ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ ရှိ၏။ —

ဤသို့လျှင် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ပွားများပါ။ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဗြဟ္မဝိဟာရတရားတို့၌ တတိယဈာန်ကို အခြေခံပြီးမှ တက်လာသဖြင့် ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ စတုတ္ထဈာန်သို့ မကြာမီ အချိန်ကာလ အတွင်းမှာပင် ဆိုက်ရောက်သွားပေလိမ့်မည်။ အောင်မြင်မှုရရှိပါက အလားတူပင် မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ် ခပ်များများ၌ လည်းကောင်း၊ ထိုနောင် ပိယပုဂ္ဂိုလ် ခပ်များများ၌လည်းကောင်း၊ ထိုနောင် အတိပ္ပိယသဟာယကပုဂ္ဂိုလ် ခပ်များများ၌လည်းကောင်း၊ ထိုနောင် ဝေရီပုဂ္ဂိုလ် ခပ်များများ၌လည်းကောင်း တစ်ဦးချင်းကို အာရုံပြု၍ ပုံစံတူပင် ဥပေက္ခာဘာဝနာကို ပွားများပါ။ ထိုနောင် အတ္တ၊ ပိယ၊ မဇ္ဈတ္တ၊ ဝေရီဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့၌ ပုဂ္ဂိုလ်အပိုင်း အခြား ကင်းအောင် သီမာသမ္ဘေဒကိုပြု၍ သီမာသမ္ဘေဒပြုပြီးနောက် ရရှိလာသော ထိုသတ္တဝါပညတ်နိမိတ် ကိုပင် အာရုံပြု၍ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာကို မှီဝဲပါ ပွားများပါ ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြုပါ။ ဤသို့ ပြုကျင့်သော ထိုယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ပထဝီကသိုဏ်း၌ ဖွင့်ဆိုရေးသားခဲ့သည့်အတိုင်းပင်လျှင် ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ စတုတ္ထဈာန်သည် ဖြစ်ပေါ်၍လာပေ၏။ ထိုနောင် —

၁။ အနောမိသောဖရဏာ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာ (၅) မျိုး၊

၂။ သြဓိသောဖရဏာ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာ (၇) မျိုး၊

၃။ ဒိသာဖရဏာ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာ (၁၀ × ၁၂ = ၁၂၀) မျိုး၊

အားလုံးပေါင်းသော် (၁၃၂) မျိုး၊

ဤ (၁၃၂) မျိုးသော ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ ဘာဝနာတို့ကို ဆက်လက်၍ ပွားများအားထုတ်ပါ။

အမေး — ဤ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ စတုတ္ထဈာန်သည် ပထဝီကသိုဏ်းစသည်တို့၌ ဖြစ်ပြီးသော တတိယ ဈာန်ရှိသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌လည်း ဖြစ်လေသလောဟု မေးရန်ရှိ၏။

အဖြေ — မဖြစ်ဟူပေ။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ — ပထဝီကသိုဏ်းစသည်တို့၌ တတိယဈာန်ကား ပထဝီကသိုဏ်းစသည်လျှင် အာရုံရှိ၏။ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ စတုတ္ထဈာန်ကား သတ္တဝါပညတ်လျှင် အာရုံရှိ၏။ ထိုသို့ အာရုံ၏ သဘောမတူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ အလျော်အားဖြင့်ဆိုရမူ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း ကရုဏာ ကမ္မဋ္ဌာန်း မုဒိတာကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌ ဖြစ်ပြီးသော တတိယဈာန်ရှိသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌သာလျှင် ဤ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ စတုတ္ထဈာန်သည် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ သတ္တဝါပညတ်အာရုံချင်း

သဘောတူညီမှု ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပိယပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာဈာန် ကရုဏာဈာန် မုဒိတာဈာန်တို့ကို ဖြစ်စေလျှင် ယင်းပိယပုဂ္ဂိုလ်၌ပင် ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဈာန်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပိယပုဂ္ဂိုလ်ချင်း မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်ချင်း ဝေရီပုဂ္ဂိုလ်ချင်း တူညီကြ၏။ တစ်ဖန် သတ္တဝါအားလုံးတို့၌ မေတ္တာ တတိယဈာန် ကရုဏာ တတိယဈာန် မုဒိတာ တတိယဈာန်ကို ဖြစ်စေလျှင် ယင်းသတ္တဝါအားလုံးတို့၌ပင် ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ စတုတ္ထ ဈာန်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏။ ဤသို့လျှင် သတ္တဝါပညတ်အာရုံချင်း တူညီမှု ရှိ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂၈၇-၃၁၉ - ကြည့်။)

လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်

၁။ ဟိတာကာရပုပ္ဖဝတ္ထိလက္ခဏာ မေတ္တာ၊

၂။ ဟိတူပသံဟာရရသာ၊

၃။ အာယာတဝိနယပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊

၄။ သတ္တာနံ မနာပဘာဝဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။

ဗျာပါဒူပသမော ဧတိဿာ သမ္ပတ္တိ၊ သိနေဟသမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၁၁။)

၁။ မေတ္တာသည် — သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ ဝါ။ အကျိုးစီးပွားဟူသော အဖို့အစုကို ဖြစ်စေခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။

၂။ သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကပ်၍ ဆောင်ခြင်း ကိစ္စ (ရသ) ရှိ၏။ ဝါ။ သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကပ်၍ ဆောင်ခြင်းဟူသော ပြည့်စုံသောဂုဏ် (သမ္ပတ္တိရသ) ရှိ၏။

၃။ ရန်ငြိုးကို ပယ်ဖျောက်တတ်သော သဘောတရားဟု ရှုနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်တတ်၏။ (ဥပဋ္ဌာနကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်)။ ဝါ။ ရန်ငြိုးပျောက်ခြင်းဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်၏။ (ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်)။

၄။ သတ္တဝါတို့၏ မြတ်နိုးဖွယ်ရာကိုသာ ရှုမြင်တတ်သော ယောနိသောမနသိကာရလျှင် နီးစွာသော အကြောင်း ရှိ၏။ သတ္တဝါတို့အား ဖျက်ဆီးလိုသော ပျက်စီးစေလိုသော ဗျာပါဒ = ဒေါသ၏ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် ငြိမ်းခြင်းသည် ထိုမေတ္တာ၏ ပြည့်စုံခြင်း မည်၏။ ကောင်းစွာ ကိစ္စပြီးခြင်း မည်၏။ တွယ်တာတပ်မက်ခြင်း တဏှာသိနေဟ၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ထိုမေတ္တာ၏ ပျက်စီးခြင်း မည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၁၁။)

၁။ ဒုက္ခာပနယနာကာရပုပ္ဖဝတ္ထိလက္ခဏာ ကရုဏာ၊

၂။ ပရဒုက္ခာသဟနရသာ၊

၃။ အဝိဟိံသာပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊

၄။ ဒုက္ခာဘိဘူတာနံ အနာထဘာဝဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။

ဝိဟိံသူပသမော တဿာ သမ္ပတ္တိ၊ သောကသမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၁၁။)

၁။ ကရုဏာသည် — သတ္တဝါတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ပယ်ရှားလိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော လက္ခဏာ ရှိ၏။

၂။ သူတစ်ပါးတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ပယ်ရှားလိုသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် သည်းမခံနိုင်ခြင်း ကိစ္စ ရှိ၏။ (ကိစ္စရသ)။

၃။ သတ္တဝါတို့ကို မညှဉ်းဆဲခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်၏။ (ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်)။ သတ္တဝါတို့ကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း

ဝိဟိံသာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အဖြစ်ဖြင့် ရှုနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာတတ်၏။
(ဥပဋ္ဌာနာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်)။

- ၄။ ဆင်းရဲဒုက္ခဖြင့် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ခံနေကြရကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ ကိုးကွယ်အားထားရာ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ရှုတတ်သော ယောနိသောမနသိကာရလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။ သတ္တဝါတို့ကို ညှဉ်းဆဲ-
ကြောင်းဖြစ်သော ညှဉ်းဆဲသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ကရုဏာ၏ ထိပ်တိုက် ဆန့်ကျင်ဘက်
ဒေါသမူ စိတ်စေတသိက်တရားစု၏ ငြိမ်းအေးခြင်းသည် ထိုကရုဏာ၏ ပြည့်စုံခြင်း မည်၏။ ကောင်းစွာ
ကိစ္စပြီးခြင်းမည်၏။ ဒုက္ခိတသတ္တဝါတို့အပေါ်၌ သောကဖြစ်ခြင်းသည် ထိုကရုဏာ၏ ပျက်စီးခြင်းမည်၏။
(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၁၁။)

၁။ ပမောဒနလက္ခဏာ မုဒိတာ၊

၂။ အနိဿာယနရသာ၊

၃။ အရတိဝိယာတပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊

၄။ သတ္တာနံ သမ္ပတ္တိဒဿနပဋ္ဌာနာ။

အရတိဝူပသမော တဿာ သမ္ပတ္တိ၊ ပဟာသသမ္ပဝေါ ဝိပတ္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၁၁။)

၁။ မုဒိတာသည် — သူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ကုံလုံပြည့်စုံသည်ကို ကြည်ရွှင်ဝမ်းမြောက်ခြင်း သဘော
လက္ခဏာ ရှိ၏။

၂။ သူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ကုံလုံပြည့်စုံသည်ကို မငြူစူခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ဝါ။ ငြူစူခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်၍ ထိုကုဿာကို ပယ်ဖျက်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။

၃။ သူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၌လည်းကောင်း လွန်ကဲမြင့်မြတ်သော သမထ ဝိပဿနာ အစပြောသည့်
အဓိကုသလဓမ္မတို့၌လည်းကောင်း မဓမ္မလျော် မနှစ်သက်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်တတ်သော အခြင်းအရာ
အားဖြင့် ရှုနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာတတ်၏။ (ဥပဋ္ဌာနာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်)
တစ်နည်း — သူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၌လည်းကောင်း လွန်ကဲမြင့်မြတ်သော သမထ ဝိပဿနာ
အစပြောသည့် အဓိကုသလဓမ္မတို့၌လည်းကောင်း မဓမ္မလျော် မနှစ်သက်ခြင်း အရတိ၏ ပျောက်ငြိမ်း-
ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်၏။ (ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်တည်း။)

၄။ သတ္တဝါတို့၏ စည်းစိမ်ကုံလုံ ပြည့်စုံသည်ကို အသင့်ရှုနိုင်သော ယောနိသောမနသိကာရလျှင် နီးစွာသော
အကြောင်းရှိ၏။ သူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၌လည်းကောင်း လွန်ကဲမြင့်မြတ်သည့် သမထ ဝိပဿနာ
အစပြောသည့် အဓိကုသလဓမ္မတို့၌လည်းကောင်း မဓမ္မလျော် မနှစ်သက်နိုင်ခြင်း အရတိ၏ ပျောက်ငြိမ်း-
ခြင်းသည် ထိုမုဒိတာ၏ ပြည့်စုံခြင်း မည်၏။ ဝါ။ ကောင်းစွာ ကိစ္စပြီးခြင်း မည်၏။ သူတစ်ပါးတို့၏
စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် အဓိကုသလဓမ္မတို့၌ ကာမဂုဏ်အိမ်၌ မှီ၍ဖြစ်ပေါ်လာသော ဂေဟသိတပီတိအားဖြင့်
ကြည်ရွှင်ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် ထိုမုဒိတာ၏ ပျက်စီးခြင်း ဝိပတ္တိ မည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၁၁။)

၁။ သက္ကေသု မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ ဥပေက္ခာ၊

၂။ သက္ကေသု သမဘာဝဒဿနရသာ၊

၃။ ပဋိယာနနယဝူပသမပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊

၄။ “ကမ္မဿကာ သတ္တာ၊ တေ ကဿ ရုစိယာ သုခိတာ ဝါ ဘဝိဿန္တိ၊ ဒုက္ခတော ဝါ မုစ္စိဿန္တိ၊ ပတ္တသမ္ပတ္တိတော

ဝါ န ပရိဟာယိဿန္တိ”တိ ဧဝံ ပဝတ္ထကမ္မဿကတာဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။

ပဋိယာနုနယဝူပသမော တဿာ သမ္ပတ္တိ၊ ဂေဟသိတာယ အညာဏုပေက္ခာယ သမ္ပဝေါ ဝိပတ္တိ။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၁၁-၃၁၂။)

၁။ ဥပေက္ခာသည် — သတ္တဝါတို့၌ အလယ်အလတ်သဘောရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။

၂။ သတ္တဝါတို့၌ ဥဒါသိန်အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ညီမျှသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ ရှုခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။

၃။ သတ္တဝါတို့၌ မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်းတို့ကို ငြိမ်းစေခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်၏။ (ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်တည်း။)

၄။ သတ္တဝါတို့သည် မိမိတို့ ပြုထားအပ်သော ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ ရှိကြကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် အဘယ်သူ၏ အလိုအားဖြင့် ချမ်းသာပါစေဟု မေတ္တာပို့သသည့်အတိုင်း ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည် မူလည်း ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့နည်း။ ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်ပါစေဟု ကရုဏာဘာဝနာကို ပွားသည့်အတိုင်း ဆင်းရဲ ဒုက္ခမှမူလည်း လွတ်ကုန်လတ္တံ့နည်း။ ရပြီးစည်းစိမ်မှ မရွေးလျောပါစေသတည်းဟု မုဒိတာဘာဝနာကို ပွားသည့်အတိုင်း ရောက်ရှိအပ်ပြီး ရရှိအပ်ပြီးသည့် စည်းစိမ်မှမူလည်း မဆုတ်ယုတ်ဘဲ ရှိကုန်လတ္တံ့နည်း။ ဤသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ကံသာလျှင် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ရှုတတ်သော ဉာဏ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်း ရှိ၏။ မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်းတို့ကို ငြိမ်းစေခြင်းသည် = မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်းတို့၏ ငြိမ်းခြင်းသည် ထိုဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ၏ ပြည့်စုံခြင်း ကောင်းစွာပြီးစီးခြင်း သမ္ပတ္တိ မည်၏။ ကာမဂုဏ်ကို မှီသော ဉာဏ်ကင်းသော မောဟနှင့်ယှဉ်သော ဥပေက္ခာ၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ထို ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ၏ ပျက်စီးခြင်း ဝိပတ္တိ မည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၃၁၁။)

ယင်းဗြဟ္မဝိဟာရတရား လေးပါးတို့၌ တည်ရှိသော ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံကို နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်း ပိုင်း ဇယားများတွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့၏။ မေတ္တာဟူသည် အဒေါသစေတသိက်ပင်တည်း။ မေတ္တာပထမဈာန် နာမ်တရား (၃၄)တည်း။ ကရုဏာ၌ ကရုဏာတစ်လုံး ထပ်တိုး၍ ကရုဏာပထမဈာန် နာမ်တရား (၃၅)တည်း။ မုဒိတာ၌ မုဒိတာတစ်လုံး ထပ်တိုး၍ မုဒိတာပထမဈာန် နာမ်တရား (၃၅)တည်း။ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ၏ တရားကိုယ်မှာ တဩမဇ္ဈတ္တတာ စေတသိက်ပင်တည်း။ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဈာန် နာမ်တရား (၃၁)တည်း။

ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း

သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ။

၁။ ဝါသနာအငွေ့ဓာတ်နှင့် တကွ ခပ်သိမ်းဥသည့် ကုန်အောင်စုံသော (၁၅၀၀)ကိလေသာတို့မှ အဝေးကြီးဝေးကွာတော်မူခြင်းတည်းဟူသော ဤအကြောင်းကြောင့် အရဟံ မည်တော်မူပါပေသော မြတ်စွာဘုရား။

၂။ တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာရန်သူတို့ကို အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ်သန်လျက်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်ခြင်းတည်းဟူသော ဤအကြောင်းကြောင့် အရဟံ မည်တော်မူပါပေသော မြတ်စွာဘုရား။

၃။ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ ဦးစီးသည့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သံသရာစက်ရဟတ်၏ ထောက်အကန့်တို့ကို အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ်သန်လျက်ဖြင့် ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးတော်မူခြင်းတည်းဟူသော ဤအကြောင်းကြောင့် အရဟံ မည်တော်မူပါပေသော မြတ်စွာဘုရား။

၄။ သူမတူသော သီလ သမာဓိ ပညာ ဂုဏ်သကတ်ကြောင့် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ မြတ်သောအလှူပူဇော်အထူးကို ခံယူတော်မူထိုက်ခြင်းတည်းဟူသော ဤအကြောင်းကြောင့် အရဟံ မည်တော်မူပါပေသော မြတ်စွာဘုရား။

၅။ ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ မကောင်းမှုဟူသမျှတို့ကို ပြုတော်မမူ ပြောတော်မမူ ကြံစည်တော် မမူသဖြင့် ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိခြင်းတည်းဟူသော ဤအကြောင်းကြောင့် အရဟံ မည်တော်မူပါပေသော မြတ်စွာဘုရား။

ဤအရဟံဂုဏ်တော်၏ အနက်ငါးချက်တို့ကို ကျေပွန်စွာ ရအောင် ကျက်ပါ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓစသော အခြားအခြားသော ဂုဏ်တော်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ကျေပွန်စွာ ရအောင် ကျက်ပါ။ ထိုဂုဏ်တော်များထဲက မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ ဂုဏ်တော်တစ်ခုကို ရွေးချယ်၍ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို စတင်စီးဖြန်းရမည် ဖြစ်သည်။ ပွားများပုံမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

ရှေးဦးစွာ သြဒါတကသိုဏ်း သို့မဟုတ် အလောကကသိုဏ်း စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားပါ။ လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင်များ အားကောင်းလာသောအခါ မိမိဖူးမြင်နေကျ ရုပ်ပွားတော် တစ်ဆူကို လင်းရောင်ခြည်၏ အကူအညီဖြင့် လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။ ထိုရုပ်ပွားတော်ကို မျက်စိဖြင့် ဖူးတွေ့ရသကဲ့သို့ ထင်ထင်ရှားရှား မြင်တွေ့ရအောင် ကြိုးစားပါ။ သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားကို မဖူးတွေ့လိုက်ရသဖြင့် ရုပ်ပွားတော်မှ တစ်ဆင့် သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားအာရုံသို့ ရောက်အောင် ဉာဏ်ကို ရှေးရှုကပ်ဆောင်လို၍ ယခုကဲ့သို့ အာရုံယူခိုင်းဖြစ်သည်။ ရုပ်ပွားတော်ကို ပကတိမျက်စိဖြင့် ဖူးတွေ့ရသကဲ့သို့ ထင်ထင်ရှားရှား မြင်တွေ့ရသောအခါ ယင်းရုပ်ပွားတော်ကိုပင် သက်တော်ထင်ရှားဘုရားဟု အမှတ်ထားကာ အာရုံယူကြည့်ပါ။ အတိတ် နီးကပ်သော ဘဝတစ်ခုက သက်တော်ထင်ရှားဘုရားကို ဖူးတွေ့ခဲ့ရဖူးပါက ထိုအခါတွင် ထိုသက်တော်ထင်ရှားဘုရား၏ မိမိဖူးတွေ့ခဲ့ရစဉ်က ပုံတော်အတိုင်း ပေါ်လာတတ်ပေသည်။ ပေါ်လာခဲ့သော် ထိုပုံတော်ကိုပင် အာရုံယူပါ။ အကယ်၍ သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားရှင်၏ ပုံမပေါ်ခဲ့သော် မိမိဖူးတွေ့နေရသော ရုပ်ပွားတော်ကိုပင် သက်တော်ထင်ရှားဘုရားဟု အမှတ်ထားပါ။ တစ်ဖန် ထိုပုံတော်မှ ဂုဏ်တော်သို့ ပြောင်း၍ အာရုံယူပါ။ ဘဂဝါဂုဏ်တော်တို့တွင် အကျုံးဝင်သော သိရီဘုန်းတော်မှာ ဘုရားရှင်၏ ရူပကာယတော်၏ တင့်တယ်စမွယ်ပုံကို အာရုံယူ၍ ပွားများရသော ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းတည်း။ ဤ၌ကား ဂုဏ်တော်ကိုသာ ပွားလိုသဖြင့် ပုံတော်မှ တစ်ဆင့် ဂုဏ်တော်သို့ ပြောင်း၍ အာရုံယူခိုင်းခြင်းဖြစ်သည်။ ဂုဏ်တော်များစွာထဲက အရဟံဂုဏ်တော် အမှတ် (၄)ကို ပုံစံအဖြစ်ထား၍ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများပုံကို တင်ပြပေအံ့။

ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ တည်ရှိသော သူမတူသော သီလဂုဏ် သမာဓိဂုဏ် ပညာဂုဏ်တို့ကြောင့် လူနတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ မြတ်သောအလှူ ပူဇော်အထူးကို ခံယူတော်မူထိုက်ခြင်းတည်းဟူသော ဂုဏ်တော်ကို အာရုံ ပြု၍ —

သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ ဟု ဖြစ်စေ၊

အရဟံ အရဟံ ဟု ဖြစ်စေ —

ပွားများအားထုတ်ပါ။ ယင်းဂုဏ်တော်အပေါ်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍တည်နေအောင် ကြိုးစားပါ။ တစ်နာရီ နှစ်နာရီခန့် ဂုဏ်တော်အာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်သည် ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍တည်နေသော် ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါးတို့ ထင်ရှားလာမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤ ဈာန်အင်္ဂါတို့မှာ ဥပစာရဈာန်မျှသာ ဖြစ်သည်။ ဂုဏ်တော်တို့၏ နက်နဲသည့်အတွက် အပ္ပနာဈာန်သို့ကား မဆိုက်နိုင်။ အခြားဂုဏ်တော်များကိုလည်း နည်းမှိုး၍ ပွားပါလေ။

အဝိညာဏက အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်း (၁၀) မျိုး

အသုဘသဒ္ဓါသည် မတင့်တယ်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ဤနေရာဝယ် ခန္ဓာကိုယ်နှင့် စပ်၍ သေသည့် အခါ အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သော အလောင်းကောင် ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကို အသုဘဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ထို အသုဘသည် (၁၀)မျိုး ရှိ၏။

- ၁။ ဥဒ္ဓုမာတက = သေသည်မှ အထက် နှစ်ရက်သုံးရက် အကူး ဖူးဖူးရောင်ပုပ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မသာ အလောင်းကောင်၊
- ၂။ ဝိနီလက = အသားများရာ၌ နီ၍ ပြည်စုရာ၌ ဖြူသဖြင့် ဖြူနီသဘော ရောနှောစပ်တွဲ ညိုမည်းမည်းပုတ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မသာအလောင်းကောင်၊
- ၃။ ဝိပုဗ္ဗက = ပြည်တစ်စုံစုံ ပေါက်ကွဲယိုလျက် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မသာအလောင်းကောင်၊
- ၄။ ဝိစ္ဆိဒ္ဓက = ထက်အောက် နှစ်ရပ် မဆက်စပ်အောင် ပိုင်းဖြတ်ထားသော စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မသာ အလောင်းကောင်၊
- ၅။ ဝိက္ခာယိတက = လင်းတ ခွေး ကျီး အသီးသီးတို့ နည်းမျိုးစုံပြား ဖုံးဖုံးအားဖြင့် ခဲစားထားအပ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မသာအလောင်းကောင်၊
- ၆။ ဝိက္ခိတ္တက = လက် ခြေ ခေါင်းကို ဖရိုဖရဲ ထိုထိုကြံအောင် ပစ်လွှင့်ထားအပ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မသာအလောင်းကောင်၊
- ၇။ ဟတဝိက္ခိတ္တက = ကျီးခြေသဏ္ဌာန်ဖြစ်အောင် ဓားဖြင့် မွန်း၍ လက်ခြေစသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့ကို ထိုထို အရပ်သို့ ဖရိုဖရဲကြံအောင် ပစ်လွှင့်ထားအပ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မသာအလောင်းကောင်၊
- ၈။ လောဟိတက = သွေးများထွက်ယိုလျက် တစ်ကိုယ်လုံးပေအောင် သွေးဖြင့် လိမ်းကျံနေသော စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မသာအလောင်းကောင်၊
- ၉။ ပုဇ္ဈဝက = ပိုးလောက်တို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မသာအလောင်းကောင်၊
- ၁၀။ အဋ္ဌိက = အရိုးစုအဆင့်၌ တည်ရှိနေသော စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မသာအလောင်းကောင်၊

အဝိညာဏက အသုဘ = သေအသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများလိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးစွာ မိမိရရှိထားပြီးသည့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ထူထောင်ပါ။ လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင်များ အား-ကောင်းလာသောအခါ မိမိမြင်ဖူးထားသည့် ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်းဆုံးသော လိင်တူ အလောင်းကောင် တစ်ခုကို လင်းရောင်ခြည်၏ အကူအညီဖြင့် လှမ်းအာရုံယူပါ။ ထိုအလောင်းကောင်အာရုံကို ပကတိဖွင့်ထားသော မျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ မြင်တွေ့ရသော် ယင်းအလောင်းကောင်ကို အာရုံပြု၍ ပုပ်ပွနေသော အလောင်းကောင် ပုံ၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ကပ်ထားလျက် —

“ဥဒ္ဓါမာတက ပဋိက္ကုလံ ဥဒ္ဓါမာတက ပဋိက္ကုလံ”

“ဖူးဖူးရောင်ကြွ ပုပ်ပွလျက်ရှိသော ရွံစရာအလောင်းကောင်”

“ဖူးဖူးရောင်ကြွ ပုပ်ပွလျက်ရှိသော ရွံစရာအလောင်းကောင်”ဟု ရှုနေပါ။

ပကတိသော မျက်စိဖြင့် ဖွင့်ကြည့်သောအခါ အလောင်းကောင်ကို ထင်ထင်ရှားရှား မြင်တွေ့ရသကဲ့သို့ ယခုကဲ့သို့ မျက်စိကို မှိတ်၍ တစ်ဖန် ထိုအလောင်းကို အာရုံယူ၍ ရှုရာ၌ မျက်စိဖြင့် ဖွင့်ကြည့်သကဲ့သို့ ပုံစံတူ မြင်တွေ့နေရပါက ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သို့ ဆိုက်ပြီ။ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ဆင့်ကာဆင့်ကာ ဖြစ်စေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ဆင့်ကာ ဆင့်ကာ ဖြစ်စေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အပ္ပနာဈာန်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်၏။ အပ္ပနာဈာန်၌ ရပ်တည်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို တိုးပွားစေခဲ့သော် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်၏။

ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ဖောက်ပြန်သည် အရပ်ဆိုးသည် ကြောက်မက်ဖွယ်သော အမြင်ရှိသည်ဖြစ်၍ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ ထင်လာ၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည်ကား အလိုရှိတိုင်းစား၍ လျောင်းစက် အိပ်ပျော် နေသော ဆူဖြိုးသော အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိသော ယောက်ျားကဲ့သို့ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ ထင်လာ၏။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၁၈၃-၁၈၄။)

ယင်းပဋိဘာဂနိမိတ် အလောင်းကောင်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ဆင့်ကာဆင့်ကာ ဖြစ်စေသော ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည် မကြာမီအချိန်ကာလအတွင်းမှာပင် အပ္ပနာဈာန်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်၏။ ပထမဈာန်မျှသာတည်း။ အသုဘအလောင်းကောင်အာရုံ၏ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသောကြောင့် ဝိတက်၏ အကူအညီ မပါဘဲ ယင်းပဋိဘာဂ နိမိတ်အာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်သည် ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍မတည်နိုင်ရကား ဒုတိယဈာန်စသော အထက်အထက်သော ဈာန်သို့ မတက်နိုင်ပြီ။

ဥဒ္ဓါမာတက အလောင်းကောင်၌ ပထမဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် ပွားသကဲ့သို့ ကြွင်းသော အသုဘအလောင်း-ကောင်တို့၌လည်း ပုံစံတူပင် ပွားနိုင်သည်။ ယခုကဲ့သို့ အသုဘဘာဝနာ၏ အရှုခံအာရုံအဖြစ် ယူလိုက်သော အလောင်းကောင်မှာ အကယ်၍ လွန်ခဲ့သော တစ်နှစ်ခန့်လောက်က မြင်ဖူးထားသော အလောင်းကောင်ဖြစ်မှု ထိုအလောင်းကောင်၏ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်းဆုံးအနေအထား၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်ထား၍ အသုဘဘာဝနာကို ပွားများနိုင်သည်။ အကယ်၍ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်က ထိုအလောင်းကောင်၏ မိမိမြင်ဖူး-ထားသောအချိန်မှ ယခုအချိန်သို့ တိုင်အောင်သော အနာဂတ်ဘက်သို့ ဉာဏ်ကို စေလွှတ်၍ လွန်ခဲ့သော တစ်-နှစ်ခန့်မှ ယခုအချိန်သို့တိုင်အောင် တဖြည်းဖြည်း ကြည့်လာပါက တစ်ထိုင်အတွင်းမှာပင် အရိုးစုသို့တိုင်အောင် အလောင်းကောင်အာရုံ၏ အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲမှုကို တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ ထိုအခါ မည်သည့်အဆင့်မှာမဆို ထိုအလောင်းကောင်အာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်ထား၍ ပထမဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် အသုဘ ဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်နိုင်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

အာဒိနဝါနုပဿနာ

သော ဣမမေဝ ကာယံ ဥပသံဟရတိ “အယမ္ပိ ခေါ ကာယော ဧဝံ ဓမ္မော ဧဝံ ဘာဝီ ဧဝံ အနတိ-
တော”တိ။ (မ-၁-၇၃။)

= ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤ မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကိုပင်လျှင် — “ဤ ငါ၏ ခန္ဓာကိုယ်သည်လည်း ဤသို့
ဖူးဖူးရောင်ကြွ ပုပ်ပွခြင်းသဘော ရှိ၏။ ဤသို့ ဖူးဖူးရောင်ကြွ ပုပ်ပွသည့် အလောင်းကောင် ဖြစ်လိမ့်မည်။ ဤသို့
ဖူးဖူးရောင်ကြွ ပုပ်ပွသည့် အလောင်းကောင် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို မလွန်မြောက်နိုင်”ဟု ဉာဏ်ဖြင့် ရှေးရှု
ကပ်ဆောင်၏။ (မ-၁-၇၃။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်။)

ထိုသို့ ဗဟိဒ္ဓအလောင်းကောင်၌ ပထမဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် သို့မဟုတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်သို့ ဆိုက်အောင်
ပွားများထားပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိခန္ဓာအိမ် သူတစ်ပါးခန္ဓာအိမ်တို့၏ အပြစ်ကို မြင်အောင်ရှုခြင်း
အာဒိနဝါနုပဿနာသို့ ကူးလိုက ကူးနိုင်ပါသည်။

ထိုဗဟိဒ္ဓအလောင်းကောင်၏ အသုဘအခြင်းအရာကို အာရုံယူ၍ ပထမဈာန်သို့ ဆိုက်အောင် သို့မဟုတ်
ပဋိဘာဂနိမိတ်သို့ ဆိုက်အောင် ပွားများပြီးသောအခါ မိမိ၏ ရူပကာယခန္ဓာကိုယ်သို့ ဉာဏ်ဖြင့် ရှေးရှုကပ်ဆောင်
၍ ဖူးဖူးရောင်ကြွ ပုပ်ပွလျက် သေနေသော မိမိ၏ အလောင်းကောင်ကို မြင်အောင် ကြည့်ပါ။ မြင်သောအခါ
ဖူးဖူးရောင်ကြွ ပုပ်ပွလျက်ရှိသော မိမိ၏ အလောင်းကောင်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်လျက် — ဥဒ္ဓါ-
မာတက ပဋိက္ကုလ = ဖူးဖူးရောင်ကြွ ပုပ်ပွလျက်ရှိသော ရွံစရာအလောင်းကောင်ဟု အဖန်ဖန်ရှုပါ။ ပဋိဘာဂ
နိမိတ်သို့ ဆိုက်နိုင်၏။ ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်နိုင်၏။ ဝိနီလကစသော ကြွင်းသော အသုဘအလောင်းကောင်
တို့၌လည်း နည်းတူပင် ရှုပါ။

ယထာ ဣဒံ တထာ ဧတံ၊ ယထာ ဧတံ တထာ ဣဒံ။ အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ၊ ကာယေ ဆန္တံ ဝိရာဇယေ။
(ဝိဇယသုတ္တန်။)

ဤသက်ရှိ သဝိညာဏက အသုဘကောင်သည် ရုပ်ဇီဝိတ၊ ကမ္မဇေတဇော၊ စိတ်ဝိညာဏ်တည်းဟူသော
သုံးပါးသော တရားတို့၏ မကင်းသေးခြင်းကြောင့် သွား-ရပ်-ထိုင်-လျောင်းသကဲ့သို့ ထိုအတူ သုသာန်၌ တည်ရှိ-
သော ဤဗဟိဒ္ဓ အသုဘအလောင်းကောင်သည်လည်း မသေမီ ရှေးအခါက ထိုတရားသုံးမျိုးတို့၏ မကင်းသေး
ခြင်းကြောင့် သွား-ရပ်-ထိုင်-လျောင်းခြင်း သဘောရှိသည် ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။

ယခုသေနေသော သက်မဲ့ဖြစ်သည့် ထိုအဝိညာဏက သက်မဲ့အလောင်းကောင်သည် ထိုတရားသုံးမျိုး
တို့၏ ချုပ်စဲကင်းပြတ်ခြင်းကြောင့် သွားရပ်ထိုင်လျောင်းခြင်း သဘော မရှိသကဲ့သို့ ထိုအတူ ဤသက်ရှိ သဝိညာ-
ဏက အသုဘကောင်သည်လည်း ထိုတရားသုံးမျိုးတို့၏ ချုပ်စဲကင်းပြတ်ခြင်းကြောင့် သွားရပ်ထိုင်လျောင်းခြင်း
သဘော မရှိသည် ဖြစ်ပေစွာ။ ဤသို့ ကျင့်လျက် ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်သည် အဇ္ဈတ္တ ကိုယ်ကာယ၌လည်း-
ကောင်း၊ ဗဟိဒ္ဓ ကိုယ်ကာယ၌လည်းကောင်း တွယ်တာငြိကပ် တပ်မက်ခြင်း ဆန္ဒရာဂကို ကင်းပြတ် ရုပ်သိမ်း
ချုပ်ငြိမ်းစေရာ၏။ (ဝိဇယသုတ္တန်။ ၃-၁-၃၀၇-၃၀၈။)

ဤညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ နှစ်မျိုးလုံး၌ အထက်ပါအတိုင်း အသုဘဘာဝနာကို ပွား-
များနိုင်သော သူတော်ကောင်းသည် မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့၏ ခန္ဓာအိမ်၌ အပြစ်ကို ရှုမြင်တတ်သော
အာဒိနဝါနုပဿနာအနေဖြင့် အသုဘဘာဝနာကို ဆက်လက်ပွားများနိုင်သည်။

ဗဟိဒ္ဓ သက်မဲ့ အသုဘအလောင်းကောင်၌ ပဋိဘာဂနိမိတ်သို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် အသုဘဘာဝနာကို ပွားများထားပြီးသော ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်သည် အခြားအခြားသော မိမိ ရာဂဖြစ်နေကျ လိင်တူ လိင်မတူ-သော သက်ရှိသတ္တဝါတို့ကို အာရုံယူ၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တစ်နေ့တွင် ဖူးဖူးရောင်ကြွ ပုပ်ပွနေသည့် အသုဘ အလောင်းကောင် ဖြစ်မည့်သဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် ရှေးရှုကပ်ဆောင်၍ ကြည့်ပါ။ ရှေးရှေးဘာဝနာတို့၏ အား-ကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါကြောင့် မကြာမီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာပင် ယင်းဥဒ္ဓါမာတက အသုဘအခြင်းအရာသည် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ ထင်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ “ဥဒ္ဓါမာတက ပဋိက္ကုလ = ဖူးဖူးရောင်ကြွ ပုပ်ပွနေသည့် ရွံစရာအလောင်းကောင်”ဟု ကြိမ်ဖန်များစွာ ရှုပါ။ ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်နိုင်၏။ ကြွင်းအသုဘ အလောင်းကောင်တို့၌လည်း နည်းတူ ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီ ရှုပါ။ ဗဟိဒ္ဓ၌လည်း တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ပြောင်းရှုပါ။ ဤရှုကွက်မျိုးကိုပင် ရည်ရွယ်တော်မူ၍ ဘုရားရှင်သည် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်၌ အောက်ပါအတိုင်း ဟောကြားထားတော်မူ၏။

ဣတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ။ (မ-၁-၇၃။)

ဒီဃဘာဏကမဟာသီဝတ္ထေရော ပန “နဝသီဝထိကာ အာဒိနဝါနုပဿနာဝသေန ဝုတ္တာ”တိ အာဟ။
(မ-၄-၁-၃၀၅။)

အဇ္ဈတ္တကာယ၌လည်း ဥဒ္ဓါမာတက အသုဘအခြင်းအရာကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုလျက် နေပါ။ ဗဟိဒ္ဓကာယ၌လည်း ဥဒ္ဓါမာတက အသုဘအခြင်းအရာကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုလျက် နေပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ကာယနှစ်မျိုးလုံး၌လည်း ဥဒ္ဓါမာတက အသုဘအခြင်းအရာကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ရှုလျက် နေပါ။ (မ-၁-၇၃။)

ဤညွှန်ကြားချက်မှာ မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့၏ ခန္ဓာအိမ်၌ အပြစ်ကို မြင်အောင်ရှုတတ်သော အာဒိ-နဝါနုပဿနာ အနေဖြင့် ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်ကြောင်းကို မဟာသီဝမထေရ်မြတ်ကြီးက မိန့်ဆိုထားတော် မူ၏။ (မ-၄-၁-၃၀၅။)

ဤအသုဘဘာဝနာကား ရာဂကို တိုက်ဖျက်ရာ၌ အကောင်းဆုံးသော လက်နက်တစ်ခုပင် ဖြစ်၏။ ဤ ဘာဝနာကြောင့် မစင်ဘင်ကျိုးသမားဘဝမှ လွတ်မြောက်နိုင်၏။ အိုဘေးဆိုးကြီးမှ လွတ်မြောက်နိုင်၏။ နာဘေး ဆိုးကြီးမှ လွတ်မြောက်နိုင်၏။ သေဘေးဆိုးကြီးမှ လွတ်မြောက်နိုင်၏။ အသင်သူတော်ကောင်း၏ စိတ်၌ ယင်း ဒုက္ခတို့မှ ထုတ်ဆောင်ကယ်တင်နိုင်သော စွမ်းအင်များရှိကြ၏။ ထိုစွမ်းအင်များကို ဤအရာ၌ အသုံးပြုပါလော့။

မရဏဿတိ = မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း

တစ်ခုသော ဘဝ၌ အကျုံးဝင်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ = အသက်၏ ပြတ်စဲခြင်းသည် မရဏ မည်၏။ ယင်း ဇီဝိတိန္ဒြေအသက်၏ ပြတ်စဲခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သေခြင်းမရဏကို အဖန်ဖန်အမှတ်ရခြင်း အဖန်ဖန်ရှုခြင်းသည် မရဏဿတိ = မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း မည်၏။

တတ္ထ တတ္ထ ဟတမတသတ္ထေ ဩလောကေတွာ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗသမ္ပတ္တိနံ သတ္တာနံ မတာနံ မရဏံ အာဝဇ္ဇေတွာ သတိဉ္စ သံဝေဂဉ္စ ဉာဏဉ္စ ယောဇေတွာ “မရဏံ ဘဝိဿတိ”တိအာဒိနာ နယေန မနသိကာရော ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။
(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂၂၃။)

ထိုထိုအရပ်၌ အသတ်ခံရသော သတ္တဝါ၊ ဓမ္မတာအလျောက် သေသော သတ္တဝါတို့ကို ကြည့်၍ မြင်လိုက်ဖူးသော စည်းစိမ်ရှိကုန်သော သေကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ သေခြင်းကို ဆင်ခြင်၍ သတိကိုလည်းကောင်း၊ သံဝေဂကိုလည်းကောင်း၊ ဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း ယှဉ်စေ ဖြစ်စေ၍ သေခြင်းမရဏသည် ငါ့အား ဖြစ်လတ္တံ့ဟု ဤသို့စသောနည်းဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း မနသိကာရကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ဤသို့ ဖြစ်စေသောသူသည် ယောနိသော မနသိကာရအားဖြင့် ဖြစ်စေသည် မည်၏။ လမ်းရိုးလမ်းမှန် သင့်သော အကြောင်းအားဖြင့် မရဏာနုဿတိကို ဖြစ်စေသည် မည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂၂၃။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာ၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ မရဏဿတိ = မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းလိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးစွာ မိမိရရှိထားပြီးသော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ထူထောင်ပါ။ လင်းရောင်ခြည်စွမ်းအင်များသည် အထူးအားကောင်းလာသောအခါ ပြီးပြီးပြတ်ပြတ် တလက်လက် တောက်ပလာသောအခါ ထိုလင်းရောင်ခြည်၏ အကူအညီဖြင့် မိမိမြင်ဖူးသော လိင်တူ အသုဘအလောင်းကောင်ကို ပြန်လည်၍ အာရုံယူပါ။ ထိုအသုဘအလောင်းကောင်၏ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ပဋိကူလသဘောကို အာရုံယူ၍ ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် အသုဘဘာဝနာကို ပွားလိုက် ဆက်လက်ပွားပါ။ ထိုနောင် မိမိ၏ ဇီဝိတိန္ဒြေပြတ်စဲကာ သေနေသောပုံကို ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ဆောင်၍ ကြည့်ပါ။ မိမိသေနေသောပုံကို တွေ့မြင်ပါက ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ပြတ်စဲမှုသဘောကို တစ်ဖန်ပြန်၍ အာရုံယူပါ။ ထိုဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ပြတ်စဲမှု သဘောကို မြင်သောအခါ —

- ၁။ မရဏံ ဘဝိဿတိ = သေခြင်းတရားသည် မချွတ်ဖြစ်လတ္တံ့ဟုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ဇီဝိတိန္ဒြေယံ ဥပစ္စိဒ္ဓိဿတိ = ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ပြတ်စဲလတ္တံ့ဟုလည်းကောင်း၊
- ၃။ မရဏံ မရဏံ = သေခြင်းသဘော သေခြင်းသဘောဟုလည်းကောင်း —

လမ်းရိုးလမ်းမှန် နည်းမှန်လမ်းမှန် သင့်သော အကြောင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း ယောနိသောမနသိကာရကို ဖြစ်စေပါ။ မရဏံ မရဏံဟု ကြိမ်ဖန်များစွာ နှလုံးသွင်းပါ။ ဤသို့သော ယောနိသောမနသိကာရကို ဖြစ်စေသည်သာလျှင် ဖြစ်သော ဣန္ဒြေထက်မြက်သူ ဉာဏ်ထက်မြက်သူ အချို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား မကြာမီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာပင် နီဝရဏတရားတို့သည် ကွာကျသွားကြကုန်၏။ သေခြင်း = မရဏလျှင် တည်ရာအာရုံရှိသော သတိသည် ကောင်းစွာတည်လာ၏။ ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုဇီဝိတိန္ဒြေအသက်၏ ပြတ်စဲမှု မရဏသဘောကို အာရုံယူ၍ မရဏံ မရဏံ ဟု ကြိမ်ဖန်များစွာ နှလုံးသွင်းနေသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ မရဏဿတိဘာဝနာ စိတ်သည် တစ်နာရီ နှစ်နာရီစသည်ဖြင့် ထိုမရဏအာရုံ၌ ကပ်၍ တည်နေသော် ဈာန်အင်္ဂါများကို ဆင်ခြင်ကြည့်လိုက်က ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါးတို့သည် ထင်ရှားနေမည် ဖြစ်၏။ သို့သော် ဥပစာရဈာန်မျှသာ ဖြစ်၏။ ဇီဝိတိန္ဒြေကား ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝ ဖြစ်၏။ ယင်း ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝ၏ ပြတ်စဲမှုကို ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ဆောင်၍ ကြည့်ရှုရသဖြင့် ယင်းပရမတ်တရား၏ နက်နဲရကား ဥပစာရသမာဓိမျှသို့သာ ဆိုက်ရောက်နိုင်၏။ အပ္ပနာဈာန်သမာဓိသို့ မဆိုက်ရောက်နိုင်။

- ၁။ မရဏံ မေ ဓုဝံ = ငါ၏ သေခြင်းတရားသည် မြဲ၏ ဟုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ဇီဝိတံ မေ အဓုဝံ = ငါ၏ အသက်ရှင်ခြင်းသည် မမြဲ ဟုလည်းကောင်း၊
- ၃။ မရဏပရိယောသာနံ မေ ဇီဝိတံ = ငါ၏ အသက်ရှင်ခြင်းသည် သေခြင်းလျှင် အဆုံးအပိုင်းအခြား ရှိ၏ ဟုလည်းကောင်း —

ဤသို့လည်း နှလုံးသွင်းနိုင်သည်သာ ဖြစ်သည်။ မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ နှလုံးသွင်းနည်း တစ်ခုခုကို ရွေးချယ်၍ နှလုံးသွင်းပါ။ အကယ်၍ အထက်ပါအတိုင်း နှလုံးသွင်းသောအခါ အောင်မြင်မှုမရ ဖြစ်နေပါက မိမိရရှိထားပြီးသည့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကိုပင် တစ်ဖန်ပြန်၍ ထူထောင်ပါ။ ထိုစတုတ္ထဈာန်သမာဓိနှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ်ကြောင့် လင်းရောင်ခြည်များ ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက် တောက်ပလာသောအခါ ဗဟိဒ္ဓ အသုဘ အလောင်းကောင်ကို တစ်ဖန်ပြန်၍ အာရုံယူပါ။ ထိုနောင် မိမိ၏ ဤဘဝသေမည့် အနာဂတ်ဘက်သို့ ဉာဏ်ကို စေလွှတ်၍ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ဆောင်၍ တဖြည်းဖြည်း လှမ်းကြည့်ပါ။ ထိုအခါ မိမိသေသည့် ပုံကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ တွေ့ရှိသော် ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ပြတ်စဲမှုသဘောကို အာရုံယူ၍ အထက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်ပွားများပါ။ ဥပစာရ သမာဓိသို့ တိုင်အောင်သော အောင်မြင်မှုကို ရရှိနိုင်ပေသည်။

အောင်မြင်မှု ရရှိနေသော ကျင့်စဉ်

အာနာပါန စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကိုဖြစ်စေ၊ ဩဒါတကသိုဏ်း စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကိုဖြစ်စေ၊ အာလောက ကသိုဏ်း စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကိုဖြစ်စေ အခြေခံ၍ ယင်းစတုတ္ထဈာန်သမာဓိနှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက် တောက်ပနေသော လင်းရောင်ခြည်၏ အကူအညီကိုယူ၍ အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၊ မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းတည်းဟူသော စတုရားရက္ခကမ္မဋ္ဌာန်းများကို ပွားများအားထုတ်ပါက ယောဂီအများစု၌ အောင်မြင်မှုများစွာ ရရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပေ၏။ ဤစတုရားရက္ခကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို ဝိပဿနာသို့ မကူးမီ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်း နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို မကြိုးစားရသေးမီ ကြိုတင်၍ အားထုတ်ထားသင့်ပေ၏။

အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဝိပဿနာသို့ မကူးမီ ကသိုဏ်းဆယ်ပါး သမာပတ်ရှစ်ပါး၊ ဗြဟ္မဝိဟာရ ခေါ် ဗြဟ္မစိုရ်တရားလေးပါး၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၊ မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို အဝါးဝစွာ လေ့လာထားပြီးဖြစ်ပါက ပို၍ပို၍ ကောင်းသည်သာ ဖြစ်၏။ တိုင်းထက်အလွန် တံခွန်နှင့်ဘုရား ဖြစ်ချေသည်။ ယင်းကမ္မဋ္ဌာန်းအသီးအသီး၌ တည်ရှိသော နာမ်တရားတို့ကို နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတွင် ဇယားများဖြင့် ရေးသားတင်ပြထားခဲ့၏။ နည်းမှီ၍ သိမ်းဆည်းပါ။ ယင်းနာမ်တရားတို့ကို လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာန် နည်းအားဖြင့် သိမ်းဆည်းပါ။ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်မှတစ်ပါး ဤသမထကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၌ ရေးသားတင်ပြထားသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအားလုံးတို့၌ ဈာနဓမ္မတို့ကို လက္ခဏာ ရသ စသောအားဖြင့် သိမ်းဆည်းပါ။ သိမ်းဆည်းပြီးလတ်သော် ဈာနဓမ္မအမည်ရသော ယင်းဈာန်နာမ်တရားတို့ကို နယဝိပဿနာဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ကလာပသမ္မသန နည်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာအားဖြင့်လည်းကောင်း လက္ခဏာယာဉ် တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ပါ။

ကလာပသမ္မသန — ပထဝီကသိုဏ်း၌ ပထမဈာန်ကို ဝင်စားပါ။ ယင်း ပထမဈာန်သမာပတ် အတွင်း၌ တည်ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၌ နာမ်တရား (၁၂)လုံး၊ ဇောအသီးအသီး၌ နာမ်တရား (၃၄)လုံးစီ - ဤ နာမ်တရားတို့ကို ပေါင်းစုခြင်း၌ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်ကို တစ်လှည့်စီ တင်၍ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုပါ။ ဗဟိဒ္ဓ၌လည်း နည်းတူရှုပါ။ ဒုတိယဈာန်စသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ ကြွင်းကျန်သော ကသိုဏ်းတို့၌လည်းကောင်း ကြွင်းကျန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌လည်းကောင်း ဥပစာရ ဈာနဓမ္မ အပ္ပနာဈာနဓမ္မတို့ကို နည်းတူ ရှုပါ။

အနုပဒဓမ္မ ဝိပဿနာ — ပထဝီကသိုဏ်း၌ ပထမဈာန်ကို ဝင်စားပါ။ ယင်းပထမဈာန် သမာပတ် အတွင်း၌ တည်ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၌ (၁၂)မျိုးသော နာမ်တရား၊ ဇော အသီးအသီး၌ (၃၄)မျိုးသော

နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း၍ ယင်းနာမ်တရားတို့မှ အသိစိတ်ကို ရွေးထုတ်၍ လက္ခဏာယာဉ် သုံးတန် တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ ဖဿကို ရွေးထုတ်၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးတန် တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ ဤသို့စသည်အားဖြင့် ဈာန်သမာပတ်အတွင်း၌ တည်ရှိသော နာမ်တရားတို့ကို တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ ရွေးထုတ်၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ ဤသမထကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတွင် ရေးသားတင်ပြထားသော ကြွင်းကျန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌လည်း ဥပစာရဈာနဓမ္မ၊ အပ္ပနာဈာနဓမ္မ နာမ်တရားတို့ကို ပုံစံတူပင် ရှုပါ။

နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်နာမ်တရားတို့ကိုကား နယဝိပဿနာခေါ်သော ကလာပသမ္မသနနည်းအားဖြင့်သာ ပေါင်းစုခြင်း၌ ဝိပဿနာရှုပါ။ သာဝကတို့သည် ယင်းနေဝသညာနာသညာယတနဈာနဓမ္မတို့ကို တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ အနုပဒဓမ္မ ဝိပဿနာနည်းအားဖြင့် ဝိပဿနာ မရှုနိုင်။ ဤ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၌ မဖော်ပြထားသော ကြွင်းကျန်သော သမထကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို ပွားများအားထုတ်လိုပါက ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ ညွှန်ကြားထားသည့်အတိုင်း နည်းမှီ၍ အားထုတ်ပါလေ။

ရှေးဝိပဿနာပိုင်း၌ ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဟူသော သန္တာန်နှစ်ပါးအတွင်း၌တည်ရှိသော တစ်နည်း (၃၁)ဘုံအတွင်း၌တည်ရှိသော အကြောင်းတရားနှင့် တကွသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးတန် တင်ကာ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာ ရှုထားပြီးဖြစ်သော အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဤအပိုင်းတွင် ဖော်ပြထားသော ဈာနဓမ္မအမည်ရသော နာမ်တရားတို့ကိုလည်း ကလာပသမ္မသနနည်း အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာနည်းဟူသော ဝိပဿနာရှုနည်းတို့ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ခဲ့သော် ပါရမီအားလျော်စွာ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်မည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ အငြိမ်းကြီးငြိမ်း အအေးကြီးအေးတော်မူသည့် မဟာအသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် ဧကန် မျက်မှောက်ပြုနိုင်မည်သာ ဖြစ်ပေသတည်း။ ထိုအခါတွင် ဖလသမာပတ်ကို အကြိမ်ကြိမ် ဝင်စားလျက် အောက်ပါ ဥပသမာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းမြတ်ကို စီးဖြန်းကြည့်ပါ။ မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ရသည့် ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ ချမ်းသာထူး ချမ်းသာမြတ်ကြီးကို အသင်သူတော်ကောင်းကိုယ်တိုင် ခံစားရ ခံစားနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ဥပသမာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း

ဆ အနုဿတိယော ဝိယ စ အယမ္ပိ အရိယသာဝကဿေဝ ဣဇ္ဈတိ၊ ဧဝံ သန္တေပိ ဥပသမဂရုကေန ပုထုဇ္ဇနေနာပိ မနသိ ကာတဗ္ဗာ။ သုတဝသေနာပိ ဟိ ဥပသမေ စိတ္တံ ပသီဒတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂၈၆။)

ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၊ ဓမ္မာနုဿတိ၊ သံဃာနုဿတိ၊ သီလာနုဿတိ၊ စာဂါနုဿတိ၊ ဒေဝတာနုဿတိဟူသော အနုဿတိ (၆)ပါးတို့သည် အရိယသာဝကတို့အားသာလျှင် ပြည့်စုံနိုင်ကြကုန်သကဲ့သို့ - အလားတူပင် ဤ ဥပသမာနုဿတိသည်လည်း အရိယသာဝကအားသာလျှင် ပြည့်စုံနိုင်၏။ ဤသို့ အရိယပုဂ္ဂိုလ်အားသာလျှင် ပြည့်စုံနိုင်သည် မှန်သော်လည်း နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အလေးအမြတ်ပြုလေ့ရှိသော နိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်- ကိုင်းရှိုင်းသော စိတ်ဓာတ်ရှိသော ပုထုဇ္ဇန်သည်လည်း အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်၏ ဥပသမဂုဏ်တို့ကို နှလုံးသွင်း နိုင်ပါ၏။ မှန်ပေသည် - ကြားနာဖူးသည်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း ဥပသမ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်၌ စိတ်သည် ကြည်လင်သည်သာလျှင် ဖြစ်ပေ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂၈၆။)

ယာဝတာ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ ဝါ အသင်္ခတာ ဝါ ဝိရာဂေါ တေသံ ဓမ္မာနံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ၊ ယဒိဒံ မဒနိမ္မဒနော ပိပါသဝိနယော အာလယသမုတ္တိတော ဝဇ္ဈုပစ္ဆေဒေါ တဏှာက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ။ (အံ-၁-၃၄၃။ ခု-၁-၂၅၄။)

ရဟန်းတို့ . . . အကြင်ရွှေ့လောက်ကုန်သော အကြောင်းတရားတို့သည် ပေါင်းစု၍ပြုပြင်အပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော သင်္ခတတရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ အကြောင်းတရားတို့သည် ပေါင်းစု၍ မပြုပြင်အပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော အသင်္ခတတရားတို့သည်လည်းကောင်း ရှိကြကုန်၏။ ထိုသင်္ခတ အသင်္ခတ တရားတို့တွင် ရာဂနှင့် တက္ခယော သံကိလေသဓမ္မတို့၏ သင်္ခါရတရားတို့၏ ကင်းပြတ်ရာ ပျက်ပြယ်ရာဖြစ်သော အသင်္ခတဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို အမြတ်ဆုံးဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

- ၁။ မဒနိမ္မဒန = မာနအစရှိသော ယစ်စေတတ်သော တရားတို့၏ ယစ်စေတတ်သည့် သတ္တိကင်းရာ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၊
- ၂။ ပိပါသဝိနယ = ကာမတို့ကို မွတ်သိပ်ဆာလောင်သော တဏှာ၏ ကင်းပျောက်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၊
- ၃။ အာလယသမုတ္တိတ = ငြိတွယ်စရာ ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၊
- ၄။ ဝဇ္ဈုပစ္ဆေဒ = ဝဋ်သုံးပါး၏ ပြတ်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၊
- ၅။ တဏှာက္ခယ = တဏှာ၏ ကုန်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၊
- ၆။ တဏှာဝိရာဂ = တဏှာ၏ ပျက်ပြယ်ရာ ကင်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၊
- ၇။ တဏှာနိရောဓ = တဏှာ၏ ချုပ်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၊
- ၈။ နိဗ္ဗာန = ဝါနဟု ဆိုအပ်သော တဏှာမှ ထွက်မြောက်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန် -

ဤ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်သည် အသင်္ခတ တရားတည်း၊ သင်္ခတ အသင်္ခတ တရားတို့တွင် ယင်းအသင်္ခတ တရားသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး တရားတည်း။ (အံ-၁-၃၄၃။ ခု-၁-၂၅၄။)

နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်သည် မည်သည့် အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာကြောင့်မျှ မဖြစ်။ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းတရားက ပြုပြင်ပေး၍ ဖြစ်ပေါ်လာရသော တရားလည်း မဟုတ်။ မည်သည့် အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာမျှ မပြုပြင်ရဘဲ နိစ္စထာဝရ အမြဲတည်ရှိနေသော တရားဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အသင်္ခတ အမည်ရ၏။ ထိုအသင်္ခတ၏

ဂုဏ်ပုဒ်တို့ကို အထက်တွင် ရှစ်မျိုးတင်ပြထား၏။ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်၏ အခြားအခြားသော ဂုဏ်ပုဒ်တွေလည်း များစွာပင်ရှိ၏။ ယင်းဂုဏ်ပုဒ်တို့မှ မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ ဂုဏ်ပုဒ်တစ်ခုခုကို အာရုံယူ၍ ဥပသမာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။ စီးဖြန်းပုံ အစီအစဉ်မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

ရှေးဦးစွာ သမာဓိကို အဆင့်ဆင့်ထူထောင်၍ ဖလသမာပတ်သို့ ညွတ်ကိုင်ရှိုင်းသော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ သင်္ခါရတရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ် တင်ကာ ဝိပဿနာရူပါ။ ရှေးယခင်က နိဗ္ဗာန်ကို အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုထားပြီးသူ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးအဖို့ မကြာမီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာပင် ထိုသူတော်ကောင်း၏ အရိယဖိုလ်ဉာဏ်က နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနေမည်ဖြစ်၏။ ဖလသမာပတ်ကို အကြိမ်များစွာ ဝင်စားထားပြီးသော နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ တစ်နာရီ နှစ်နာရီစသည့် အချိန်ကြာအောင် ဖလသမာပတ်ကို နိုင်နိုင်နင်းနင်း ဝင်စားလေ့ရှိသော သူတော်ကောင်း ဖြစ်ပါမူ ဤအချိန်တွင် လွယ်လွယ်ကူကူပင် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားနေမည် ဖြစ်သည်။ ထို ဖလသမာပတ်မှထ၍ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို တစ်ဖန်ပြန် အာရုံပြု၍ — ထိုနိဗ္ဗာန်၌ တဏှာမရှိမှုကို အာရုံပြု၍ —

နိဗ္ဗာန် နိဗ္ဗာန် ဟု ရှုနေပါ။

ထိုနိဗ္ဗာန်အာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်သည် တစ်နာရီ နှစ်နာရီစသည်ဖြင့် ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍ တည်နေအောင် ကြိုးစားပါ။ တစ်နာရီ နှစ်နာရီခန့် ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍တည်နေပါက နိဝရဏများ ကွာလျက် ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်လေပြီ။ ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါးတို့လည်း ထင်ရှားလာပေလတ္တံ့။

ဥပသမ အမည်ရသော နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်၏ ဂုဏ်တော်တို့၏ အလွန်နက်နဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ အထူးအထူး အပြားပြား များလှစွာသော နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို အောက်မေ့ခြင်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်အာရုံ၌ စုပ်စုပ်နစ်နစ် သက်ဝင်ဆုံးဖြတ်၍ လေးမြတ်ယုံကြည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း အပ္ပနာဈာန်သို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရသို့သာလျှင် ရောက်သော ဥပစာရဈာန်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုဥပစာရဈာန်သည် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်၏ တဏှာစသော ကိလေသာ အပူမီးတို့မှ ငြိမ်းအေးမှု ဥပသမဂုဏ်ကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောကြောင့် ဥပသမာနုဿတိ ဟူ၍သာလျှင် ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်ရှိပေ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂၈၅-၂၈၆။)

အခြားအခြားသော နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်ပုဒ်တို့ကို အာရုံယူ၍လည်း ပုံစံတူပင် ရှုနိုင်ပေသည်။

ဤဥပသမာနုဿတိကို ပွားများအားထုတ်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ချမ်းသာစွာ အိပ်စက်ရ၏။ ချမ်းသာစွာ အိပ်ရာမှ နိုးရ၏။ ငြိမ်သက်သော ဣန္ဒြေရှိ၏။ ငြိမ်သက်သော စိတ်ထားရှိ၏။ ရှက်မှုကြောက်မှု ဟိရိဩတ္တပ္ပတရားနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ကြည်ညိုဖွယ်ရှိ၏။ နိဗ္ဗာန်အာရုံ၌ စုပ်စုပ်နစ်နစ် စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်ဆုံးဖြတ်၍ လေးမြတ်ယုံကြည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မွန်မြတ်သော နှလုံးသွင်းဓာတ်ခံရှိ၏။ သီတင်းသုံးဖော်တို့က အလေးဂရုပြုအပ်၏။ သီတင်းသုံးဖော်တို့၏ စိတ်နှလုံး၌ ကုသိုလ်တရားကိုလည်း တိုးပွားစေတတ်၏။ အထက်အထက် ဖြစ်သော အရိယမဂ်ဖိုလ် တရားထူး တရားမြတ်ကို ထိုးထွင်းမသိနိုင်သော် မထိုးထွင်းနိုင်သော် သုဂတိဘုံဘဝလျှင် လည်းလျောင်းရာ ရှိ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂၈၆။)

ထိုသို့ များစွာသော အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ နှစ်ဖြာသော အကျိုးစီးပွား၌ ထောက်တွေးဆင်ခြင် မြော်မြင်တတ်သော ပညာရှိသူတော်ကောင်းသည် ဤသို့ ကြီးမားများပြားသော အကျိုးအာနိသင်ရှိသောဖြူစင်မြင့်မြတ်သည့် အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏ ဖြူစင်မြင့်မြတ်သော ဥပသမအမည်ရသော

ပူပန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းအေးရာ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်၌ အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်း ဥပသမာနုဿတိကို စင်စစ် မမေ့မလျော့ မပေါ့မဆသည့် အပ္ပမာဒတရား လက်ကိုင်ထားလျက် ပွားများအားထုတ်လေရာ၏။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂၈၆။)

အရိယာသူတော်ကောင်းတို့သည် ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူကြကုန်လျက် ပူပန်ခပ်သိမ်းမှ အငြိမ်း ကြီးငြိမ်းရာ အအေးကြီးအေးရာ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်၏ သန္တိသုခ အငြိမ်းဓာတ် အရသာထူးကြီးကို သုံးဆောင်ခံစားတော်မူကြကုန်၏။ တစ်ဖန် ထိုပူပန်ခပ်သိမ်းမှ အငြိမ်းကြီးငြိမ်းရာ အအေးကြီးအေးရာ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီး၏ ပူပန်ခပ်သိမ်းမှ အငြိမ်းကြီးငြိမ်း အအေးကြီးအေးသည် ဥပသမဂုဏ်ကို အာရုံပြု၍ အငြိမ်းကြီးငြိမ်း အအေးကြီးအေးသည့် ချမ်းသာသုခထူးကြီးကို ဥပသမာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာဖြင့် ထပ်မံ ခံစားတော်မူကြပြန်ကုန်၏။ ငြိမ်းရာ၌ ငြိမ်းသထက် ငြိမ်းသည့် အေးရာ၌ အေးသထက် အေးသည့် ချမ်းသာ သုခထူးကြီးကို အနှစ်သာရ ဘာမျှရှာမရသော ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းမှ သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာဟူသော အနှစ် ကို ထုတ်ယူလျက် သန္တိသုခ ဥပသမသုခ အရသာထူးကြီးကို သုံးဆောင်ခံစားသွားတော်မူကြခြင်း ဖြစ်၏။

အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း ဘုရားအစရှိသော အရိယာသူတော်ကောင်းကြီးတို့၏ထုံးကို နှလုံး မူ၍ အနှစ်သာရ ဘာမျှရှာမရသော အသင်သူတော်ကောင်း၏ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းမှ သမထဝိပဿနာဟူသော ဘာဝနာအနှစ်တို့ကို ထုတ်ယူလျက် ပူပန်ခပ်သိမ်းမှ အငြိမ်းကြီးငြိမ်း အအေးကြီးအေးသည့် နိဗ္ဗာန်တရားတော် မြတ်ကြီး၏ သန္တိသုခအငြိမ်းဓာတ် အရသာကြီးကို ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားလျက် သုံးဆောင်ခံစားနိုင်ပါစေ သတည်း။ ထိုသန္တိသုခနိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီး၏ ပူပန်ခပ်သိမ်းမှ ငြိမ်းအေးသည့် ဥပသမဂုဏ်ကို အာရုံယူ၍ ဥပသမာနုဿတိ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းလျက် ငြိမ်းသထက်ငြိမ်း အေးသထက်အေးသည့် ဥပသမသုခ ထူးကြီးကိုလည်း သုံးဆောင်ခံစားနိုင်ပါစေသတည်း။

သမထကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ပြီး၏။

နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ - ပဉ္စမတွဲ ပြီး၏။

သာသနာတော်သက္ကရာဇ် - ၂၅၃၈ - ခု၊
ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၃၅၆ - ခု၊
ပြာသိုလဆန်း (၇) ရက်၊
စနေနေ့ - ညနေ (၄) နာရီ - ပြီးဆုံးသည်။

ဖားအောက်တောရဆရာတော်
စိတ္တလတောင်ကျောင်း
ဖားအောက်တောရ

နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဒ္ဓိပဒါ - ပဉ္စမတွဲ
မှတ်သားပွယ်ရာ အက္ခရာစဉ် အညွှန်း

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]			
အကျိုးအာနိသင် (၈)ပါးဖြင့် ခြံရံအပ်သော		အတာဏတော	90
ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်	308	အတိပိယသဟာယက	618
အကျိုးဂုဏ်အင် အာနိသင်	295, 266, 541	အတိဟရဏ	137
အကျိုးဝင်နိုင်ပုံ	44	အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန်	58
အကြောင်း ဥပါယ်တံမျဉ်	7	အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါး၌	
အခက်အခဲတစ်ရပ်	68	ဝိပဿနာရှုပုံ	22
အချင်းချင်း ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍		အထူးသတိပြုရန်အချက်	22, 580
ဩဠာရိက သုခုမ ယူပုံ	40	အထက်မဂ် သုံးပါးတို့ ပဝတ္တမှ ထပုံ	453
အချို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်များ၌		အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်	101
ဖြစ်တတ်ပုံ	587	အဒ္ဓါဝတော	78
အချုပ်မှတ်သားရန်	285	အဓိဋ္ဌာယကအတ္တ	16
အယတော	85	အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာ	165, 517
အယမူလတော	92	အဓိပတေယျဌ	509
အစောင့်လေးပါး ကမ္မဋ္ဌာန်း	543	အဓိပ္ပါယ်ယူဆပုံ	175
အဆင့်ဆင့် သာလွန်မြင့်မြတ်ပုံ	614	အဓိမောက္ခ = သဒ္ဓါဓိမောက္ခ	259
အဇ္ဈတ္တဒုက္ခသုတ္တန်	10	အနတ္တ အခြင်းအရာ	134
အဇ္ဈတ္တနုတ္တသုတ္တန်	10	အနတ္တတော	97
အဇ္ဈတ္တနိစ္စသုတ္တန်	10	အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန် ဒေသနာတော်	112
အဇ္ဈတ္တ ရူပသညီ - ဟု ဟောတော်မူခြင်း	570	အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန်ဒေသနာတော်	
အဋ္ဌ အာကာရ = အဋ္ဌကောဋိက-		မြန်မာပြန်	114
သုညတာနုပဿနာ	354	အနတ္တလက္ခဏာ	15
အဋ္ဌကထာကြီးများ၏ သတ်မှတ်ချက်	73	အနတ္တလက္ခဏာ (၅) ချက်	96
အဋ္ဌကထာကြီးများနှင့် နှိုင်းနှိုင်းမိပါသည်	234	အနတ္တဟု ရှုပုံ	346
အဋ္ဌကထာဆရာတော်တို့		အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန	49
နှစ်သက်တော်မူသော ဝါရ	416, 419	အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်	516
အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၏ သုံးသပ်ချက်	415	အနတ္တာနုပဿနာ = သုညတဝိမောက္ခ	377
အဋ္ဌိက	635	အနန္တကာရ	401
အတ္တ	49	အနန္တအာကာသ	602
အတ္တ အတ္တနိယ သုညတ	352	အနာသဝဝေဒနာ	39
အတမ္မယတာ	437	အနိစ္စအခြင်းအရာ	131
		အနိစ္စတော	77

အနိစ္စလက္ခဏာက စ၍ ရှုပ်	13	အမတရသံ ကာယဂတာသတိ ဘောဇနံ	402
အနိစ္စလက္ခဏာ (၁၀)ချက်	76	အမှတ် (၁) ပုဂ္ဂိုလ်	566
အနိစ္စသုတ္တန်	129	အမှတ် (၂) ပုဂ္ဂိုလ်မှ အမှတ် (၈) ပုဂ္ဂိုလ်	568
အနိစ္စဟု ရှုပ်	344	အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူပုံ	61
အနိစ္စာနုပဿနာ = အနိမိတ္တဝိမောက္ခ	374	အရဟတ္တမဂ်ကို ရရှိမည့် အချိန်	193
အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်	516	အရိယပုဂ္ဂိုလ် (၇) မျိုး - ဝေဖန်ပုံ	384
အနိစ္စာနုပဿနာ ပရိယာယ်	51	အရိယမဂ်ခဏ၌ ဗောဓိပက္ခိယတရား	
အနိစ္စာနုပဿီ	322, 326	(၃၇) ပါး ဖြစ်ပုံ	479
အနိစ္စံ	51	အရိယမဂ်ဉာဏ်၏အမည်များ ရရှိပုံ	422
အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ	143	အရိယမဂ်တရားက ပယ်ရှားသည့်ကိလေသာ	490
အနိမိတ္တာနုပဿနာ	161, 517	အရိယမဂ် ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို	
အနုပဒေမ္မဝိပဿနာ	110, 457	ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း	263
အနုပါဒိန္ဒြက ပက္ခ	59	အရူပနိဗ္ဗတ္တိပဿနာကာရ	106
အနုပါဒိန္ဒြက ဝုဋ္ဌာန = အနုပါဒိန္ဒြက		အရူပသတ္တက ဝိပဿနာ ရှုနည်း	144
ခန္ဓာအစဉ်မှ ထပုံ	448	အရူပဿ နိဗ္ဗတ္တိ	108
အနုပါဒနိရောဓ	196	အရေးအကြီးဆုံးသော အချိန်	362, 426
အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်	239	အရိုးစုကမ္မဋ္ဌာန်း	557
အနုလောမိကာခန္တိ	129, 130	အရိုးစု ကမ္မဋ္ဌာန်း (၂) မျိုး	560
အနုလုံ	434	အရှင်အဿဇိမထေရ်	120
အနုလုံ ဂေါတြဘု ဝေါဒါန်	442	အရှင်အာနန္ဒာကိုယ်တော်မြတ်ကြီး	121
အနောဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ	623	အရှင်ပုဏ္ဏ	121
အန္ဓယဉာဏ်ဖြင့် မှန်းဆရှုပ်	297	အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်မထေရ်မြတ်ကြီး	119
အနှစ်တစ်ရာဟူသည်	135	အရှင်သာရိပုတ္တကိုယ်တော်မြတ်ကြီး	120
အပ္ပဏိဟိတ အမည်ရပုံ	381	အရှည်တည်တံ့ရန် အကြောင်း သုံးမျိုး	531
အပ္ပဏိဟိတာနုပဿနာ	161, 164, 517	အလေ့ဏတော	91
အပ္ပနာကမ္မဋ္ဌာန်း	544	အလင်းရောင်ကသိုဏ်း	597
အပ္ပမညာတရား (၄) ပါး	3	အလုပ်အကျွေး သာမဏေ	554
အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်	D, K	အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တာ	153
အပ္ပိယပုဂ္ဂလ	616	အဝသဝတ္တိတော	134
အပရိဇာနနသုတ္တန်	106	အဝသဝတ္တိဘာဝ	242
အဖြစ်သက်သက် ရှုနည်း	197	အဝါရောင်ကသိုဏ်း	589
အပ္ပုတဓမ္မ	427	အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓော	193
အဘိနိဝေသနှင့် ဝုဋ္ဌာန အမျိုးအစား	391	အဝိဇ္ဇာနှင့် ဝိဇ္ဇာ	460
အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ	316	အဝိညာဏကအသုဘ	62
အဘိဘာယတနဈာန်	562	အဝိညာဏက အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း (၁၀)မျိုး	635
အမတဌ	507	အသင်္ခတဌ	507

မှတ်သားဖွယ်ရာ အက္ခရာစဉ် အညွှန်း

အသရဏတော	91
အဿာမိကတော	134
အဿာရကတော	79
အသိစိတ် မချုပ်ပါ	528
အသိဉာဏ်၌ မထင်လာသောတရားများ	127
အသုစိ	71
အသုဘ	62
အသုဘ ဘာဝနာ	58
အသုဘဟု ရှုပုံ	346

[အ]

အာကာသကသိုဏ်း	599
အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်	601
အာကိဉ္စညာယတနဈာန်	607
အာဂမန	422
အာဒါနနိက္ခေပနအားဖြင့် ရှုနည်း	131
အာဒိနဝတော	92
အာဒိနဝါနုပဿနာ	71, 637
အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏ်	334, 517
အာနန္ဒသုတ္တန် ဒေသနာတော်	121
အာနန္ဒသုတ္တန် မြန်မာပြန်	121
အာနာပါနဿတိ၏ အကျိုးဂုဏ်အင်	
အာနိသင်	537
အာပေါကသိုဏ်း = ရေကသိုဏ်း	594
အာဗာဓတော	87
အာယတန (၁၂) ပါးနည်း	52
အာယူဟနဌ	504
အာရမ္မဏ	422
အာလောကကသိုဏ်း	597
အာဝဇ္ဇနဗလ	302
အာဝဇ္ဇနပေက္ခာ	260
အာဝဇ္ဇန်း၏ ထက်မြက်မှု	261
အာဝေဏိက	513
အာဟာရမယရုပ် - ရှုနည်း	139

[အု]

ဣတိဂုတ္တက	427
-----------	-----

ဣတ္ထိဘာဝ	30
ဣဒ္ဓိပါဒ် လေးပါး	476
ဣန္ဒြေ ငါးပါး	477
ဣန္ဒြေထက်မြက်ကြောင်းတရား (၉) ပါး	101
ဣရိယာပထ - ရှုကွက်	276, 328, 363

[ဃ]

ဤတိတော	88
ဤ၌ ဆိုလိုသော သဘောတရား	173

[ဇ]

ဥဂ္ဂဟနိမိတ်	555
ဥဏှ	401
ဥတုဇဉ်းဋ္ဌမကရုပ်	601
ဥတုမယရုပ် - ရှုနည်း	140
ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ	I
ဥဒယဗ္ဗယ အကျယ် ရှုပွားနည်း	187
ဥဒယဗ္ဗယဒဿန (၂) မျိုး	167
ဥဒ္ဓရဏ	137
ဥဒ္ဓါမာတက	635
ဥဒါန	427
ဥပက္ခိလေသ	1
ဥပက္ခိလေသနှင့် ဥပက္ခိလေသဝတ္ထု	262
ဥပက္ခိလေသမှ လွတ်မြောက်သွားသော	
ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်	267
ဥပစာရ	434
ဥပစာရကမ္မဋ္ဌာန်း	544
ဥပဋ္ဌာန = ဝိပဿနာသတိ	259
ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်း	80
ဥပတိဿပရိဗိုဇ်	120
ဥပဒ္ဒဝတော	87
ဥပမာ (၁၂) ရပ်	397
ဥပမာ ဥပမေယျ နှီးနှောချက်	500
ဥပသဂ္ဂတော	89
ဥပသမဂ္ဂဏ်	644
ဥပသမသုခ	644

ဥပသမာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း	642
ဥပါဒါယုပါဒါယ	32
ဥပါဒိန္နက ဝုဋ္ဌာန = ဥပါဒိန္နက ခန္ဓာအစဉ်မှ ထပုံ	449
ဥပါယာသဓမ္မတော	95
ဥပ္ပါဒ - ဌိတိ - ပဝတ္ထ	279
ဥပ္ပါဒနိရောဓ	196
ဥပ္ပါဒဝယပဋိပဋ္ဌနဋ္ဌေန ဒုက္ခာ	155
ဥပေက္ခာ	260
ဥပေက္ခာဘာဝနာ	629
ဥပါဒိ-ဌိ-ဘင်	25
ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ	387
ဥဘတောဝုဋ္ဌာန - မဂ်ဉာဏ်	485

[ခ]

ဧကဂ္ဂတာ	558
ဧကတ္ထ	509
ဧကတ္ထနည်း	146, 240
ဧကဒေသ	24
ဧကပဋိဝေဒဿန	510
ဧကဗီရိ	450
ဧကာသညာ	540
ဧကာဝဝတ္ထာန	540
ဧဝံဓမ္မတာနည်း	242

[ဩ, အောင်]

ဩကာသ	555
ဩဒါတကသိုဏ်း	572
ဩဒါတံ	567
ဩဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ (၇) မျိုး	624
ဩဘာသ = အရောင်အလင်း	1, 251
ဩဠာရိက	29
ဩဠာရိကရုပ် - သုခုမရုပ်	29
ဩဠာရိက ဝေဒနာ - သုခုမ ဝေဒနာ	34
ဩဠာရိက သုခုမ ခွဲပုံ	41
အောင်မြင်မှု ရရှိနေသော ကျင့်စဉ်	640

[က]

ကဏ္ဍသပ္ပ = မြေဟောက်	398
ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀)	540
ကမ္မဋ္ဌာန်း အမျိုးအစား	540
ကမ္မဇရုပ် - ရှုနည်း	140
ကရဇကာယ	601
ကရုဏာဘာဝနာ	627
ကလာပအားဖြင့် ရှုနည်း	144
ကလာပသမ္မသန	101, 110, 120
ကလာပသမ္မသန ခေါ် နယဝိပဿနာ	1
ကဿစိ ကိဉ္စနတသ္မိ	351
ကသိဏဗုဋ္ဌောကာသ	603
ကသိဏဝိဝိတ္တာကာသ	603
ကသိဏုဂ္ဂါဋီမာကာသ	603
ကာယအကြည်	29
ကာယဂတာသတိသုတ္တန်	72
ကာယဝိဝေက	E
ကာယသက္ကိ	387
ကာယာနုပဿနာ	21, 55
ကာယိကဒုက္ခဝေဒနာ	133
ကာယိကသုခဝေဒနာ	133
ကာရကအတ္တ	15
ကာလကတ	618
ကိလေသာ ခေါင်းပါးမှု	469
ကုက္ကုစ္စ	B
ကုဋေတစ်သိန်း	105, 132
ကေစိဝါဒကို ချေပချက်	527
ကောဋ္ဌာသ	545
ကောလံကောလ	450
ကောင်းကင်ကသိုဏ်း	599
ကိသုကောပမသုတ္တန်	396
ကိုယ့်တွက်ကိုယ်တာ ကျင့်ကြံပါ	100
ကြောက်မက်ဖွယ် ဘယသဘောအားဖြင့် ထင်ပုံ	332
ကြွ - ဆောင် - လွှဲ - လွှတ် - ချ - ဖိ	137
ကြွင်းဥပမာ (၆) ရပ်	401

[ခ]	
ခဏတော ဥဒယဒဿန	237
ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန	F
ခဏတော ဝယဒဿန	237
ခဏပစ္စုပ္ပန်	101
ခဏဘင်္ဂနိရောဓ	197
ခဏိကအားဖြင့် ရှုနည်း	149
ခန္ဓာ (၅) ပါး ရှုနည်း	25
ခန္ဓာအစဉ်မှ ထပုံ	448
ခယဒဿန	102
ခယဓမ္မ	51
ခယဝယဒဿန	104
ခယာနုပဿနာ	159
ခယာနုပဿနာဉာဏ်	516
ခိပ္ပါဘိညာ	415
ခုဒ္ဒ	401
ခုနစ်ဘဝ အယူအဆ	449
ချုပ်မှုဟူသည်	283
ခွာနိုင် ပယ်နိုင်သည်	300
ခြွင်းချက် အနည်းငယ်	67

[ဂ]	
ဂဏ္ဍတော	85
ဂတပစ္စာဂတိက ဝတ်	125
ဂန္ဓာရုံ	20
ဂါထာ	427
ဂါဟတရား	262
ဂိရိမာနန္ဒသုတ္တန်	62
ဂေယျ	427
ဂေါတြဘူတဉာဏ်	484
ဂေါ = နွား	400

[ဃ]	
ဃရံ = အိမ်	399
ဃာနအကြည်	29

[င]	
ငြိမ်နေတတ်ပုံ	361

[စ]	
စက္ခုအကြည်	29
စက္ခုဒွါရဝီထိ - မဟာကုသိုလ် ဒုတိယဇော	209
စက္ခုဝိညာဏ် - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဝယရူပံ	214
စက္ခုဝိညာဏ် - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရူပံ	206
စက္ခုဝိညာဏ် - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဝယရူပံ	216
စက္ခုဝိညာဏ် - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရူပံ	205
စက္ခုဝိညာဏ် - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရူပံ	214
စက္ခုဝိညာဏ် - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရူပံ	206
စက္ခုဝိညာဏ် - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဝယရူပံ	215
စက္ခုဝိညာဏ် - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရူပံ	205
စက္ခုဝိညာဏ် - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရူပံ	215
စတုကောဋိကာ သုညတာနုပဿနာ	350
စတုတ္ထ စတုတ္ထ	321
စတုတ္ထဈာန်သို့	585
စတုတ္ထမဂ်ဖိုလ် = အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်	472
စတုတ္ထ - လက္ခဏပဋိဝေဓ ဝါရ	418
စတုရာရက္ခ ကမ္မဋ္ဌာန်း	543
စတုသန္တတိရုပ်	139
စရိုက်နှင့် လျော်စွာ ဟောကြားတော်မူပုံ	569
စလတော	78
စလံ	77
စိတ္တ ပဋိသံဝေဒီ	314, 315
စိတ္တဝိဝေက	E
စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ	E
စိတ္တသင်္ခါရ ပဋိသံဝေဒီ	313, 314
စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်	139
စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် - ရှုနည်း	140
စိတ္တာနုပဿနာ	21, 55
စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်	57
စီဝရသန္တောသ	C
စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်	53
စေတိယပဗ္ဗတဝါသီ မဟာတိဿထေရ်	60

စေတောဝိမုတ္တိ	623, 624, 625
စောဒနာဖွယ် အချက်များ	510
စဉ်းစားရန် အချက်များ	172
စိတ်ဓာတ်၏ ထက်မြက်သော စွမ်းအင်သတ္တိ	549
စိတ်တစ်ခုတည်းကိုပင် ရှုရမည်လော?	321

[ဆ]

ဆကောဋိက - ဆဟာကာရ- သုညတာနုပဿနာ	353
----------------------------------	-----

[ဇ]

ဇနကအကြောင်း	80
ဇရာ	71
ဇရာဓမ္မတော	94
ဇာတက	427
ဇာတိ = ဇာတ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဩဇာရိက သုခုမ ဖြစ်ပုံ	34
ဇာတိဓမ္မတော	94
ဇိဝှါအကြည်	29
ဇိဝှိတနဝကကလာပ်	21
ဇိဝှိတိန္ဒြေ	638

[ဈ]

ဈာနလာဘီ	6
ဈာနဝိဘင်းအဖွင့်	235
ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါး	558, 583, 619

[ည]

ညဏ	286
ညဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ	463
ညဏ = ဝိပဿနာညဏ်	256
ညတ	286
ညတပရိညာ	513
ညဏ် (၁၀) ပါး	339
ညဏ်၏ အာနုဘော် ကြီးမားပုံ	108

[ဋ]

တတိယ စတုက္က	314
တတိယဈာန်သို့	585
တတိယတ္ထေရဝါဒ	409
တတိယ - ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ ဝါရ	418
တတိယမဂ်ဉာဏ်ပိုင်း	471
တထာဂတ အမည်ရတော်မူခြင်း	J
တဒါရုံ	147, 148
တဒင်္ဂနိရောဓ	196
တဒင်္ဂပဟာန်	325, 516
တယော ဥပဋ္ဌာနေ	306
တရားကိုယ် အနက်သဘောတူသော ဉာဏ်သုံးပါး	341
တရားကိုယ် ကောက်ယူပုံ	481
တရုဏဝိပဿနာ	148
တရုဏ ဝိပဿနာဉာဏ်	245
တိက္ခပညပုဂ္ဂိုလ်၏ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝိထိ	389
တိပိဋက စူဠနာဂမထေရ်	405
တိပိဋကစူဠနာဂမထေရ်၏ဝါဒ၌ စိစစ်ချက်	410
တိပိဋက စူဠာဘယမထေရ်	405
တိပိဋကစူဠာဘယမထေရ်၏ဝါဒ၌ စိစစ်ချက်	413
တိရုဏ ပရိညာ	513
တုစ္ဆတော	98
တူညီပုံကို ဤသို့ သဘောပေါက်ပါ	185
တေဇော	596
တေဇောကသိုဏ်း	595
တေပရိဝဇ္ဇဓမ္မ	124
တေဘူမက ကမ္မဋ္ဌာနိက ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီး	395
တော (၄၀) ရှုကွက်	76
တစ်ကြိမ်သာပြန်လာသူ	470
တဇ္ဇာပညတ်	273
တွန့်လိပ်သော စိတ်ထားရှိသူ	404

[ဌ]

ထင်ရှားရာ လွယ်ကူရာက စပါ	6
ထပ်မံ ရှင်းလင်းချက်	231, 451

မှတ်သားဖွယ်ရာ အက္ခရာစဉ် အညွှန်း

[ခ]	
ဒန္တာဘိညာ	415
ဒသဟာကာရ = ဒသကောဋီက	
သုညတာနုပဿနာ	354
ဒဿနဌ	509
ဒဿနသတ္တိကိရိယာ	519
ဒသုတ္တရသုတ္တန်	441
ဒါရက = သူငယ်	401
ဒိဌ - အဒိဌ တရား	320
ဒိဌိဥပ္ပါဋန	152
ဒိဌိဥပ္ပါဋန = ဒိဌိကို ခွာသောအားဖြင့်ရှုနည်း	151
ဒိဌိပုတ္တ	387
ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်	A,B
ဒိသ	555
ဒိသာကာက - ကျီး	372
ဒိသာဖရဏာ မေတ္တာ	625
ဒီဃဘာဏက	65
ဒုက္ခအခြင်းအရာ	133
ဒုက္ခတော	82
ဒုက္ခဒုက္ခ	15, 50, 133
ဒုက္ခပဋိပဒါ	415
ဒုက္ခလက္ခဏာ	15
ဒုက္ခလက္ခဏာ (၂၅) ချက်	81
ဒုက္ခသစ္စာ	237
ဒုက္ခသစ္စာအနက် (၄) ချက်	501
ဒုက္ခ - သာမိသ - သင်္ခါရ	337
ဒုက္ခဟု ရှုပုံ	344
ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်	23, 516
ဒုက္ခာနုပဿနာ = အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခ	376
ဒုက္ခာ မုစ္ဆန္တိ	629
ဒုက္ခံ ဘယဌေန	49
ဒုဂ္ဂန္ဓ	71
ဒုတိယ စတုတ္ထ	310
ဒုတိယဈာန်သို့	584
ဒုတိယထွေရဝါဒ = သမ္မသိတဈာနဝါဒ	408
ဒုတိယ - နာမရူပဝေဒနာပန ဝါရ	417

ဒုတိယမဂ်ဉာဏ်ပိုင်း	469
ဒုဗ္ဗလဘာဇနူပမာ	310
ဒူရ	29
ဒူရရုပ် - သန္တိကရုပ်	31
ဒူရ - သန္တိက = အဝေး - အနီး	43
ဒွါစတ္တာလိသာအာကာရ-သုညတာနုပဿနာ	356
ဒွါဒသဟာကာရ သုညတာနုပဿနာ	355
ဒွါရ (၆) ပါး	2
ဒွိကောဋီကာ သုညတာနုပဿနာ	349

[ခ]

ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်	439, 440
ဓမ္မတာရုပ် - ရှုနည်း	143
ဓမ္မာနုပဿနာ	55
ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်	22, 57
ဓမ္မာနုသာရီ	387
ဓမ္မာရုံ	20
ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ္တန်	72, 551
ဓုဝသညာ	160
ဓာတ် (၁၈) ပါးနည်း	52
ဓာတ်လွန် - ဓာတ်ယုတ်	138

[န]

န စ (မမ) ကွစနိ	352
နတ္ထိ	607
နန္ဒကောဝါဒသုတ္တန်၌	409
နမေသော အတ္တာ	124
နယဝိပဿနာ	110
နဝသိဝထိကပဗ္ဗ	70
နာနတ္ထနည်း	240
နာနာဒိဋ္ဌိသု	308
နာမရူပဝေဒနာနဉာဏ်	126
နာဟံ ကွစနိ	351
နိကန္တိပရိယာဒါန = တဏှာ (= နိကန္တိ)	
ကုန်အောင် မဖြစ်အောင် ရှုနည်း	152
နိကန္တိ = ဝိပဿနာနိကန္တိ	261

နိဒါနဌ	504
နိပ္ပရိယာယ = မုချအားဖြင့် ယူပုံ - ပုဂ္ဂိုလ် (၇) မျိုး	386
နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ	104, 192
နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ	H
နိဗ္ဗာန်သို့ ကြွသွားတော်မူရာ လမ်းရိုး လမ်းဟောင်းကြီး	126
နိဗ္ဗိဒါ	439
နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ်	340, 516
နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ် = နိဗ္ဗိန္ဒဉာဏ်	340
နိဗ္ဗေဓိကာယ	I
နိဘာသ ရူပ	123
နိမိတ္တ	281, 282
နိမိတ္တနှင့် ပဝတ္တမှ ထုပ် ဖြတ်ထုံး	443
နိမိတ္တ ပဝတ္တမှ ထုပ် ဂုဠာနပိုင်း	483
နိမိတ္တဝဇ္ဇနနယ = နိမိတ်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်နည်း	576
နိမိတ်သုံးမျိုးနှင့် ဘာဝနာသုံးမျိုး	581
နိရာမိသ	22
နိရောဓ	282
နိရောဓ (၅) မျိုး	196
နိရောဓဓမ္မ	51
နိရောဓသစ္စာ	237
နိရောဓသစ္စာအနက် (၄) ချက်	505
နိရောဓာနုပဿနာဉာဏ်	516
နိရောဓာနုပဿီ	325, 326
နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	41
နိယျာနဌ	507
နိဝါသီ	49
နိဿရဏဌ	505
နိလကသိုဏ်း = အညိုရောင်ကသိုဏ်း	588
နိလံ	566
နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်	610
နေသောဟမသ္မိ	124
နာမ်ခန္ဓာ လေးပါး	45
နာမ်တရားတို့၏ အသုဘသဘော	72

နာမ်တရားများကို ဝိပဿနာ ရှုပုံ	17
-------------------------------	----

[ဗ]

ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂ	325
ပဂ္ဂဟ = ဝိပဿနာဝီရိယ	259
ပဂုဏ ဖြစ်လေပြီ	158
ပစလာယမာနသုတ္တန်တရားတော်မြတ်ကို	120
ပစ္စနိက	422
ပစ္စယအကြောင်း	80
ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန	237
ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန	F
ပစ္စယတော ဝယဒဿန	237
ပစ္စုပ္ပန်ဟူသည်	168, 331
ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	203
ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	205
ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	204
ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	204
ပဉ္စမ - နိကန္တိပရိယာဒါနဝါရ	418
ပညာဘာဝနာ၏ အကျိုးဂုဏ်အင် အာနိသင်	522
ပညာဘာဝနာ ပြည့်စုံနိုင်ပါသည်	110
ပညာဝိမုတ္တ	387
ပညာယ ဝိဝဇ္ဇနာ	302
ပညာယ သမန္နာဂတော	I
ပဋိကူလ	59, 550
ပဋိကူလမနသိကာရ	552
ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ	51
ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ	159
ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာဉာဏ်	516
ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ	325, 326
ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ	267
ပဋိပဿဒ္ဓိနိရောဓ	197
ပဋိဘာဂနိမိတ်	556
ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်	239
ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်	343, 517
ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးနိုင်သည့် သင်္ခါရပေက္ခာမျိုး	424

မှတ်သားဖွယ်ရာ အက္ခရာစဉ် အညွှန်း

ပဋိသန္ဓေ - ရူပက္ခန္ဓာ	197	ပရမတ္ထသရူပဘောဒနီကျမ်း (ကောက်နုတ်ချက်)	76
ပဋိသန္ဓေ - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယ-ဝယ ရှုပ်	222	ပရမတ်တရားများ	284
ပဋိသန္ဓေ - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပ်	211	ပရိကမ္မနိမိတ်	574
ပဋိသန္ဓေ - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပ်	200	ပရိကမ္မဘာဝနာ	573
ပဋိသန္ဓေ - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယ-ဝယရှုပ်	225	ပရိကမ္မဘာဝနာသညာ	573
ပဋိသန္ဓေ - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပ်	213	ပရိကံ	434
ပဋိသန္ဓေ - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပ်	198	ပရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂ	325
ပဋိသန္ဓေ - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယ-ဝယ ရှုပ်	223	ပရိညာဘိသမယ	513
ပဋိသန္ဓေ - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပ်	212	ပရိဒေဝဓမ္မတော	95
ပဋိသန္ဓေ - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပ်	199	ပလိဗောဓဋ္ဌ	505
ပဋိသန္ဓေ - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယ-ဝယရှုပ်	224	ပလောကတော	77
ပဋိသန္ဓေ - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပ်	212, 213	ပဿဒ္ဓိ = ဝိပဿနာပဿဒ္ဓိ	256
ပဋိသန္ဓေ - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပ်	199	ပဿမ္ဘယံ စိတ္တသင်္ခါရံ	313
ပဋိသန္ဓေ - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပ်	212	ပဟာနပရိညာ	513, 514
ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ	125	ပဟာနဘိသမယ	515
ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ အဆို	228	ပါရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂ	441
ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၏		ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာန်း = မူလကမ္မဋ္ဌာန်း	543
ဟောကြားတော်မူချက်	347, 489	ပိဏ္ဍပါတသန္တောသ	C
ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၌		ဝိပါသ	401
ဟောကြားထားတော်မူပုံ	167, 250, 335	ဝိတကသိုဏ်း	589
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်များ	75	ဝိတိ	558
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရား ထင်ရှားလာပုံ	239	ဝိတိ ပဋိသံဝေဒီ	311
ပဋိပဒါ ကွဲပြားမှု တူညီမှု	420	ဝိတိ = ဝိပဿနာဝိတိ	256
ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ	442	ဝိတံ	566
ပဋိပဒါ (၄) မျိုး	415	ဝိဠနဋ္ဌ	501
ပဋိပါဠိ = အစဉ်အားဖြင့် ရှုနည်း	150	ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ	364
ပဏိတ	29	ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ ဈာနဝါဒ	409
ပထမ စတုတ္ထ	309	ပုဂ္ဂိုလ် အမျိုးအစား	396
ပထမထွေရဝါဒ - ပါဒကဇ္ဈာနဝါဒ	405	ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဩဇာရိက သုခုမ ဖြစ်ပုံ	38
ပထမမဂ်ဉာဏ် = သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်	463	ပုဗ္ဗေ စ အဘိသင်္ခါရ	532
ပထမ - ရူပါရူပပရိဂ္ဂဟ ဝါရ	416	ပုရိသဘာဝ	30
ပထဝီကသိုဏ်း = မြေကသိုဏ်း	591	ပုဠုဝက	635
ပပဉ္စတရား	F	ပန်းပိတောက်နှင့် ငှက်ခွေဝါ	590
ပဘင်္ဂတော	78	ပွားများအားထုတ်ပုံ အစီအစဉ်	625
ပရတော	97	ပွားများပုံ	617
ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိ	42		

[ဗ]

ဖလသမာပတ္တိကထာ	522
ဖလသမာပတ်မှ ထနိုင်ခြင်း၏	
အကြောင်း နှစ်မျိုး	532
ဖေဏပိဏ္ဍူပမသုတ္တန်	105
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ	20

[ဗ]

ဗလဝဝိပဿနာ	148
ဗဟိဒ္ဓလောကသို့ စိတ်ကို စေလွှတ်ကြည့်ပါ	549
ဗဟိဒ္ဓသို့	559
ဗာဟိရဒုက္ခသုတ္တန်	10
ဗာဟိရာနုတ္တသုတ္တန်	10
ဗာဟိရာနိစ္စသုတ္တန်	10
ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း	634
ဗောဇ္ဈင် ခုနစ်ပါး	477
ဗောဇ္ဈင် - မဂ္ဂင် - ဈာနင် - ပဋိပဒါ -	
ဝိမောက္ခ - ထူးခြားမှု	404
ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါး	474
ဗောဓိရာဇကုမာရသုတ္တန်	537
ဗိုလ် ငါးပါး	477
ဗျာဓိ	71
ဗျာဓိဓမ္မတော	94
ဗြဟ္မဝိဟာရ	540

[ဘ]

ဘင်္ဂဉာဏ်၏ မှတ်ကျောက် တစ်ခု	288
ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်ဟူသည်	278
ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံ	
ပရမတ်တရားများ	284
ဘဒ္ဒန္တမဟာနာမ မထေရ်	230
ဘယဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံတရား	333
ဘယဉာဏ်သည် ကြောက်တတ်ပါသလော?	330
ဘယဉာဏ်ဟူသည်	330
ဘယတော	88
ဘယနှင့် နန္ဒီ	359

ဘဝကို အဆုံးထား၍ ဟောကြားတော်	
မူရခြင်း	177
ဘဝင် - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရူပံ	200
ဘဝင် ရူပက္ခန္ဓာ စသည့် ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယ-	
ဝယရူပံ	226
ဘဝင် - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရူပံ	203
ဘဝင် - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရူပံ	201
ဘဝင် - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရူပံ	202
ဘဝင် - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရူပံ	202
ဘာဝနာစိတ်သည် ငြိမ်ဝပ်စွာ သင်္ခါရအာရုံ၌	
ကပ်၍ တည်နေခဲ့သော်	364
ဘာဝနာဘိသမယ	520
ဘာဝနာသတ္တိကိရိယာ	519
ဘာသာပြန်နှင့် အဓိပ္ပါယ် ရှင်းလင်းချက်	367
ဘိဇ္ဇိယမာနတိလူပမာ	310
ဘုရားရှင်၏ တိုက်တွန်းချက် ဥယျောဇဉ်	536
ဘူမိအမည် မရနိုင်သည့် ခန္ဓာ	495
ဘူမိလဒ္ဓါပုဗ္ဗ ကိလေသာ	492
ဘေသဇ္ဇသန္တောသ	C

[ဗ]

မမ ကိသ္မိသ္မိ ကိဉ္ဇနတတ္ထိ	352
မဂ္ဂသစ္စာ	238
မဂ္ဂသစ္စာအနက် (၄) ချက်	507
မဇ္ဈတ္တ	618
မဇ္ဈိမပညပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ္ဂဝိထိ	444
မဇ္ဈေဒီပက	E
မန္တာဏီပုဏ္ဏေးမ၏ သား	121
မန္တပညပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ္ဂဝိထိ	444
မန္တပညပုဂ္ဂိုလ်၏ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝိထိ	389
မရဏ	71
မရဏဓမ္မတော = မစ္စု	80
မရဏဿတိ = မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း	638
မရဏံ	639
မလ္လကမထေရ်မြတ်	556
မလ္လသုတ္တံ အာရုံပြုရသည်	614

မှတ်သားဖွယ်ရာ အက္ခရာစဉ် အညွှန်း

မဟာဋီကာ၏ ပြန်လည်ချေပချက်	229
မဟာဋီကာဆရာတော်	230
မဟာဋီကာဆရာတော်၏ သုံးသပ်ချက်	419
မဟာတိဿမထေရ်	60, 553
မဟာနာဂမထေရ်	254
မဟာနိဒါနသုတ်	196
မဟာပညပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ္ဂဝီထိ	444
မဟာပဒါနသုတ်	196
မဟာပုရိသဝိတက္က	B, C, K
မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်	72
မဟာဝိပဿနာ (၁၈) မျိုး	158, 516
မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်	72
မဟာသီဝမထေရ်	65
မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ္တန်	72
မဟိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်	D, K
မာနဥပ္ပါဋန	151, 152
မာရာမိသတော	93
မိစ္ဆတ္တနိယတ	41
မီးကသိုဏ်း	595
မုချအားဖြင့် ယူပုံ	385
မုချနှင့် ပရိယာယ်	378
မုဗ္ဗိတုကမျတာဉာဏ် + ပဋိသင်္ခါ-	
နုပဿနာဉာဏ် + သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်	441
မုဒိတာဘာဝနာ	628
မူလကမ္မဋ္ဌာန်း	543
မူလဋီကာ အဖွင့်	58
မေတ္တာစာချာ၏ အကျိုး (၁၁) ပါး	626
မေတ္တာဘာဝနာ	616
မေးမြန်းတတ်သော မေးခွန်းတစ်ရပ်	560
မေးမြန်းဖွယ် အချက်	384
မောရဝါပိဝါသီ မဟာဒတ္တမထေရ်	405
မောရဝါပိဝါသီ မဟာဒတ္တမထေရ်၏ ဝါဒ၌	
စိစစ်ချက်	412
မည်သည့် ခန္ဓာ၌ ကိန်းသနည်း?	495
မျက်စိဖွင့်၍ ရှုကြည့်ပါ	363
မြတ်သောအသက်ရှင်ခြင်း	186

မှတ်သားထားရန် ထူးခြားချက်	504
---------------------------	-----

[ယ]

ယက္ခိ = ဘီလူးမ	400
ယထာကမ္မူပဂဉာဏ်	259
ယထာဘူတဉာဏဒဿန	165, 517
ယထာလဒ္ဓ သမ္ပတ္တိတော	629
ယမက = အစုံအားဖြင့် ရှုနည်း	149
ယုဂနဒ္ဓနည်း	371
ယုဂနဒ္ဓသုတ္တန်	366
ယုတ္တိသာဓက ပါဠိတော်	499
ယေဘုယျ အကြံပေးချက်	216
ယောက်ျားမြတ်တို့၏ အကြံ	C, K

[ရ]

ရသာရုံ	20
ရာဂကိုတိုက်ဖျက်ရေး	68
ရိတ္တတော	98
ရူပက္ခန္ဓာ	28
ရူပါရုံ	20
ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာ	111
ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ - ပါဠိတော်	187
ရူပက္ခန္ဓာ၌ ခွဲ၍ ရှုပုံ	45
ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ - ပါဠိတော်	187
ရူပသတ္တကရှုနည်း	131
ရူပါရုံလိုင်း - ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း -	
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	203
ရူပါရုံလိုင်း - မနောဒွါရဝီထိ -	
မဟာကုသိုလ် ဒုတိယဇော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ	209
ရောဂတော	84
ရံခါ အဇ္ဈတ္တ, ရံခါ ဗဟိဒ္ဓ	18, 19
ရံခါ ရုပ်တရား, ရံခါ နာမ်တရား	19
ရည်ညွှန်းချက် အာသီသ	540
ရုပ်-နာမ် တွဲ၍လည်း ရှုပါ	74
ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးနည်းအားဖြင့် ရှုနည်း	9
ရုပ်ပရမတ်တရားတို့ကိုလည်း အသုဘရှုပုံ	70

ရှင်သေမင်း မမြင်နိုင်သူ	359
ရှုကွက်ပုံစံများ	287
ရှုစိတ်ဟူသည်	287
ရှုပုံစနစ်	52, 179
ရှုလို့ရနိုင်ပါသလား	105
ရှေ့စိတ် - နောက်စိတ်	145
ရှေးဟောင်းလမ်းရိုးကြီးသာ ဖြစ်သည်	110
ရှောင်ရှားသင့်သော အချက်	39

[လ]

လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာန်	631
လက္ခဏာဝတ္ထာန ဝါရ = အနိစ္စသမ္မသန၊ ဒုက္ခသမ္မသန၊ အနတ္တသမ္မသန	47
လက္ခဏာ ငါးပါး ထင်ရှားလာပုံ	242
လက္ခဏာယာဉ် တင်ပါ	67, 180, 275
လက္ခဏာရေး သုံးတန်	9, 286, 382
လက္ခဏာရေး သုံးတန် မထင်မှု ထင်မှု	269
လိင်္ဂဝိသဘာဝ	618
လေးဆယ်နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာ	358
လောကဥပမာ တစ်ရပ်	347
လောကဥပမာများ	331
လောကီယသစ္စာကိရိယာ	518
လောကီ လောကုတ္တရာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဩဇာရိက သုခုမ ဖြစ်ပုံ	39
လောကီဝေဒနာ	39
လောကုတ္တရာဝေဒနာ	39
လောဟိတက	635
လောဟိတကသိုဏ်း = အနီရောင်ကသိုဏ်း	590
လောဟိတံ	567
လိုရင်းအကျဉ်းချုပ်မှတ်သားရန်	156
လမ်းသုံးသွယ်	550
လုံးဝ မေတ္တာမပွားသင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်	618
လုပ်ငန်းခွင်စတင်ပုံ	549
လွယ်ကူသော စနစ်တစ်ခု	56
လှုပ်ရှားမှု - ချောက်ချားမှု	38

[ဝ]

ဝဂ္ဂုလိ = လင်းနို့	397
ဝဏ္ဏ	550, 555
ဝတ္ထုရုပ်	55
ဝတ္ထု + အာရုံ + ဖဿ	293
ဝတ္ထု + အာရုံ + ဝိညာဏ်	293
ဝတ္ထု + အာရုံ + ဝေဒနာ	293
ဝဓကတော	91
ဝယဓမ္မာနုပဿီဟူသည်	210
ဝယဓမ္မံ	51
ဝယာနုပဿနာဉာဏ်	517
ဝယောဝုဗ္ဗတ္တိမအားဖြင့် ရှုနည်း	135
ဝါယောကသိုဏ်း = လောကသိုဏ်း	597
ဝိက္ခမ္ဘနနိရောဓ	196
ဝိက္ခာယိတက	635
ဝိက္ခိတ္တက	635
ဝိစ္ဆိဒ္ဓက	635
ဝိစာရ	558
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ - ပါဠိတော်	189
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ - ပါဠိတော်	189
ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်	605
ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓာ	111
ဝိညာဏံ	605
ဝိတက်	558
ဝိနိလက	635
ဝိပဿနာ အခိုက် သမုဒယ ချုပ်ပုံ	297
ဝိပဿနာပိုင်း အဝိညာဏကအသုဘ = သေအသုဘ ရှုကွက်	64
ဝိပဿနာ မဟုတ်သေးသည်ကို သတိပြုပါ	83
ဝိပဿနာရှုသည့် ဉာဏ်	294
ဝိပဿနာ သုံးမျိုး	535
ဝိပဿနပုတ္တိလေသ (၁၀) ပါး	249
ဝိပဿနပေက္ခာ	260
ဝိပရိဏာမဋ္ဌ	503
ဝိပရိဏာမဒုက္ခ	50, 133
ဝိပရိဏာမဓမ္မတော	79

မှတ်သားဖွယ်ရာ အက္ခရာစဉ် အညွှန်း

ဝိပရိကာမာနုပဿနာဉာဏ်	517	သင်္ခတဌ	503
ဝိပွကိရိယမာနသုခုမရူပမာ	310	သင်္ခတတော	80
ဝိပုဗ္ဗက	635	သင်္ခတံ	51
ဝိဘဝတော	79	သင်္ခါရက္ခန္ဓာ	28, 43
ဝိမောက္ခမုခ (၃) မျိုး	374	သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ - ပါဠိတော်	188
ဝိမောစယံ စိတ္တံ	318	သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ - ပါဠိတော်	188
ဝိရာဂဓမ္မံ	51	သင်္ခါရတရားတို့မှ လွတ်မြောက်လိုသောဉာဏ်	342
ဝိရာဂါနုပဿနာဉာဏ်	516	သင်္ခါရဒုက္ခ	50, 133
ဝိရာဂါနုပဿီ	324, 326	သင်္ခါရဒုက္ခသည်သာ လိုရင်းဖြစ်သည်	50
ဝိဝဇ္ဇာနုပဿနာဉာဏ်	517	သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ်	610
ဝိဝိတ္တံ	607	သင်္ခါရုပါဒါနက္ခန္ဓာ	111
ဝိဝေကဌ	507	သင်္ခါရုပေက္ခာမျိုး	424
ဝိသ	401	သဂုဏ	422
ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒ	555	သစ္စကအမေး - ဘုရားရှင်အဖြေ	245
ဝိသယံ ဝိသယ	29	သစ္စ - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် - နယ -	
ဝိတိဟရဏ	137	လက္ခဏာတို့ ထင်ရှားပြီ	236
ဝုဠာနဂါမိနီဝိပဿနာ	388	သစ္စိကိရိယာဘိသမယ	518
ဝုဠာနဂါမိနီ ဝိပဿနာ၏ အမည်များ	437	သစ္စာအနက် (၁၆) ချက်	501
ဝုဠာနဂါမိနီ ဝိပဿနာ၏ အာရုံ	390	သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်	433
ဝေဒက	49	သစ္စာလေးပါးကို တစ်ပြိုင်နက် သိပုံ	497
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ	28	သစ္စာလေးပါး ထင်ရှားပုံ	236
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	203	သညဂ္ဂ	441
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ - ပါဠိတော်	187	သညာက္ခန္ဓာ	28
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ - ပါဠိတော်	187	သညာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ - ပါဠိတော်	188
ဝေဒနာ တစ်ခုတည်းကိုပင် ရှုရမည်လော?	314	သညာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ - ပါဠိတော်	188
ဝေဒနာနုပဿနာ	55, 314	သညုပါဒါနက္ခန္ဓာ	111
ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်	55	သဏ္ဌာန	555
ဝေဒနုပါဒါနက္ခန္ဓာ	111	သတ္တက္ခတ္တုပရမ	450
ဝေဒလ္လ	427	သတိပဋ္ဌာန်ကျင့်စဉ် စတုတ္ထဆင့်သို့ ဆိုက်ပြီ	327
ဝေယျာကရဏ	427	သတိပဋ္ဌာန်ကျင့်စဉ် - တတိယဆင့်	248
ဝေရီပုဂ္ဂလ	618	သတိပဋ္ဌာန်ကျင့်ထုံး ဥပဒေသများ	54
ဝေါဒါန်	442	သတိပဋ္ဌာန် လေးပါး = အနုပဿနာ လေးပါး	291
ဝေါဿဇ္ဇန	137	သတိပဋ္ဌာန် လေးပါး ပြည့်စုံပြီ	473
		သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးသို့ ဝင်သွားပုံ	21, 309
		သတိပြုရန် အချက်တစ်ရပ်	14
		သတိပြု၍ မှတ်သားပါ	7
သင်္ကမနာ	302		

[ဆ]

သဒ္ဓနဝကကလာပ်	21	သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၏ ဖွင့်ဆိုချက်	452
သဒ္ဓါရုံ	20	သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာနှင့်	
သဒ္ဓါရုံလိုင်း	18	မူလဋီကာ အဖွင့်	58
သဒ္ဓါနုသာရီ	387	သယနာသနသန္တောသ	C
သဒ္ဓါဝိမုတ္တ	387	သယံဝသီ	49
သဒ္ဓါန္တေ အပြစ်များပုံ	375	သယံဝသီအတ္ထ	16
သန္တတိပစ္စုပ္ပန်	101	သရသ	422
သန္တာပဌ	503	သလ္လတော	86
သန္တာ သန္တာ	611	သဝနူပစာရ	32
သန္တိက	29	သဝိညာဏကအသုဘ	62
သန္တိသုခနိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်	644	သဝိညာဏကအသုဘ = ရှင်အသုဘရှုကွက်	69
သန္တိက္ခေပန	137	သဟေတုအနတ္တသုတ္တန်	10
သန္တိရုတ္တန	137	သဟေတုအနိစ္စသုတ္တန်	10
သဗ္ဗတ္ထက - ပါရိဟာရိယ	541	သဟေတုဒုက္ခ သုတ္တန်	10
သဘာဂပရိစ္ဆေဒ	555	သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်ရှုကွက်များ	53
သဘာဂ - ဝိသဘာဂ	62	သာမိအတ္ထ	16
သဘာဝ၏အစွမ်းဖြင့် ဩဇာရိက သုခုမ ဖြစ်ပုံ	37	သာမိသ	22
သမထစွမ်းအား ဝိပဿနာစွမ်းအား	489	သာသဝတော	93
သမထနှင့် ဝိပဿနာ	62, 71	သာသဝဝေဒနာ	39
သမထဗလ ဝိပဿနာဗလ	489	သီတ	401
သမ္ပဋိစိုက်ခြင်း - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	208	သီမာသမ္ပေဒ = အပိုင်းအခြားဖြိုရန်	621
သမ္ပဋိစိုက်ခြင်း - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	207	သီဟောပမသုတ္တန်	47
သမ္ပဋိစိုက်ခြင်း သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	208	သုခ	558
သမ္ပဋိစိုက်ခြင်း သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	207	သုခပဋိပဒါ	415
သမ္ပဋိစိုက်ခြင်း - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	207	သုခ ပဋိသံဝေဒီ	311
သမ္ပတ္တနိယာမ	129	သုခ = ဝိပဿနာသုခ	258
သမ္ပပ္ပဓာန် လေးပါး	476	သုခိတာ ဟောန္တု	629
သမ္ပသနအပြား	50	သုခုမ	29
သမာဒဟံ စိတ္တံ	317	သုညတ	550
သမုစ္ဆေဒနိရောဓ	196	သုညတ အမည်ရပုံ	379
သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာန်	517	သုညတာနုပဿနာ	161, 165
သမုဒယဓမ္မာနုပဿီပိုင်း	197	သုညတာနုပဿနာဉာဏ်	517
သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီဟူသည်	221	သုညတော	99, 134
သမုဒယသစ္စာ	237	သုညံ	607
သမုဒယသစ္စာအနက် (၄) ချက်	504	သုတ္တ	427
သမုဒ္ဒေါ မယာ ဒိဋ္ဌော	237	သုဒ္ဓိဝိပဿနာနှင့် သမထဝိပဿနာ	326

သူသေကောင် (၉) မျိုး	66	သံယောဂဌ	504
သေအသုဘ ရှုကွက်	64	သံသာရဒုက္ခ	133
သေသူ - ရှင်သူ = လူသေ နှင့် လူရှင်	329	သုံးမည်ရ ဉာဏ်	387
သောကဓမ္မတော	95	သတ်မှတ်ပေးသောတရား	450
သောတအကြည်	29		
သောတဝိညာဏ် - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	218		
သောတဝိညာဏ် - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ	219		
သောတဝိညာဏ် - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	217		
သောတဝိညာဏ် - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ	217		
သောတဝိညာဏ် - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ	218		
သောတဝိညာဏ် - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ	218		
သောတာနုဂတသုတ္တန်	426		
သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်	466		
သောတာပန် သုံးမျိုး	450		
သံကိလေသိကဓမ္မတော	95		
သံယရက္ခိတမထေရ်မြတ်ကြီး၏			
အလုပ်အကျွေး သာမဏေ	554		

[ဗ]

ဟတဝိက္ခိတ္တက	635
ဟတ္ထေဂဟိတပဉ္စဝတ္ထု = လက်ကိုကိုင်၍	
ပြောပြသော ဝတ္ထု	62
ဟိန	29
ဟိန - ပဏီတ = အယုတ် - အမြတ်	43
ဟိနရုပ် - ပဏီတရုပ်	30
ဟုတွာ အဘာဝဌေန အနိစ္စာ	154
ဟေတုအကြောင်း	80
ဟေတုဌ	508
ဟေတွဌ	508

မှတ်သားဖွယ်ရာ အကွာရာခွင် အညွှန်း ပြီး၏။

